

GAP EYLEM PLANI
2014 - 2018

GAP
2014
EYLEM
PLANI
2018

www.gap.gov.tr

GAP EYLEM PLANI

2014

2018

www.gap.gov.tr

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ (GAP) EYLEM PLANI (2014-2018)

ARALIK 2014

ÖNSÖZ

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Türkiye'nin bölgesel potansiyelini ortaya çıkaran, yarattığı refahla ülke ekonomisine reel anlamda katkı sağlayan önemli bir bölgesel gelişme programıdır. Yerel girişimleri harekete geçiren ve ulaşılabilir hedeflere sahip bir projedir. Türkiye'nin en büyük ve dünyanın sayılı projeleri arasında olan GAP, ülkemizin birlik ve beraberlik içinde yürüme kararlılığının, gelişime açıklığının göstergesidir.

2000'li yıllardan itibaren Türkiye'de bölgesel gelişme politikası gelişmişlik farklarının azaltılması hedefiyle birlikte, rekabet gücünün artırılması, ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi hedeflerini de içerecek şekilde uygulanmaktadır. Bu vizyonla yapılan çalışmalarla istikrar ve gelişim sağlanmış; klasik anlamda GAP büyük ölçüde tamamlanmıştır. Ayrıca kalkınma ajansları gibi yapılanmalarla da bölgesel politikalar üst noktalara taşınmıştır.

Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde başta Güneydoğu Anadolu Bölgesi olmak üzere bölgesel gelişmeye yönelik projelere önemli kaynaklar aktararak birçok proje tamamlanmıştır. GAP kapsamında başta sulama olmak üzere temel altyapı yatırımlarının, ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlayacak eylem ve projelerin büyük bölümünün tamamlanması amacıyla 2008 yılında GAP Eylem Planı uygulamaya konmuştur. GAP Eylem Planı uygulanması ile önemli sonuçlar elde edilmiş; Güneydoğu Anadolu Bölgemizde önemli değişimler yaşanmıştır.

Toplumumuzu yüksek refah seviyesine ulaştırma yolunda önemli bir kilometre taşı olacağına inandığımız Onuncu Kalkınma Planı döneminde her bölgenin kalkınma fırsatlarını ortaya çıkarıp değerlendirerek rekabet gücünün geliştirilmesi, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması yoluyla bölgelerde yaşam kalitesinin iyileştirilmesi konusunda uyguladığımız planlar, programlar, projeler ve faaliyetlere devam edilecektir.

Atılan büyük adımlar sayesinde GAP'ın kilit yatırımları bir bir tamamlanmış; eğitimde, kültür ve turizmde, sağlıkta, şehirleşmede, ulaştırmada, tarımda, toplu konutta, kanalizasyon ve içme suyu altyapısında, sosyal destek projelerinde ve diğer tüm alanlarda büyük yollar kat edilmiş, Bölge'nin çehresi değişmiştir. Anne ve bebek ölümlerinde anlamlı düşüşler yaşanmış, okullaşma oranında kayda değer bir yükseliş olmuş, bütün illerde üniversite açılmış, her ilimiz bir havaalanına kavuşmuş, üretimden ihracata, istihdamdan sosyal göstergelere kadar her alanda önemli aşamalar kat edilmiştir.

Ülkemizin en temel ihtiyaçlarından biri olan enerji GAP'ın kilit unsurlarındandır. Bölge'nin enerji üretim değeri tüketim değerinden büyüktür. Bunu devam ettirmek için stratejik öneme sahip birçok proje uygulanarak enerji kapasitesi sürekli geliştirilmektedir.

GAP Eylem Planı ile Bölge'deki iller birer cazibe merkezine dönüşmeye başlamıştır. Tarımsal desteklerden kırsal kalkınmaya bitkisel üretimden hayvancılığa kadar tarımın her alanında değişim ve dönüşüm vardır. Oluşturulan sinerji özel sektör yatırımlarına da olumlu yansımıştır. Hem ülkemizin rekabet gücünü geliştirmeye, hem de bölgesel kalkınmayı hızlandırmaya yönelik olarak uygulamaya konulan yeni yatırım teşvik programımız 2012'de revize edilmiş ve bölgesel kalkınma hedefi daha güçlü hale getirilmiştir.

2008-2012 dönemi için planlanan eylemler önemli ölçüde tamamlanmış olup, büyük ölçekli yatırımların hızlandırıcı etkisini yenilikçi uygulamalarla daha da artırmak amacıyla 2014-2018 dönemini içeren ikinci GAP Eylem Planı hazırlanmıştır.

Yeni GAP Eylem Planı kapsamında modern sulama tekniklerinin uygulanması, ulaşım ve konut altyapısının tamamlanması, rekabetçi ürün türlerine geçiş, pazarlama olanaklarının genişletilmesi, insan kaynakları ve kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi, doğal ve kültürel dokunun değerlendirilmesi gibi ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeyi kolaylaştırıcı yeni politikalar uygulanarak Bölge'nin rekabet gündemi desteklenmeye devam edilecektir. Yaşanabilir şehirler, turizm, organik ve iyi tarım, yenilenebilir enerji ve inovasyon çalışmaları yeni dönemin önemli unsurları olacaktır.

Hedefimiz tamamladığımız projeleri kalıcı kılmak; refah düzeyini artırarak huzur ortamını devam ettirmek ve kardeşliği güçlendirmektir. Güneydoğu Anadolu'yu yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın tarım ve enerji üssü haline getireceğiz. GAP, gelecekte yaşanabilecek gıda ve enerji krizleri için ülkemizin şimdiden aldığı tedbirdir.

Projeyi daha ileriye taşıyacak yeni GAP Eylem Planı'nın ülkemiz ve bölgemiz için hayırlı olmasını diler, plan hazırlıklarında emeği ve katkısı olan herkese teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU
Başbakan

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ

2. GENEL ÇERÇEVE

3. GAP EYLEM PLANI (2008-2012) KAPSAMINDAKİ GELİŞMELER

4. TEMEL AMAÇ, POLİTİKA VE HEDEFLER

5. GELİŞME EKSENLERİ

5.1	Ekonomik Kalkınmanın Hızlandırılması	27
5.2.	Sosyal Gelişmenin Güçlendirilmesi	28
5.3.	Şehirlerde Yaşanabilirliğin Artırılması	29
5.4	Altyapının Geliştirilmesi	30
5.5	Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	30

6. EYLEM PLANI (2014-2018)

6.1	Eylem Planı'nın Yapısı	35
6.2	Eylem Planı'nın Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesi	35
6.3	Eylem Planı'nın Özet Finansman Tablosu	36
6.4	Eylemler	37

Tablolar Dizini

Tablo 1: GAP Bölgesi'ndeki Barajların İşletmeye Alınışından Bugüne Elektrik Üretimi	7
Tablo 2: Kurumsal Olmayan Sivil Nüfusun Yıllara Göre İşgücü Durumu (15+Yaş), (2008-2013)	9
Tablo 3: GAP Bölgesi'ndeki İllerin Aldığı, Verdiği Göç ve Net Göç Hızı	10
Tablo 4: GAP İllerinin İhracat ve İthalat Tutarları (Bin Dolar)	11
Tablo 5: Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer (GSKD)	12
Tablo 6: GAP Bölgesi Nüfusunun İllere Göre Dağılımı (1990-2007-2013)	13
Tablo 7: GAP Bölgesi ve Türkiye'de Yatırım Teşvik Tutarları, Belge Sayıları ve İstihdam	14
Tablo 8: GAP Bölgesi ve Türkiye'de Hastane ve Yatak Sayısı (2007-2012)	18
Tablo 9: GAP Bölgesi'nde Sağlık Personeli Sayısı (2007-2012)	18
Tablo 10: GAP Bölgesi Bölünmüş Yol Uzunlukları (km)	21
Tablo 11: GAP Bölgesi'ndeki Havaalanlarına İniş-Kalkış Yapan Uçak Sayısı ile İç ve Dış Hatlar Yolcu Sayısı (2004-2013)	22
Tablo 12: GAP Bölgesi'nde Tamamlanan OSB'ler	23
Tablo 13: GAP Bölgesi'nde Tamamlanan KSS'ler	24
Tablo 14: GAP Bölgesi'nde Belli Başlı Göstergeler	26

Grafikler Dizini

Grafik 1: DSİ Tarafından Sulamaya Açılan Alanlar (2013)	8
Grafik 2: Bölgelerin Net Göç Hızı (2008-2013)	10
Grafik 3: GAP Bölgesi'nin Ülkeler ile İhracatı (İlk 10 Ülke, 2013)	11
Grafik 4: GAP Yatırım Tahsislerinin Türkiye İçindeki Payı	12
Grafik 5: GAP Bölgesi ve Türkiye'de Bebek Ölüm Hızı (Binde)	19

KISALTMALAR

AB	<i>Avrupa Birliği</i>
ADSM	<i>Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi</i>
AİP	<i>Aktif İşgücü Programları</i>
ASM	<i>Aile Sağlığı Merkezi</i>
ASELSAN	<i>Askeri, Elektronik Sanayi A.ř</i>
ASPB	<i>Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı</i>
AT	<i>Arazi Toplulaştırması</i>
BGUS	<i>Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi</i>
BİT	<i>Bilgi İletişim Teknolojileri</i>
BOTAş	<i>Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.ř.</i>
BSK	<i>Bitümlü Sıcak Karışım</i>
BSTB	<i>Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı</i>
BY	<i>Bölünmüş Yol</i>
CMDP	<i>Cazibe Merkezleri Destekleme Programı</i>
ÇATOM	<i>Çok Amaçlı Toplum Merkezi</i>
ÇSGB	<i>Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</i>
ÇY	<i>Çevre Yolu</i>
DAP	<i>Doğu Anadolu Projesi</i>
DAP BKİ	<i>Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı</i>
DBÖ	<i>Derslik Başına Düşen Öğrenci</i>
DHMİ	<i>Devlet Hava Meydanları İşletmesi</i>
DKTEM	<i>Denizcilik Kültürü Tanıtım ve Eğitim Merkezi</i>
DOKAP	<i>Doğu Karadeniz Projesi</i>
DOKAP BKİ	<i>Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı</i>
DSİ	<i>Devlet Su İşleri</i>
EP	<i>Eylem Planı</i>
ETKB	<i>Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı</i>
GAP	<i>Güneydoğu Anadolu Projesi</i>
GAP BKİ	<i>Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı</i>
GAP EP	<i>Güneydoğu Anadolu Projesi Eylem Planı</i>
GSB	<i>Gençlik ve Spor Bakanlığı</i>
GSKD	<i>Gayri Safı Katma Değer</i>
GTHB	<i>Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı</i>
HAVELSAN	<i>Hava Elektronik Sanayi Anonim şirketi</i>
HES	<i>Hidroelektrik Santral</i>
İİBF	<i>İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi</i>
İKA	<i>İpekyolu Kalkınma Ajansı</i>
İşKUR	<i>Türkiye İş Kurumu</i>
KBM	<i>Kamu Bilişim Merkezleri</i>
KETEM	<i>Kanser Erken Teşhis ve Tarama Merkezi</i>
KGf A.ř.	<i>Kredi Garanti Fonu Anonim şirketi</i>

KOBİ	<i>Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler</i>
KOSGEB	<i>Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı</i>
KÖYDES	<i>Köy Altyapısını Destekleme Projesi</i>
KSS	<i>Küçük Sanayi Sitesi</i>
MEB	<i>Milli Eğitim Bakanlığı</i>
MTA	<i>Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü</i>
MYO	<i>Meslek Yüksek Okulu</i>
OTADAM	<i>Organik Tarım Danışmanlık Merkezi</i>
OSB	<i>Organize Sanayi Bölgesi</i>
SHM	<i>Sosyal Hizmet Merkezleri</i>
SODES	<i>Sosyal Destek Programı</i>
STK	<i>Sivil Toplum Kuruluşu</i>
SUKAP	<i>Su ve Kanalizasyon Programı</i>
SYGM	<i>Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü</i>
TCK	<i>Türkiye Cumhuriyeti Karayolları</i>
TCDD	<i>Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları</i>
TEKMER	<i>Teknoloji Geliştirme Merkezi</i>
TESK	<i>Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu</i>
TEYAP	<i>Tarımsal Eğitim ve Yayım Projesi</i>
TGB	<i>Teknoloji Geliştirme Bölgesi</i>
TİAM	<i>Tematik İleri Araştırma Merkezi</i>
TİGH	<i>Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri</i>
TOBB	<i>Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği</i>
TODAİE	<i>Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü</i>
TOKİ	<i>Toplu Konut İdaresi Başkanlığı</i>
TPAO	<i>Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı</i>
TRGM	<i>Tarım Reformu Genel Müdürlüğü</i>
TSM	<i>Toplum Sağlığı Merkezi</i>
TÜBA	<i>Türkiye Bilimler Akademisi</i>
TÜBİTAK	<i>Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu</i>
TUROB	<i>Turistik Otelciler, İşletmeciler ve Yatırımcılar Birliği</i>
TÜROFED	<i>Türkiye Otelciler Federasyonu</i>
TÜİK	<i>Türkiye İstatistik Kurumu</i>
UDHB	<i>Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı</i>
Wi-Fi	<i>Kablosuz Bağlantı Alanı</i>
YEGM	<i>Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü</i>
YENEV	<i>Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Merkezi</i>
YO	<i>Yüksek Okul</i>
YÖK	<i>Yükseköğretim Kurulu</i>
YURTKUR	<i>Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu</i>

GİRİŞ

I. GİRİŞ

Türkiye'nin ulusal düzeyde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesinin sağlanması amacıyla hazırlanan kalkınma planlarında, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına ve bölgesel gelişmenin sağlanmasına yönelik strateji ve politikaların oluşturulması her zaman öncelik ve önem taşımıştır. Planlı dönemin başlangıcından beri bölgesel ve yerel kalkınmanın hızlandırılması, sürdürülebilir dengeli bir gelişmenin sağlanması ve bütün bölgelerin ulusal kalkınmaya katkılarının artırılması için bölgesel gelişme planları hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur.

Son yıllardaki uygulamalar sonucunda bölgesel gelişme alanında önemli ilerlemeler kaydedilmekle birlikte, bölgesel dengesizliklerin azaltılmasına olan ihtiyaç devam etmektedir. Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda stratejik gelişme eksenleri arasında özel bir konuma sahip olan "Bölgesel Gelişiminin Sağlanması", Onuncu Kalkınma Planı'nda "Yaşanabilir Mekânlar ve Sürdürülebilir Çevre" başlığı ile yerini almıştır. Bu başlık altında çevreye duyarlı yaklaşımların sosyal ve ekonomik faydalarının artırılması, şehirlerde ve kırsal alanlarda yaşam kalitesinin sürdürülebilir bir şekilde yükseltilmesi ile bölgesel gelişimin sağlanmasına yönelik hedef ve politikalar yer almaktadır.

Bölgesel gelişme politikalarının temel hedefi bölge arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılmasıdır. Bu kapsamda Türkiye'de bölge planlama deneyimi ilk olarak Doğu Marmara Planlama Projesi ile başlamıştır. Daha sonra Zonguldak, Çukurova Bölgesi, Keban ve Antalya Projesi gibi bölgesel düzeyde projeler uygulanmıştır. 1960'lı yıllarda planlı döneme geçiş ile birlikte "bölgeler arasındaki gelir dağılımının azaltılması hedefi" beş yıllık planlarda yer almaya başlamıştır. 2000'li yıllardan itibaren bölgesel politikalar, gelişmişlik farklarının azaltılması temel hedefiyle birlikte, bölgelerin rekabet gücünün artırılması ile ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi hedeflerini de içerecek şekilde dönüşmektedir.

Bugüne kadar hazırlanan bölgesel kalkınma plan ve programları arasında en etkin olarak uygulananı Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) olmuştur. Cumhuriyet tarihimizin en kapsamlı projesi olan GAP, entegre bölgesel kalkınma yaklaşımı ve sürdürülebilir insani gelişme felsefesi ile uluslararası literatüre geçen ve marka değeri olan bir projedir. GAP dışındaki bölgesel gelişme planlarının çoğu, yerel inisiyatifin harekete geçirilmesindeki güçlükler, kaynak kısıtları, makroekonomik konjonktürel değişim ve diğer teknik engeller nedeniyle istenen ölçüde başarılı olamamıştır.

Güneydoğu Anadolu Projesi'nin koordinasyonunun ayrı bir birim tarafından yürütülmesi amacıyla 1989 yı-

linda GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı kurulmuştur.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne, özellikle son yıllarda yapılan kamu yatırımlarının payı giderek artmaktadır. GAP Bölgesi yatırımlarının toplam kamu yatırımları içerisindeki payı 1990-2007 döneminde ortalama %7 iken bu oran 2008-2012 döneminde %11'in üzerinde gerçekleşmiştir. Bölge'de okullaşma oranlarında artış sağlanmıştır. 2007-2008 eğitim öğretim yılında brüt okullaşma oranları okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) %22,6, ilköğretimde %103,1 ve ortaöğretimde %57,8 iken, 2013-2014 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) %32,2, ilköğretimde %114,5 ve ortaöğretimde %86,6 olarak gerçekleşmiştir. 2007-2008 eğitim öğretim yılında ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye genelinde 32 iken, 2013-2014 yılı itibarıyla 3 birimlik iyileşme sağlanarak 29'a gerilemiş, GAP Bölgesi'nde ise 44 iken 5 birim iyileşerek 39'a düşmüştür.

Birinci GAP Eylem Planı'na özgü bir program olan ve daha sonra diğer bölgelere yaygınlaştırılan Sosyal Destek Programı (SODES) ile meslek edindirme, sosyal içermeye, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler gibi alanlarda 2008-2013 döneminde yaklaşık 420 milyon TL kaynakla 3.242 proje desteklenmiştir. KÖYDES kapsamında 2005-2013 yılları arasında GAP Bölgesi'ndeki illere yaklaşık 1,25 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. 2005-2014 döneminde yol projelerinde 13.964 km stabilize, 15.629 km asfalt olmak üzere toplamda yaklaşık 31 bin km yol yatırımı yapılmıştır. İçme suyu yatırımlarında 1.715 su-suz ve 6.282 suyu yetersiz üniteye içme suyu yatırımı götürülmüştür. SUKAP kapsamında GAP illerinden 77 içme suyu projesi, 119 kanalizasyon projesi olmak üzere toplam 196 proje yer almaktadır.

Sanayi altyapısını geliştirmeye yönelik 7 adet organize sanayi bölgesi (OSB) ve 8 adet küçük sanayi sitesi (KSS) tamamlanmış; Bölge'deki OSB sayısı 17'ye, KSS sayısı ise 36'ya yükselmiştir. Plan döneminde tamamlanan 1.405 ha büyüklüğünde 7 OSB'deki tüm parsellerde üretime geçilmesi halinde yaklaşık 35.000 kişiye istihdam olanağı sağlanacaktır. Tamamlanan 1.150 işyerlik 8 KSS ile 5.500 kişiye daha sağlıklı koşullarda çalışma olanağı sağlanmıştır.

Küreselleşme süreci ve günümüzde yaşanan sosyo-ekonomik gelişmeler, bölgesel kalkınma politikalarını ve araçlarını yeniden şekillendirmektedir. Yeni bölgesel kalkınma anlayışının temelinde bölgelerin görece geri kalmışlıklarının giderilmesi hedefinin yanında ülke kalkınmasına ve rekabet gücüne katkı verebilmelerini temin etmek üzere bölgelerin sahip oldukları potansiyel ve iç dinamiklerden en üst seviyede faydalanabilmek için bölgeler düzeyinde farklı nitelikte politikalar geliştirilmesi

de yer almaktadır. Anılan bölgesel politikaların merkezi birimler ile koordineli olarak oluşturulması ve yerel düzeyde uygulanabilmesi için yeni ve bölgelere özgü kurumsal yapıların oluşturulması gerekliliği doğmuştur.

Yerel potansiyellerin harekete geçirilmesi ve kaynakların yerinde ve etkin kullanılmasını sağlamak amacıyla 2006 yılından itibaren düzey 2 bölgelerinde kalkınma ajansları kurulmaya başlanmıştır. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde 26 düzey 2 bölgesinin tamamında kalkınma ajansları faaliyete geçirilmiş, bu yapılarla bölgelerin ortak kalkınma bilincinin yükseltilerek ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandıracak çalışmaların yapılmasına yönelik bölge planları hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. GAP Bölgesi, TRC1, TRC2 ve TRC3 Düzey 2 Bölgelerini kapsamaktadır. Bölgede İpekyolu Kalkınma Ajansı (İKA), Karacadağ Kalkınma Ajansı (KARACADAĞ) ve Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA) olmak üzere üç kalkınma ajansı bulunmaktadır.

Özellikle 2008 yılında hazırlanan Eylem Planı vasıtasıyla bölgesinin sosyo-ekonomik gelişimine önemli katkılar sunan GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin tecrübelerinden de yararlanılarak, 2011 yılında 642 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Doğu Anadolu Projesi (DAP BKİ), Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP BKİ) ve Konya Ovası Projesi (KOP BKİ) Bölge Kalkınma İdareleri kurulmuştur. İdareler, bölgelerin kalkınması yönünde kamu yatırımlarının koordinasyonunu sağlamak, ağırlığı kamu yatırım, proje ve faaliyetlerinde olmak üzere kalkınma ajanslarıyla işbirliği içinde eylem planlarını hazırlamakla görevlendirilmiştir. Bu eylem planlarının temelini oluşturan ana unsurlardan birisi de bölge planlarıdır. Kalkınma ajanslarının koordinasyonunda hazırlanan bölge planları eylem planlarının sorun, durum tespitinde ve amaçların/stratejilerin belirlenmesinde olduğu gibi geliştirilen eylemlerde de temel teşkil etmiştir.

Bölgesel gelişme politikalarının bütünlüğünü ve koordinasyonunu sağlamak, merkezi politikalar ile bölgesel gelişme politikaları arasında planlama, uygulama ve izleme bakımından bağdaşıklığı ve koordinasyonu sağlamak üzere Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu ve Bölgesel Gelişme Komitesi oluşturulmuştur.

Avrupa Birliği Müktesebatına Uyum Programı kapsamında "Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu" başlıklı 22. faslın Kasım 2013'te müzakereye açılması ile birlikte ülkemizin AB Bölgesel Politikasına uyumu ve bunun en önemli aracı olan Uyum Politikası fonlarının kullanımına yönelik hazırlık çalışmaları hız kazanmıştır. Fasl kapsamında Uyum Politikası fonlarının etkili bir şekilde kullanılmasını temin edecek idari ve hukuki düzenlemelerin yapılması ve uygulama mekanizmalarının oluşturulması öngörülmektedir. Bu kapsamda yürütülecek çalışmalar özellikle bölgesel ve yerel düzeyde AB Fonları'nın kullanımına yönelik kurumsal

kapasitenin geliştirilmesini ve ülkemizin fonları hazmetme kapasitesinin artırılmasını sağlayacaktır. Bunun yanı sıra, Uyum Politikası uygulamaları için hazırlık niteliği taşıyan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında ekonomik ve sosyal uyum alanında finanse edilecek projeler bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması ve ülkemizin dengeli kalkınma hedefine ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) döneminde bölgesel farkların azaltılması, bölgesel gelişmenin öncelikli amacı olmaya devam etmektedir. Plan'da; bölgelerin içsel potansiyelini harekete geçirerek, rekabet gücünü artırmak, böylece ulusal kalkınmaya katkılarını azami düzeye çıkartmak ise bölgesel gelişmenin ikincil amacı olup, eskiye göre daha fazla vurgulanmaktadır. Ayrıca, bölgeler arasında ekonomik ve sosyal uyumun güçlendirilmesi ve diğer ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi bölgesel gelişme politikasının katkı sağlayacağı önemli hususlar olarak belirtilmiştir.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) çalışmaları kapsamında sosyo-ekonomik ve mekânsal olarak bütünleşmiş, rekabet gücü ve refah düzeyi yüksek bölgeleriyle daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye vizyonuna ulaşmak için; bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılarak refahın ülke sathına daha dengeli yayılması; tüm bölgelerin, potansiyellerinin değerlendirilmesi ve rekabet güçlerinin artırılması suretiyle ulusal kalkınmaya azami düzeyde katkı sağlaması; ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi ve ülke genelinde daha dengeli bir yerleşim düzeni oluşturulması ve mekânsal gelişmenin desteklenmesi öncelikli amaçlar olarak belirtilmiştir.

BGUS çalışmalarında ayrıca; Türkiye'de nüfus ve iktisadi faaliyetlerin başta İstanbul ve Marmara Bölgesi olmak üzere ülkenin batı kesiminde yoğunlaştığı, bu durumun yoğunluktan kaynaklı sorunları ve riskleri artırmakta olduğu, göçü tetiklediği ve diğer bölgelerin kalkınmasını sınırlayıcı bir işlev gördüğü tespiti yapılmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında söz konusu sorunların çözümü ile birlikte bölgelerin ve bölgelerdeki farklı nitelikteki yerleşimlerin kaynak ve potansiyellerinin en verimli şekilde değerlendirilmesi için yerleşme sisteminin etkinleştirilmesi, daha dengeli bir yapının kurulması, yerleşmeler arası ilişkilerin güçlendirilmesi ve mekâna duyarlı kalkınma politikalarının geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu kapsamda, Anadolu'da mevcut metropol kentleri dengeleyecek yeni alt merkezlerin oluşturulması, bölgelerin ve yerleşimlerin ulusal kalkınmada sahip oldukları roller dikkate alınıp, bunlara özgü politikalar geliştirilerek kalkınmanın ülke geneline yayılması gerektiğine işaret edilmektedir. Bu durum farklı kültürel ve ekonomik yapıdaki ülkelere sahip yakın coğrafyası ile yoğun bir etkileşim sağlayabilecek Türkiye için bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

GENEL ÇERÇEVE

2. GENEL ÇERÇEVE

GAP, 9 ilin (Adiyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak) yer aldığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yürütülmektedir. GAP kapsamındaki illerin alan ve nüfus büyüklüğü, Türkiye'nin ortalama %10'u civarındadır.

GAP'ın temel hedefleri; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek, yöre halkının gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmek, Bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını gidermek, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam olanaklarını artırarak ulusal düzeyde ekonomik gelişme ve sosyal istikrar hedeflerine katkıda bulunmaktır. GAP, başlangıçta Bölge'nin su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesine dayalı bir program olarak ele alınmış; Fırat- Dicle Havzası'nda sulama ve hidroelektrik enerji üretimine yönelik 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ile sulama yatırımlarının yapımı öngörülmüştür. 1989 yılında hazırlanan Master Plan ve 2002 yılında yapılan revizyon ile tarım, sanayi, ulaştırma, eğitim, sağlık, kırsal ve kentsel altyapı yatırımlarını da içine alan bir bölgesel kalkınma projesine dönüşmüştür. Çok sektörlü, sürdürülebilir insani gelişmeye dayalı, Bölge'nin rekabet gücünü artırmayı, ekonomik ve sosyal bütünleşmeyi güçlendirmeyi hedefleyen, entegre bir bölgesel kalkınma projesi olarak uygulanmakta olan GAP, hazırlandığı dönem dikkate alındığında, bugün ağırlıklı olarak vurgulanan yenilikçi yaklaşımları da içeren vizyoner bir bakış açısıyla planlanmıştır.

GAP Master Plan'ın yapımından sonra bölgede ve ülkede öngörülemeyen gelişmeler yaşanmış, özellikle kamu kesiminin finansal darboğazı nedeniyle GAP kapsamındaki yatırımlara gerekli kaynak aktarılamamış ve plan hedeflerinin gerisinde kalınmıştır. GAP Master Plan'ın revizyonu çalışmaları çerçevesinde 2002 yılında hazırlanan GAP Bölge Kalkınma Planı'nın uygulanmasında da çeşitli darboğazlarla karşılaşmıştır.

GAP'ın temelini oluşturan sulama yatırımlarında öncelik su depolama yapılarına (barajlara) verilmiştir. 2007 yılı sonunda 15 barajın tamamlanarak 1 milyon ha alanı sulayacak su depolama kapasitesi oluşturulmasına rağmen

sulamaya açılan alan 272.972 hektar olmuş ve sulama yatırımlarının ancak yüzde 15'i gerçekleştirilmiştir. Hâlbuki bölge gelişmesinin temel bileşeni olan üretimin çeşitlendirilmesi ve buna bağlı olarak tarımsal sanayinin geliştirilmesi sulama yatırımlarının gerçekleştirilmesi ile mümkündür. Bu nedenle sulama altyapısının öncelikle ve kısa sürede tamamlanması büyük önem taşımaktadır. Diğer yandan işsizlik, nitelikli işgücünün yetersiz oluşu, eğitim altyapısının yetersizliği, nüfusun eğitim düzeyinin düşüklüğü, sağlık altyapısının ve hizmetlerinin yetersizliği, içme ve kullanma suyuna erişimdeki sıkıntılar, kırsal altyapının tamamlanamamış olması, sanayi ve enerji altyapısının yetersizliği ve bölge içinde sermaye birikiminin sağlanamaması GAP Bölgesi'nin en önemli sorunları olmaya devam etmiştir. Özellikle demografik gelişmelerin karşısında bu sorunların boyutu daha da artmıştır. Bu sorunların giderilmesi, ekonominin gelişmesi ve hızlı istihdam artışının sağlanması için özel sektör yatırımlarının bölgeye çekilmesi gerekmektedir. Yatırım ortamının cazip hale getirilebilmesi için ulaştırma, enerji, sanayi ve kentsel altyapı hizmetlerinin yeterli düzeye ulaşması, firmaların finans kaynaklarına erişiminin kolaylaştırılması, bölgenin üretim yapısına uygun teşvik mekanizmasının oluşturulması, bölgedeki diğer kurumsal hizmetlerin etkinleştirilmesi ve sosyal yaşam ortamının iyileştirilmesi önemlidir.

2007 yılında Türkiye Cumhuriyet 60. Hükümeti GAP'ın büyük bölümünün beş yıl içerisinde tamamlanması yönünde karar almıştır. Bölge'nin her ilinde düzenlenen ve tüm kesimlerin (kamu kurumlarının üst düzey yetkililerinin, yerel kamu yöneticilerinin, meslek kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile il milletvekillerinin) katılımının sağlandığı ekonomik-sosyal konsey toplantılarında durum tespiti ve detaylı analizler yapılmış; Ankara'da gerçekleştirilen değerlendirme toplantılarında GAP'ın tüm bileşenleri gözden geçirilmiştir.

Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki ekonomik kalkınma, sosyal gelişme ve başta sulama olmak üzere temel altyapı yatırımlarının hızlandırılması amacıyla 2008-2012 dönemini kapsayan GAP Eylem Planı (EP) hazırlan-

mış; 2008/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile uygulamaya konulmuştur.

GAP EP'nin etkin bir şekilde uygulanması için tüm tedbirler alınmış; planın öngördüğü finansman kaynağı temin edilmiş, gerçekleştirilecek eylemler takvimlendirilmiş, uygulamalar için izleme-değerlendirme sistemi oluşturulmuş, EP kapsamındaki gelişmeler ilgili Bakan başkanlığında periyodik olarak yapılan toplantılarda gözden geçirilmiş ve gelişmeler kamuoyu ile paylaşılmıştır:

- Öncelikli bir hükümet programı olarak kabul edilen GAP EP, gerekli finansmanı önceden programlanarak ve bütçeyle ilişkilendirilerek uygulamaya konulmuştur.
- Her eylemin gerçekleştirilmesinden sorumlu kuruluş, eylemin başlama-bitiş tarihi, yeri, yıllar itibarıyla finansman ihtiyacı ve eylem kapsamında yapılacak işlemler belirlenmiştir.
- Plandaki gelişmelerin izleme-değerlendirme ve koordinasyonundan sorumlu olan GAP Bölge Kalkınma İdaresi sürekli bir izleme-değerlendirme sistemi oluşturmuştur.
- Yılda iki kez ilgili Bakan başkanlığında tüm sorumlu kuruluşların üst düzey temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen "Plan İzleme ve Yönlendirme Komitesi" ile onu takiben toplanan GAP Yüksek Kurulu'nda plan kapsamındaki uygulamalar gözden geçirilmiş, gelişmeler değerlendirilmiş, koordinasyon gerektiren konular görüşülmüş, müdahale alanları belirlenmiş ve gerekli kararlar alınarak uygulanmıştır.

GAP EP uygulamaları ile Bölge'de sulama altyapısının temelini oluşturan ana kanal inşaatları başta olmak üzere ulaştırma, sanayi, kırsal ve kentsel altyapı, kültür-turizm gibi kamu yatırımlarının büyük bir bölümü tamamlanma aşamasına gelmiş, eğitim ve sağlık göstergelerinde dikkate değer bir iyileşme sağlanmıştır.

Ekonomik, sosyal ve altyapı yatırımlarının büyük bir bölümü bitirilmiş olmasına rağmen, plan döneminde başlanmış ve plan hedefleri açısından önemli sonuçlar doğuracak olan bazı projeler henüz tamamlanamamıştır. Ayrıca, geçen beş yıllık süre içerisinde bölgede yaşanan değişimler, bölgesel gelişmede öne çıkan yeni yaklaşımlar, yapılan araştırmalar sonucunda gündeme gelen yeni yatırımlar planın gözden geçirilerek yenilenmesini gerekli kılmıştır.

GAP EP (2014-2018) hazırlık çalışmalarına, birinci plandaki sorumlu kuruluşların EP kapsamındaki uygulamalarının beş yıllık değerlendirme raporları ve Bölge'nin ekonomik ve sosyal gelişmesine ivme kazandıracaklarını düşündükleri yeni yatırım önerileri alınarak başlanmıştır. Bölge'deki kalkınma ajansları yerelin talep ve önerilerini belirlemek üzere Bölge'de faaliyet gösteren çeşitli kurum, kuruluş, meslek odası ve STK ile toplamda 391 görüşme yapmış; 2.134 adet eylem, proje ve faaliyet önerisi derlemiştir. Bölge'nin üç ilinde (Diyarbakır, Mardin, Gaziantep)

Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz'ın başkanlığında kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yetkililerinin, yerel yöneticilerin, meslek kuruluşları ve STK temsilcilerinin katılımıyla bölge toplantıları yapılmış; merkezi teşkilatların proje önerileri ile yerelin talep ve önerileri detaylı olarak görüşülmüştür.

GAP EP (2014-2018), Kalkınma Bakanlığı ve GAP İdaresi koordinasyonunda; ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüş ve önerileriyle, kalkınma ajansları tarafından il ve bölge bazında derlenen yerel talepler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bilindiği gibi Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle Türkiye'ye gelen, büyük çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu Suriyeliler, başta Güneydoğu Anadolu Bölgesi olmak üzere gittikleri tüm illerde günlük hayatın bir parçası olarak yaşamaktadır. Giderek artan sayıda Suriyeli misafirin varlığı GAP Bölgesi'nde başta gıda, beslenme ve barınma gibi temel insani gereksinimler olmak üzere, eğitim, sağlık, konut, altyapı gibi ihtiyaçların artmasına sebep olmaktadır. Söz konusu hedef grubun ihtiyaçlarının karşılanması, hizmetlere erişiminin kolaylaştırılması, mevcut durumun iyileştirilmesi ve üretilen çözümlerin talepleri karşılayacak düzeye getirilmesi ivedilikle önem arz eden bir konudur. Yeni GAP Eylem Planı hazırlık çalışmalarında, eylemlerin belirlenmesinde Bölge'de ortaya çıkan bu durum da gözetilerek gerekli tedbirler alınmıştır. Ayrıca, konu ile ilgili olarak etüt çalışmaları yapılacak ve bu alanda faaliyet gösteren kuruluşlara gerekli destek sağlanacaktır.

GAP EP (2014-2018); öncelikle birinci EP kapsamında devam eden yatırımları tamamlamak, yapılan yatırımlarla doğan potansiyeli ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimin hızlandırılması yönünde tam olarak kullanmak, Bölge'nin rekabet gücünü artırmak ve GAP'ı daha ileriye taşımak amacıyla hazırlanmıştır. Eylem Planı'nda insani hedef alan, yenilikçi, sürdürülebilir, gelir eşitsizliğini giderici, dezavantajlı alanları ve grupları önceleyen ve yaşanabilir mekânlar oluşturan proje ve programlara yer verilmiştir. Bölgesel gelişmeye ivme kazandıracak, eğitimli ve nitelikli insan gücüne dayalı, istihdamı artıran, doğal kaynakları, kültürel mirası ve çevreyi koruyan, teknolojik gelişmeleri ön plana alan, sulama, ulaşım ve sanayi altyapısının tamamlanmasını amaçlayan proje ve programlar planın temel eylemleri arasındadır.

Son yıllarda büyümenin odağına şehirleşmenin taşınması, dünyada şehir ekonomileri ve yaşam tarzının hâkim olmaya başlaması, küresel rekabet ortamına katılmakta bilgiye dayalı ekonomi, finansal ve ihtisaslaşmış hizmetler, nitelikli işgücü, AR-GE ve yenilik kapasitesinin yoğunlaştığı şehirlerin önemli bir rol oynaması gibi gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler dikkate alınarak GAP EP (2014-2018)'de yaşam kalitesi yüksek yerleşimlerin oluşturulmasına yönelik eylemleri kapsayan "Şehirlerde Yaşanabilirliğin Artırılması" yeni bir eksen olarak yer almıştır.

3

GAP EYLEM PLANI (2008-2012) KAPSAMINDAKİ GELİŞMELER

3.GAP EYLEM PLANI (2008-2012) KAPSAMINDAKİ GELİŞMELER

Eylem Planı'nın uygulandığı beş yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen yatırımlar ile klasik anlamda GAP büyük ölçüde tamamlanmış; Bölge'nin kalkınma göstergelerinde somut ve önemli ilerlemeler sağlanmıştır.

GAP enerji yatırımlarında sona gelinmiş; sulama yatırımlarında, işsizliğin ve göç sorunlarının giderilmesinde, ihracatın artırılmasında, Bölge'nin ekonomik ve sosyal göstergelerinin iyileştirilmesinde önemli mesafeler kat edilmiştir.

GAP enerji projelerinde %74 fiziki gerçekleşme sağlanmıştır. Fiziki gerçekleşmesi yaklaşık %70'lere ulaşan

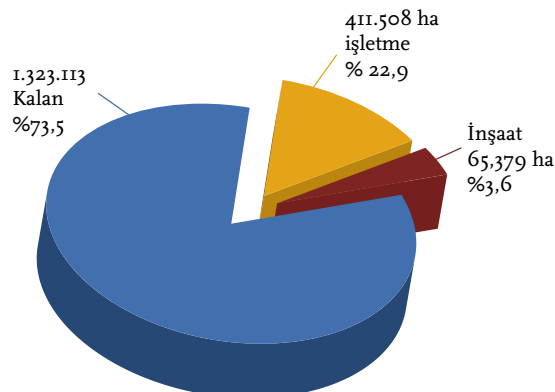
Ilısu Barajı ve HES'in tamamlanmasıyla bu oran %90'a ulaşacak, Cizre Projesi'nin gerçekleştirilmesiyle %93'e ulaşacaktır. İşletmede olan 10 hidroelektrik santralinin toplam kurulu gücü 5.530 MW, yıllık elektrik üretim potansiyeli ise 20,6 milyar kilovat-saattir. GAP kapsamındaki HES'lerin işletmeye alınışından 2013 yılı sonuna kadar ürettiği toplam enerji miktarı 392,1 milyar kilovat-saattir. Bu üretimin parasal değeri ise 23,5 milyar dolardır. Türkiye'de her yıl üretilen hidrolik enerjinin yarısı Bölge'deki hidroelektrik santrallerinden karşılanmakta ve GAP enerji projeleriyle ülke ekonomisine doğrudan katkı sağlamaktadır (Tablo 1).

Tablo 1: GAP Bölgesi'ndeki Barajların İşletmeye Alınışından Bugüne Elektrik Üretimi

Santral Adı	Santral Tipi	Kurulu Gücü (MW)	Servise Giriş Yılı	Kuruluşundan Bugüne Üretim (kWh)
Atatürk Barajı ve HES	Rez.	2 400	1992	157 642 587 790
Karkamış Barajı ve HES	Rez.	189	2000	5 561 000 275
Şanlıurfa HES	Kanal	50	2006	932 839 611
Karakaya Barajı ve HES	Rez.	1 800	1987	190 909 871 299
Kralkızı Barajı ve HES	Rez.	94	1999	1 672 316 722
Dicle Barajı ve HES	Rez.	110	2000	2 777 925 211
Batman Barajı ve HES	Rez.	198	2003	3 885 089 279
Çağçağ HES	Kanal	14,4	1968	1 476 129 990
Erkenek HES	Kanal	12	1972	15 410 355
Birecik Barajı ve HES	Rez.	672	2000	27 220 970 225
GAP Toplam		5 539		392 094 140 757

Kaynak: DSİ Genel Müdürlüğü, 2014 – EÜAŞ, 2014

Grafik 1: DSİ Tarafından Sulamaya Açılan Alanlar (2013)

Kaynak: DSİ Genel Müdürlüğü, 2014

GAP kapsamında 16 baraj tamamlanmış; yaklaşık 935 km sulama ana kanalı inşa edilmiştir. 2013 yılı sonu itibarıyla toplam 411.508 ha alan sulamaya açılmış; sulama projelerinin %23'ü işletmeye alınmıştır (Grafik). Eylem Planı sulama hedefi olan 1.060 bin ha'a göre ise sulama hedefi %38,8 olarak gerçekleşmiştir.

Bölge genelinde 2008 yılında %15,8 olan işsizlik oranı, 2012 yılında %12,4'e kadar gerilemiş, ancak 2013 yılında Türkiye genelinde yaşanan işsizlik oranındaki artış Bölge'de de izlenmiş ve bu oran %14,5'e çıkmıştır. İşgücüne katılma oranı 2008 yılında %35,7, 2013 yılında %40,1 ve istihdam oranı da 2008 yılında %30,1, 2013 yılında %34,3 olarak gerçekleşmiştir.

GAP'ta düzey 2 bölgeleri bazında işsizlik oranına bakıldığında 2008 yılında TRC 1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) bölgesinde %16,4 olan işsizlik oranının 2013 yılında %7,3'e gerilediği görülmektedir. Ancak TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) ve TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt) bölgeleri için tam tersi bir durum söz konusudur. 2008 yılında TRC2 bölgesinde %14,1 olan işsizlik oranı 2013 yılında %17,5'e ve TRC3 bölgesinde %17,4'den, %21,1'e yükselmiştir (Tablo2)

Tablo 2: Kurumsal Olmayan Sivil Nüfusun Yıllara Göre İşgücü Durumu (15+Yaş), (2008-2013)

Yıllar	15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne Dâhil Olmayan Nüfus	İşgücüne Katılma Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
	(Bin Kişi)					(%)		
TRC 1 Gaziantep, Adıyaman, Kilis								
2008	1 447	634	530	104	813	43,8	16,4	36,6
2009	1 525	641	531	110	884	42,0	17,2	34,8
2010	1 559	698	614	85	860	44,8	12,1	39,4
2011	1 592	679	581	98	914	42,6	14,4	36,5
2012	1 638	715	631	84	923	43,6	11,8	38,5
2013	1 686	763	707	56	923	45,3	7,3	42,0
TRC 2 Şanlıurfa, Diyarbakır								
2008	1 696	540	464	76	1 157	31,8	14,1	27,3
2009	1 810	622	505	117	1 187	34,4	18,8	27,9
2010	1 932	647	563	85	1 285	33,5	13,1	29,1
2011	2 022	663	608	55	1 359	32,8	8,4	30,1
2012	2 121	610	569	42	1 511	28,8	6,9	26,8
2013	2 127	805	664	141	1 322	37,9	17,5	31,2
TRC 3 Mardin, Batman, Şırnak, Siirt								
2008	1 039	319	264	56	720	30,7	17,4	25,4
2009	1 093	345	293	52	748	31,5	15,1	26,8
2010	1 165	420	370	49	745	36,0	11,8	31,8
2011	1 234	419	365	53	815	33,9	12,7	29,6
2012	4 845	432	340	92	803	35,0	21,3	27,3
2013	1 279	473	373	99	807	36,9	21,1	29,2
Güneydoğu Anadolu								
2008	4 182	1 493	1 258	236	2 690	35,7	15,8	30,1
2009	4 428	1 608	1 329	279	2 819	36,3	17,4	30,0
2010	4 656	1 765	1 547	219	2 890	37,9	12,4	33,2
2011	4 848	1 761	1 554	206	3 088	36,3	11,7	32,1
2012	4 949	1 757	1 539	218	3 239	35,2	12,4	30,8
2013	5 092	2 041	1 744	296	3 052	40,1	14,5	34,3
Türkiye								
2008	50 772	23 805	21 194	2 611	26 967	46,9	11,0	41,7
2009	51 686	24 748	21 277	3 471	26 938	47,9	14,0	41,2
2010	52 541	25 641	22 594	3 046	26 901	48,8	11,9	43,0
2011	53 593	26 725	24 110	2 615	26 876	49,9	9,8	45,0
2012	54 724	27 339	24 821	2 518	27 385	50,0	9,2	45,4
2013	55 608	28 271	25 524	2 747	27 337	50,8	9,7	45,9

Kaynak: Hane Halkı İşgücü İstatistikleri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014

Not: İki bin kişiden az gözlem değerlerinde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

2007 yılında binde -7,6 olan GAP Bölgesi'nin net göç hızı, 2013 yılında binde -5,7'ye düşmüştür. Bölge'den göç oranı Batı Karadeniz ile aynı, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinden daha az olmuştur (Tablo 3, Grafik 2).

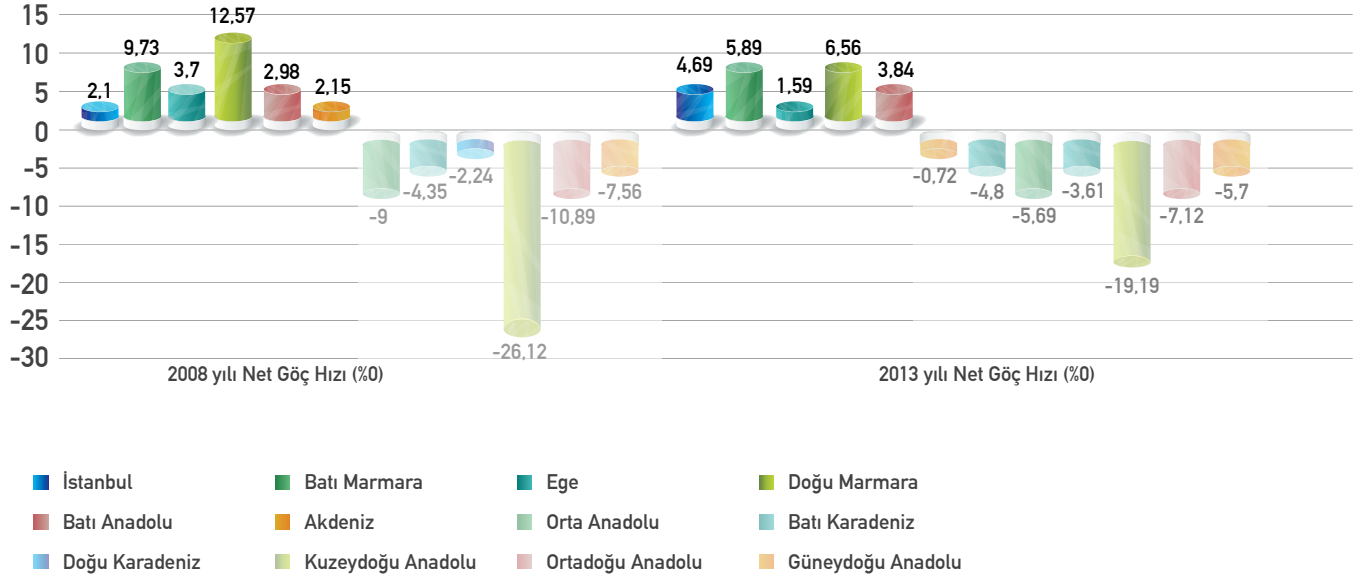
Tablo 3: GAP Bölgesi'ndeki İllerin Aldığı, Verdiği Göç ve Net Göç Hızı

İller	2007-2008					2012-2013				
	Nüfus 2008	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (Binde)	Nüfus 2013	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (Binde)
Adıyaman	585 067	12 155	20 971	- 8 816	-14,96	779 738	22 596	29 525	- 6 929	-8,85
Batman	485 616	16 467	19 669	- 3 202	-6,57	1 607 437	35 466	47 949	- 12 483	-7,74
Diyarbakır	1 492 828	31 677	47 777	- 16 100	-10,73	314 153	10 866	13 339	- 2 473	-7,84
Gaziantep	1 612 223	37 184	36 229	955	0,59	1 844 438	41 978	42 291	- 313	-0,17
Kilis	120 991	4 998	4 611	387	3,2	128 586	6 566	6 161	405	3,15
Mardin	750 697	27 606	41 432	- 13 826	-18,25	597 184	15 715	24 077	- 8 362	-13,91
Siirt	299 819	11 870	12 625	- 755	-2,52	475 255	13 031	13 753	- 722	-1,52
Şanlıurfa	1 574 224	25 510	37 282	- 11 772	-7,45	1 801 980	33 383	47 429	- 14 046	-7,76
Şırnak	429 287	13 223	15 877	- 2 654	-6,16	547 581	18 816	20 209	- 1 393	-2,54
GAP	7 350 752	132 328	188 111	- 55 783	-7,56	8 096 352	142 276	188 592	- 46 316	-5,7

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, Göç İstatistikleri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014

Not: Yabancıları kapsamamaktadır. İç göç rakamlarıdır.

Grafik 2: Bölgelerin Net Göç Hızı (2008-2013)

Kaynak: Bölgesel İstatistikler, Göç İstatistikleri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014

Bölge'den yapılan ihracat 2007 yılında 3,3 milyar dolar iken, 2013 yılında 8,9 milyar dolara ulaşmıştır. GAP Bölgesi, 2.674 ihracatçı firması ile ülke toplam ihracatı içindeki payını %3'ten %5,9'a yükseltmiştir. Kişi başı ihracat değeri

de 2007 yılında 458,4 dolardan 2013 yılında 1.096 dolara yükselmiştir. Söz konusu dönem itibariyle ülke ihracatındaki artış %41,6 olurken Bölge'den yapılan ihracat %170 artmıştır.

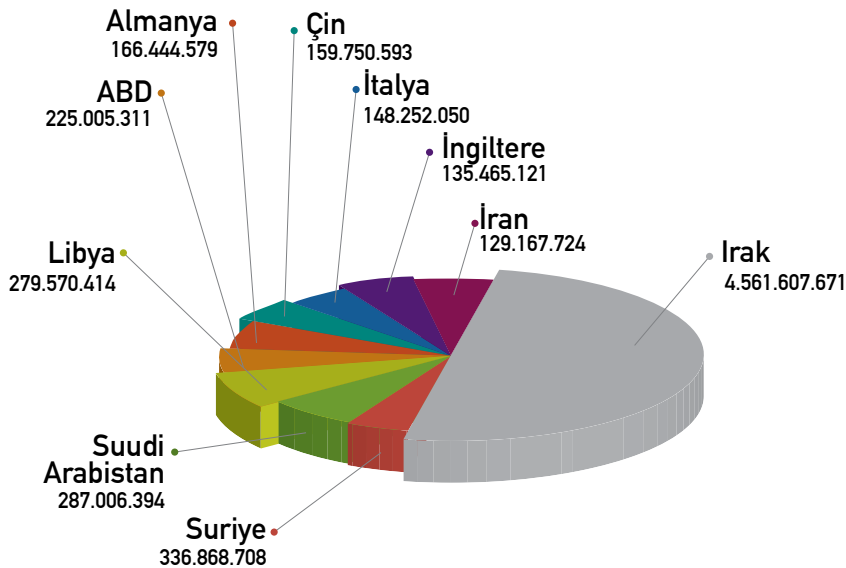
Tablo 4: GAP İllerinin İhracat ve İthalat Tutarları

İller	İhracat Değeri (Bin Dolar)			İthalat Değeri (Bin Dolar)		
	2007	2010	2013*	2007	2010	2013*
Adıyaman	29 346	71 509	86 274	51 658	85 425	36 339
Batman	40 729	26 914	92 070	8 618	26 900	33 437
Diyarbakır	83 699	164 989	236 952	36 035	39 575	66 368
Gaziantep	2 447 656	3 517 993	6 161 409	2 269 084	3 430 219	6 657 924
Kilis	12 865	23 296	20 841	35 009	49 700	24 649
Mardin	317 444	563 835	1 021 065	71 182	93 013	152 230
Siirt	4 009	11 324	9 560	9 146	36 431	8 295
Şanlıurfa	86 388	173 072	153 765	194 932	247 412	318 874
Şırnak	265 202	624 800	1 091 339	95 469	9 493	132 712
GAP	3 287 338	5 177 732	8 873 276	2 771 133	4 018 167	7 430 828
Türkiye	107 271 750	113 883 219	151 786 976	170 062 715	185 544 332	251 650 560
GAP/Türkiye (%)	3,06	4,55	5,85	1,63	2,17	2,95

Kaynak: TÜİK

(*) Veriler; Maliye Bakanlığı kayıtlarında, firmaların ait olduğu vergi dairelerinin il merkezleri esas alınarak oluşturulmaktadır. 2013 yılı verileri geçici sonuçlardır.

Grafik 3: GAP Bölgesi'nin Ülkeler ile İhracatı (İlk 10 Ülke, 2013, Dolar)

Kaynak: TÜİK

(*) Veriler; Maliye Bakanlığı kayıtlarında, firmaların ait olduğu vergi dairelerinin il merkezleri esas alınarak oluşturulmaktadır. 2013 yılı verileri geçici sonuçlardır.

Not: İlk 10 ülke alınmıştır.

Bölge'de kişi başına düşen Gayri Safi Katma Değer (GSKD) 2007 yılında ortalama 3,660 dolardır. 2011 yılında bu rakam ortalama 4,641 dolara çıkmakla beraber Bölge,

GSKD ülke dağılımında en alt sıralarda yer almıştır. Bölge'nin kişi başı GSKD ortalaması Türkiye ortalamasının 2007 yılında %44,3'ü ve 2011 yılında da %50,2'sidir.

Tablo 5: Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer (GSKD)

İBBS Düzey 2		Kişi başına GSKD (\$)				
		2007	2008	2009	2010	2011
TRC ₁	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	4 157	4 597	3 925	4 909	4 952
TRC ₂	Şanlıurfa, Diyarbakır	3 417	3 724	3 380	4 165	4 282
TRC ₃	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	3 405	3 812	3 549	4 531	4 689
TRC	GAP Bölgesi	3 660	4 044	3 618	4 535	4 641
TR	Türkiye	8 267	9 384	7 769	8 926	9 244

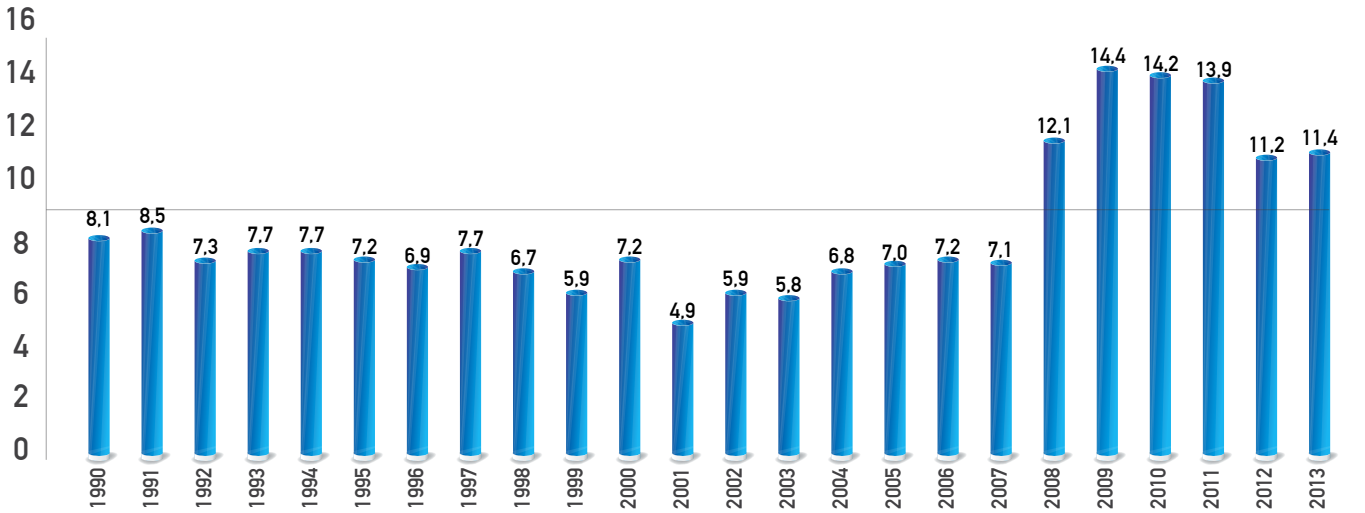
Kaynak: Ulusal Hesaplar Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014

GAP Bölgesi'nde imalat sanayi sektöründe 2007 yılı sonunda 1.969 işletmede 87.566 kişi istihdam edilirken, 2013 yılında işletme sayısı %53 artış göstererek 3.023'e ulaşmış, istihdam da %95 artarak 170.811 olmuştur.

GAP EP uygulamalarının öncelikle finansman ihtiyacı karşılanmış, yatırımlara tahsis edilen ödenek miktarında çok önemli bir artış sağlanmıştır.

1990-2007 dönemi itibariyle kamu yatırımlarından Bölge'ye yılda ortalama %7 pay ayrılırken bu oran 2008 yılında %12'ye, 2009 yılında %14,4'e yükselmiştir. Eylem Planı'nın tamamlanmasından sonra da GAP yatırımları için kamu bütçesinden ayrılan pay %11'in üzerindeki düzeyini devam ettirmektedir. Plan döneminde GAP EP kapsamındaki yatırımlara, 2012 yılı fiyatlarıyla, 18,2 milyar TL kaynak aktarılmış, 14,7 milyar TL harcama yapılmıştır.

Grafik 4: GAP Yatırım Tahsislerinin Türkiye İçindeki Payı (%)

Eylem Planı uygulamaları ile sağlanan gelişmeler Bölge'deki yüksek nüfus artışına rağmen elde edilmiştir. GAP Bölgesi'nde yıllık nüfus artış hızı 1990-2007 yılları arasında binde 19,4, Türkiye'de binde 13,1 olarak gerçekleşmiştir. 2007-2013 yılları arasında ise GAP Bölgesi'nde binde 20,2 Türkiye'de binde 13,8 olarak hesaplanmıştır. Öteki bölge ve illere göç vermesine rağmen Bölge nüfusunun ülke toplam nüfusu içindeki payı giderek artmakta, genç nüfus oranı

yüksekliğini korumakta ve bu durum hemen hemen tüm göstergelere yansımaktadır. Özellikle eğitim ve istihdam ihtiyacı diğer bölgelerden farklı olarak sürekli büyümektedir. Örneğin, Şanlıurfa'da her yıl yaklaşık 60.000 çocuk eğitim çağına ulaşmaktadır. Bu rakam İstanbul'dan dahi büyüktür. Bu durum dikkate alındığında plan uygulamalarının başarılı olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 6: GAP Bölgesi Nüfusunun İllere Göre Dağılımı (1990-2007-2013)

İl	Nüfus 1990			Nüfus 2007			Nüfus 2013		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Adıyaman	513 131	256 699	256 432	582 762	288 615	294 147	597 184	299 963	297 221
Batman	334 669	176 547	168 122	472 487	236 314	236 173	547 581	275 136	272 445
Diyarbakır	1 094 996	559 446	535 550	1 460 714	735 561	725 153	1 607 437	809 791	797 646
Gaziantep	1 140 594	557 881	562 713	1 560 023	779 863	780 160	1 844 438	930 972	913 466
Kilis	-	-	-	118 457	58 489	59 968	128 586	64 346	64 240
Mardin	557 727	282 459	275 268	745 778	373 067	372 711	779 738	391 422	388 316
Siirt	243 435	124 605	118 830	291 528	150 628	140 900	314 153	161 802	152 351
Şanlıurfa	1 001 455	515 980	485 475	1 523 099	756 655	766 444	1 801 980	901 868	900 112
Şırnak	262 006	139 534	122 472	416 001	217 068	198 933	475 255	246 547	228 708
GAP TOPLAM	5 158 013	2 633 151	2 524 862	7 170 849	3 596 260	3 574 589	8 096 352	4 081 847	4 014 505
Türkiye Toplam	56 473 035	28 607 047	27 865 988	70 586 256	35 376 533	35 209 723	76 667 864	38 473 360	38 194 504
GAP/Türkiye %	9,1	9,2	9,1	10,2	10,2	10,2	10,6	10,6	10,5

Kaynak: 2000 Genel Nüfus Sayımı, 31/12/2010 ve 31/12/2013 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2014)

GAP EP (2008-2012)'de 4 gelişme ekseninde 73 ana eylem kapsamında 300'den fazla proje ve faaliyet yer almıştır. Plan döneminde gerçekleşen yatırımlar ve bölgesel gelişmede son durum aşağıda özetlenmiştir:

Bölge'de yatırım potansiyeli yüksek şehirlerde rekabet ortamının geliştirilerek ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi amaçlanmış, bu doğrultuda ilk defa Eylem Planı için hazırlanan Cazibe Merkezleri Destekleme Programı (CMDP) uygulamaya konulmuştur.

Diyarbakır ve Şanlıurfa'da yürütülen, 2013 yılında da Gaziantep'te çalışmalarına başlanan CMDP ile iş ve yaşam ortamının iyileştirilmesine, kültür ve tarih temelli turizmin geliştirilmesine yönelik projeler desteklenmiştir. Programın pilot uygulaması Diyarbakır'da, GAP Eylem Planı kapsamında 2008-2010 döneminde 48,5 milyon TL tutarında kaynak kullanılarak tamamlanmıştır. 2010-2013 döneminde Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep uygulamaları için 112,6 milyon TL kaynak tahsis edilmiştir. Sosyo-ekonomik gelişme ve altyapı imkânları bakımından çevrelerine hizmet verme potansiyeli bulunan cazibe merkezlerini destekleyen programların uygulanması yeni plan döneminde de önemini korumaktadır.

Bölge'deki tüm sektörlerin kalkınmaya katkısını azami düzeye çıkarabilmek üzere sınıai altyapı geliştirilmiş, bu

alanlardaki işletmeleri desteklemek, istihdamın niteliğini iyileştirmek amacıyla teşvik ve eğitim programları uygulanmıştır.

Temel kamu yatırımlarının tamamlanma aşamasına geldiği bu dönemde Bölge'ye yapılacak özel sektör yatırımlarının da artırılması ekonomik gelişmenin hızlandırılması açısından son derece önemli görülmektedir. Plan döneminde yeni yatırım teşvik sistemlerinin uygulanmasıyla, özellikle Haziran 2012'den sonra Bölge'ye yapılan özel sektör yatırımlarında dikkate değer bir artış gözlenmiştir. 2010 ve 2011 yıllarında Bölge'de verilen toplam teşvik belgesi sayısı 984, sabit yatırım tutarı 5.991 milyon TL ve istihdam öngörüsü 22.784 kişi iken, bu rakamlar 2012 ve 2013 yıllarında sırasıyla 1.264 belge, 13.141 milyon TL ve 56.689 kişi olarak gerçekleşmiştir. Belge sayısında %28,5, sabit yatırım tutarında %119,4 ve istihdam sayısında %148,8 artış sağlanmıştır. Bu oranlar Türkiye geneli için sırasıyla %10,1, %31,2 ve %23,8'dir. Yeni teşvik uygulamasının etkinliği bu verilerden de görülmektedir. Yüksek ve istikrarlı büyüme için "özel sektör öncülüğünde dışa açık ve rekabetçi üretim yapısının geliştirilmesi" temel stratejisi Bölge için önem arz etmektedir. Bu nedenle yeni plan döneminde de daha fazla özel sektör yatırımlarını Bölge'ye yönlendirecek teşviklerin uygulanması önceliğini korumaktadır (Tablo 7).

Tablo 7: GAP Bölgesi ve Türkiye’de Yatırım Teşvik Tutarları, Belge Sayıları ve İstihdam

Toplam Teşvik Belgesi							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GAP	184	235	221	554	430	532	732
Türkiye	2 726	2 928	2 283	4 078	4 340	4 299	4 965
GAP/ Türkiye (%)	6,75	8,03	9,68	13,59	9,91	12,37	14,74
Yatırım Tutarı (Milyon TL)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GAP	747	1 295	1 143	2 392	3 599	5 010	8 131
Türkiye	22 006	24 733	26 514	61 794	54 167	57 523	94 612
GAP/ Türkiye (%)	3,39	5,24	4,31	3,87	6,64	8,71	8,59
İstihdam							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GAP	6 621	5 508	7 488	12 688	10 096	21 965	34 724
Türkiye	121 452	108 983	85 043	147 094	124 855	146 792	190 003
GAP/ Türkiye (%)	5,45	5,05	8,80	8,63	8,09	14,96	18,28

Kaynak: T.C Ekonomi Bakanlığı, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Müdürlüğü, 03.04.2014 tarihinde yedeklenen veri setinden üretilmiştir.

Not: Yerli ve yabancı yatırım belgesi toplamı alınmıştır.

Plan döneminde, başta KOBİ’ler olmak üzere Bölge’deki işletmelerin ve girişimcilerin rekabet gücünü artırmak amacıyla kullanılan kredilerde artış sağlanmıştır. KOSGEB’in bölgesel kalkınma destekleri kapsamında 6.III işletmeye ulaşarak 661,3 milyon TL’lik kredi faiz desteği sağlanmış, plan hedefi aşılmıştır. Ayrıca, KGF A.Ş. aracılığıyla 503 işletmeye 193,7 milyon TL kefalet onayı verilmiş; 258,9 milyon TL tutarında kredi hacmi yaratılmıştır. KOSGEB tarafından 1994-2007 döneminde 43 işletmeye kefalet onayı verilmişken, 2008-2012 döneminde kefalet onayı verilen işletme sayısı 503 olmuştur. Ziraat Bankası’nın kullandığı tarımsal, bireysel ve ticari kredi tutarı bir önceki yıla göre 2009 yılında %39,4, 2010 yılında %45,6, 2011 yılında %2,8 ve 2012 yılında %7,4 oranında artmıştır. Halk Bankası 4,505 firmaya 32 milyon avro, 49 milyon dolar ve 674 milyon TL kredi ile 32 milyon TL çiftçi kredisi sağlamıştır. Kalkınma Bankası’nın kullandığı kredi 201,7 milyon TL olmuştur. Küçük İşletmeler Kredi Programı (AB-SELP II) kapsamında 26,3 milyon avro kredi kullanımını gerçekleştirmiş; 1.417 kişilik istihdam oluşturulmuştur.

Ancak, ülke genelinde olduğu gibi Bölge’de de rekabet gücünün artırılması, yenilik ve girişimciliğin geliştirilmesi ile istihdam oluşturulması açısından KOBİ’lerin verimlilik artışı, büyüme ve kurumsallaşma ihtiyacı devam etmektedir. Ayrıca, Bölge özelinde KOBİ’lerin finansmana erişimindeki sorun ve zorlukların giderilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ihtiyacı devam etmektedir.

Bölge’nin teknoloji geliştirme ve yenilik kapasitesini arttırmaya yönelik olarak Gaziantep, Dicle ve Harran üniversiteleri bünyesinde 3 teknopark faaliyete geçmiştir. Kurulan teknoparkların iyileştirilmesi ve bu alanda kurumsallaşmanın sağlanması, sanayi – üniversite işbirliğinin geliştirilmesinde atılacak önemli adımlardır. Bu çerçevede teknoloji geliştirme bölgeleri (TGB) ile TEKMER’lerin yaygınlaştırılması öncelik taşımaktadır.

Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan bölge tarihin her döneminde çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yaptığı için kültür ve turizm varlıkları açısından da çok zengindir. Bu zenginlikleri koruyarak turizmi geliştirmek amacıyla birçok yeni proje hayata geçirilmiştir.

Kültür varlıklarının korunarak turizm odaklı değerlendirilmesi, istihdam ve sosyo-ekonomik kalkınmaya katkı sağlanması amacıyla turizm altyapısının iyileştirilmesi, turizm çekim merkezleri oluşturulması ve turizmin çeşitlendirilmesi için gerekli çalışmalar yürütülmüştür. Bu çerçevede restorasyon, çevre düzenlemesi, koruma amaçlı imar planları ve sokak sağlıklılaştırılması gibi projelere hız verilmiştir. Gaziantep Zeugma Müzesi teşhir tanzimi ve çevre düzenlemesi, Kilis Ravanda Kalesi onarımı, Mardin Kasımiye Medresesi çevre düzenlemesi tamamlanan projelerden bazılarıdır. Diyarbakır Surları, Diyarbakır İçkale Surları ve İçkale Yapıları Restorasyonu devam eden projeler arasındadır. “GAP Bölgesi Turizm Master Planı” hazırlanmış, Bölge’nin turizm potansiyeli, sorunları, darboğazları, çözüm önerileri ve politikaları ortaya çıkartılmıştır. Plan kararları doğrultusunda proje uygulamalarına başlanmıştır.

2008-2012 döneminde 56 adet kültür varlığı eski eserin onarımı bitirilmiştir.

Plan döneminde turizm altyapısının iyileştirilmesi ve kültürel varlıkların korunması amacıyla bir dizi çalışma gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, çok zengin bir potansiyele sahip olan Bölge’de çalışmaların daha yoğun bir şekilde devam etmesi ile turizmin bölge ekonomisi içindeki payının artması mümkün görülmektedir.

Doğal kaynakların korunması amacıyla orman varlığının artırılmasına ve erozyonun önlenmesine yönelik faaliyetler etkin bir şekilde yürütülmüştür. Toplam 47.764 hektar alanda ağaçlandırma, rehabilitasyon, erozyon kontrolü

ve mera ıslahı çalışması yapılmış, 47.389.000 adet fidan üretimi gerçekleştirilmiştir.

Bölge'nin doğal kaynak ve enerji hammadde potansiyelinin tespit edilerek bu kaynakların ekonomiye kazandırılması gerekmektedir.

Tarım sektörünün Bölge'nin kalkınması için başat sektör olduğu gerçeğiyle, kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesine devam edilmiş, çiftçi ve üreticilere dönük eğitim ve yayım çalışmaları gerçekleştirilmiş, bu sayede alt yapı çalışmalarının da gerçek potansiyeline ulaşması amaçlanmıştır.

Tarımsal verimliliğin artırılması ve tarıma dayalı sanayi yapısının geliştirilmesi amacıyla çiftçi ve üreticilere yönelik önemli destek programları uygulanmıştır. Plan döneminde tarımsal örgütlenme projelerine, organik tarım uygulamalarına, kırsal kalkınma yatırımlarına, hayvancılık ve kurumsal kapasite projelerine toplam 743 milyon TL destek verilmiştir;

- Tarımsal Örgütlenme Projeleri kapsamında 93 kooperatif kredi kullanılmış; 75 kooperatif çalışması tamamlanmıştır. 3.470 aileye 15.580 büyükbaş, 300 aileye 18.200 küçükbaş olmak üzere toplam 33.780 baş hayvan dağıtılmıştır. Ayrıca 650 aileye 325 dekar sera yapılmıştır.

- Organik Tarım uygulamaları kapsamında 4.056 dekar alanda organik meyve bahçesi tesis edilmiş, 1.350 da alanda tarla bitkileri demonstrasyonu kurulmuş, 880 adet kovan dağıtılmış ve kompost üretim tesisi kurulmuş, 520 çiftçiyle eğitim ve yayım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı ile tarımsal üretimi ve istihdamı artırıcı, tarımsal ürünleri pazarlayıcı ve değerlendirci, uygun şartlarda girdi sağlayıcı yatırım projeleri desteklenmiştir. Programa alınan 621 projenin 590 adedi tamamlanmış, 7.073 kişi istihdam edilmiştir.

- İlk defa Eylem Planı ile uygulamaya konulan süt sığırcılığının geliştirilmesi amacıyla 50 büyükbaş ve üzeri işletmelere özel destek sağlanmıştır. 2009-2012 döneminde 19.608 baş hayvan alımı gerçekleşmiş, 72,8 milyon TL hibe desteklemesi yapılmıştır. 148 proje tamamlanmış, 82 proje devam etmektedir.

Sulamaya açılmış ve açılacak olan alanlarda tarımsal eğitim ve yayım hizmetlerinin etkinliğini artırmak ve bu konuda hizmet veren başta çiftçi örgütleri olmak üzere kurum ve kuruluşların kapasitelerini geliştirmek amacıyla GAP Tarımsal Eğitim ve Yayım Projesi (TEYAP) başlatılmıştır. Proje kapsamında düzenlenen 42 eğitim programına 2.280 teknik personel katılmıştır. Toplantı, fuar, tarla günleri, eğitim ve demonstrasyonlar gibi proje uygulamalarıyla toplam 10.829 kişiye doğrudan, 140.000 çiftçiye de dolaylı olarak ulaşılmıştır. 2.736 dekar alanda 216 adet alternatif ürün, 3.916 dekar alanda 150 adet sulama ve 360 adet hayvancılık demonstrasyonu kurulmuştur.

Sulamaya açılacak alanların artmasıyla birlikte ekonomik dönüşümün sağlanması açısından üretimin çeşitlen-

dirilmesi, kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi, hayvancılığın geliştirilmesi ve tarımsal eğitim ve yayım hizmetlerinin bir model çerçevesinde yaygınlaştırılması gerekliliği devam etmektedir.

GAP Bölgesi için hazırlanan Rekabet Gündemi Çalışması çerçevesinde organik tarımın geliştirilmesi, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğinin artırılması, Bölge'nin turizm potansiyelinin ekonomik kalkınmaya katkı sağlayacak şekilde değerlendirilmesine yönelik proje ve faaliyetlere önem verilmiş; pilot uygulamalara başlanmıştır. Bu uygulamaların geliştirilerek sürdürülmesi rekabet gücünün artırılması açısından önem taşımaktadır.

Eğitim, sağlık, istihdam, sosyal koruma gibi insani ve toplumsal gelişmenin temelini oluşturan alanlarda gerçekleştirilen yatırımlar sosyal göstergelerde hızlı ve olumlu gelişmeler yaratmıştır.

Bölgede, tüm eğitim kademelerindeki okullaşma oranlarında artış sağlanmış ve derslik başına düşen öğrenci sayısı azaltılmıştır. 2007-2008 eğitim öğretim yılında brüt okullaşma oranları okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) %22,6, ilköğretimde %103,1 ve ortaöğretimde %57,8 iken, 2013-2014 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) %32,2, ilköğretimde %114,5 ve ortaöğretimde %86,6 olarak gerçekleşmiştir.

2008-2012 döneminde GAP EP'de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde toplam 13.056 derslik yapılması öngörülmüş, 11.313 derslik açılarak % 86,6 gerçekleştirilmiştir. Okulöncesi eğitimde öngörülenlerden fazla derslik açılarak plan hedefi aşılmıştır. 2007-2008 eğitim öğretim yılında ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye genelinde 32 iken, 2013-2014 yılı itibarıyla 3 birimlik iyileşme sağlanarak 29'a gerilemiş, GAP Bölgesi'nde ise 44 iken 5 birim iyileşerek 39'a düşmüştür. 2007-2008 eğitim öğretim yılında ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısının en yoğun olduğu Şanlıurfa'da 53 olan bu sayı, 2013-2014 dönemi itibarıyla 46'ya düşmüştür. Ancak, ortaöğretimde hem ilköğretimden ortaöğretime geçişlerin artması hem de 4+4+4 sisteminin doğurduğu ilave derslik ihtiyacı nedeniyle, çok fazla sayıda derslik yapılmasına rağmen derslik başına düşen öğrenci sayısında iyileşme sağlanamamıştır. Gerek nüfus artış hızının yüksek olması gerekse yeni eğitim sistemine geçilmesi nedeniyle derslik sayısı ihtiyacı devam etmektedir.

Ayrıca, öğretmen sayısındaki artış Türkiye genelinde sağlanan artıştan daha fazla olmuştur. 2008-2013 döneminde ilköğretimde öğretmen sayısında ülke genelinde %26 iyileşme sağlanırken GAP Bölgesi'nde %36 iyileşme sağlanmıştır. Ortaöğretimde ise Türkiye'deki iyileşme % 41 olarak gerçekleşirken GAP'ta %83'e ulaşmıştır. Bölge'de görev alan öğretmenlerin daha uzun süreli çalışmalarının teşvik edilmesi önem arz etmektedir.

İlköğretimden ortaöğretime geçişlerin ve ortaöğretimde okullaşma oranlarının artırılması amacıyla beş yıllık dönemde 19.920 öğrenci kapasiteli pansiyon yapımı tamamlanmış, %102,4 gerçekleştirme ile plan hedefi aşılmıştır.

Buna rağmen öğrenci pansiyonu ihtiyacı devam etmektedir.

Bölge'de yeni kurulan 6 üniversite ile birlikte GAP'ın 9 ili de üniversiteye kavuşmuş; yüksek öğretime erişimde önemli bir ilerleme kaydedilmiştir. Plan döneminde üniversitelere yıl içinde tahsis edilen ek ödeneklerle birlikte 1,2 milyar TL yatırım ödeneği aktararak, fiziki ve beşeri altyapılarının geliştirilmesine destek verilmiştir. Bölge'nin ihtiyaçlarına uygun yeni eğitim birimlerinin açılmasına öncelik verilmiş; 28 fakülte, 10 yüksekokul, 4 enstitü olmak üzere 42 yeni bölüm açılmış, program sayısı ve üniversiteye kabul edilen öğrenci sayısı artmış ve öğrenciler daha modern koşullarda eğitim olanağına kavuşmuştur. Üniversiteler bünyesinde kurulması planlanan merkezi araştırma laboratuvarlarından 5'i tamamlanmıştır. Dicle ve Harran üniversitelerinde sürekli eğitim merkezleri kurulmuştur. Bununla birlikte, üniversitelerin eğitim ve idari mekân kapasitesinin güçlendirilmesine, üniversite yerleşkesindeki kütüphanelerin, sosyal, sportif ve kültürel altyapıların geliştirilmesine devam etmek gerekmektedir. Ayrıca, teknolojik altyapılarının güçlendirilerek üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi dikkate alınması gereken bir konu olarak gündemdedir.

Üniversite öğrencilerinin yurt ihtiyacını karşılamak üzere Eylem Planı'nda 4.000 öğrencilik 5 yurt inşaatının tamamlanması öngörülmüştür. 2008-2012 döneminde 9.100 öğrencilik yurt kapasitesi oluşturulmuş ve plan hedefi aşılmıştır. Üniversitelerin fiziki ve beşeri altyapısının gelişmesine paralel olarak öğrenci sayılarının da hızla artması yeni öğrenci yurtlarının hizmete alınmasını gerekli kılmaktadır.

GAP EP'de istihdamın artırılması, işsizliğin ve kayıt dışı istihdamın azaltılması ve işgücü kalitesinin yükseltilmesi amacıyla işgücü yetiştirme programları yaygınlaştırılmış, istihdam garantili kurslara ağırlık verilmiştir. İŞKUR'un düzenlemiş olduğu aktif işgücü kurs ve programlarından 207.000 kişi yararlanmıştır.

Bölge'de işsizliğin azaltılması ve işgücüne katılımın artırılması için temel eğitimin yanı sıra teknik ve mesleki becerilerin geliştirilmesi çok önemlidir. Ekonomik büyümeyi ve sosyal gelişmeyi olumlu yönde etkileyecek olan eğitim kalitesinin ve işgücü niteliğinin artırılması ülke genelinde olduğu gibi genç bir nüfusa sahip olan Bölge'de de önemini ve önceliğini korumaktadır.

Sağlık alanında fiziki ve beşeri altyapı önemli ölçüde geliştirilmiştir. Yatak sayısının artırılmasıyla birlikte hastanelerde nitelikli oda sistemine geçilmiş; sağlık hizmetlerinin sunumu yaygınlaştırılmış ve kalitesi yükseltilmiş, buna bağlı olarak temel sağlık göstergelerinde son derece önemli iyileşmeler kaydedilmiştir. Bölge'de 2007 yılında 96 hastane ve toplam 9.980 yatak mevcut iken, 2012 yılında hastane sayısı 120, yatak sayısı 15.682 olmuştur. On bin kişiye düşen hasta yatağı sayısı da 13,9'dan 19,7'ye yükselmiştir. Ülke genelinde hastane sayısındaki artış %16,3, yatak sayısındaki artış %23,4; GAP Bölgesi'nde ise bu rakamlar sırasıyla %25 ve %57,1 olmuştur (Tablo 8).

Tablo 8: GAP Bölgesi ve Türkiye'de Hastane ve Yatak Sayısı (2007-2012)

	Hastane Sayısı 2007					Yatak Sayısı 2007 (**)					10.000 Kişiyeye Düşen Yatak Sayısı
	Kamu Hastanesi	Özel* Hastane	Üniversite	Diğer	Toplam	Kamu Hastanesi	Özel* Hastane	Üniversite	Diğer	Toplam	
GAP	72	21	3	-	96	6 927	1 063	1 990	-	9 980	13,9
Türkiye	848	365	56	6	1 275	112 037	17 397	30 978	1 688	162 100	23,0
GAP/Türkiye (%)	8,49	5,75	5,36	0	7,53	6,18	6,11	6,42	0	6,16	
	Hastane Sayısı 2012					Yatak Sayısı 2012 (**)					10.000 Kişiyeye Düşen Yatak Sayısı
	Kamu Hastanesi	Özel* Hastane	Üniversite	Diğer	Toplam	Kamu Hastanesi	Özel* Hastane	Üniversite	Diğer	Toplam	
GAP	75	39	3	3	120	9 916	3 289	2 183	294	15 682	19,70
Türkiye	832	541	65	45	1 483	122 322	35 767	35 150	6 833	200 072	26,45
GAP/Türkiye (%)	9,01	7,21	4,62	0	8,09	8,11	9,20	6,21	31,60	7,84	

Kaynak Bölgesel Göstergeler, (Diğer kamu hastane ve yatak sayısı Türkiye toplamına dâhildir) TÜİK, 2014

(*) Kişilere, derneklere, yabancılara ait hastaneleri kapsar.

(**) Fiili yatak sayısını göstermektedir.

Bölge'deki uzman hekim sayısı %65,9 oranında artarak 2.916'dan 4.838'e ulaşmıştır. 2007 yılında ülkedeki uzman hekimlerin %5,8'i, pratisyen hekimlerin ise %8,6'sı GAP Bölgesi'nde çalışırken 2012 yılında bu oranlar sırasıyla %6,9 ve %10,2'ye yükselmiştir (Tablo 9).

Tablo 9: GAP Bölgesi'nde Sağlık Personeli Sayısı (2007-2012)

2007 Yılı									
	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Diş Hekimi	Eczacı	Sağlık Memuru(ı)	Hemşire	Ebe
GAP Toplamı	2 916	2 882	750	6 548	663	1 488	5 742	6 727	3 467
Türkiye	54 439	34 559	19 404	108 402	19 278	23 977	79 441	94 661	47 175
GAP/Türkiye (%)	5,36	8,34	3,87	6,04	3,44	6,21	7,23	7,11	7,35
2012 Yılı									
	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim	Diş Hekimi	Eczacı	Sağlık Memuru(ı)	Hemşire	Ebe
GAP Toplamı	4 838	3 970	836	9 644	900	1 763	9 024	10 699	3 968
Türkiye	70 103	38 877	20 792	129 772	21 404	26 571	122 663	134 906	53 466
GAP/Türkiye (%)	6,90	10,21	4,02	7,43	4,20	6,64	7,36	7,93	7,42

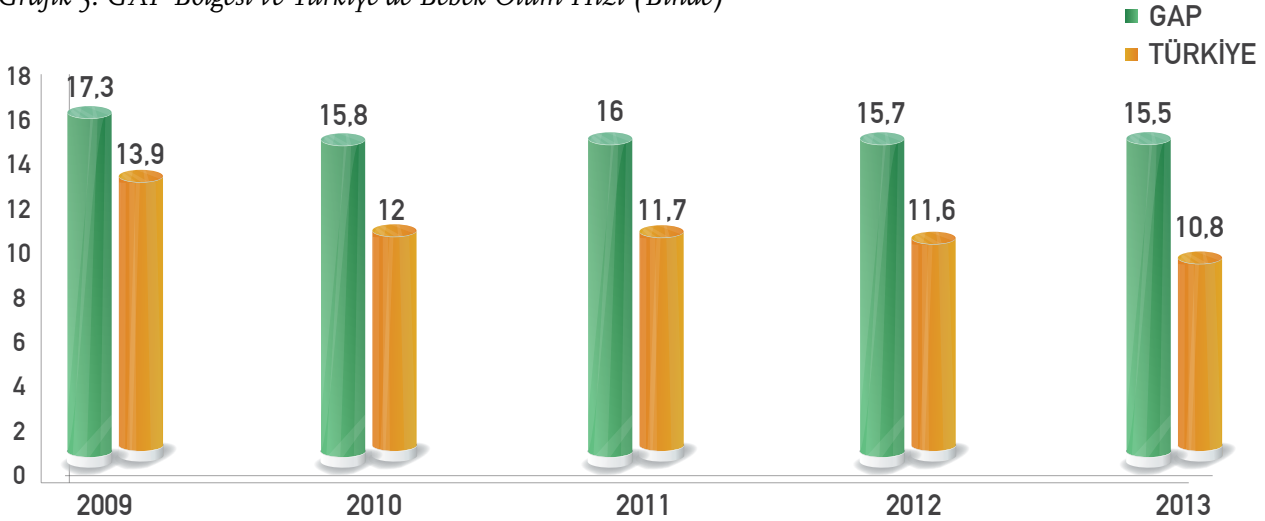
Kaynak Bölgesel Göstergeler, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014

(1) İlk Acil Yardım (Acil Tıp), Sağlık, Anestezi, Çevre Sağlığı, Diş Protez, Laboratuvar, Ortopedi, Röntgen, Diş, Fizik Tedavi, Kalp Akciğer Pompa, Patolojik Anatomi, Odyometri, Protez, Toplum Sağlığı branşlarında çalışan tekniker ve teknisyenleri içermektedir.

Not: MSB'ye bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışan sağlık personeli sayıları dâhil değildir.

GAP illerinde 2002 yılında %52 olan sağlık kuruluşlarında gerçekleşen doğum oranı, 2012 yılında %95,5'e yükselmiştir. Anne ölüm oranı 2008 yılında yüz binde 38,9 iken, 2012 yılında yüz binde 14,7'ye gerilemiştir. Bebek ölüm oranı 2009 yılında binde 17,4 iken 2012 yılı sonunda binde 15,6'ya ve 2013 yılında da 15,5'e düşmüştür (Grafik 5).

Grafik 5: GAP Bölgesi ve Türkiye'de Bebek Ölüm Hızı (Binde)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Doğum ve Ölüm İstatistikleri, 2014

Sağlık hizmetlerinde ihtiyaç duyulan mobil araçlar hızla temin edilmiş, aile sağlığı merkezleri, sağlık ocakları ve kanser erken teşhis ve tarama merkezleri (KETEM) kurulmuş, sağlık personelinin ve vatandaşların sağlık bilincini geliştirmeye yönelik eğitimler verilmiş, böylece koruyucu ve birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirilmiştir. Ancak, nüfus artış hızının oldukça yüksek olduğu Bölge'de sağlık göstergeleri hala ülke ortalamasının altındadır. Sağlık altyapısı ve sağlık hizmetleri ihtiyacı devam etmektedir.

Eğitim ve sağlık göstergeleri Bölge'de iyileştirilirken, sosyal koruma ve sosyal hizmet gibi yine çok önemli

alanlarda tasarlanan yatırımların sosyal göstergelere yansımaları olumlu olmuştur.

Birinci GAP Eylem Planı'na özgü bir program olan ve daha sonra diğer bölgelere yaygınlaştırılan Sosyal Destek Programı (SODES) ile meslek edindirme, sosyal içerme, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler gibi alanlarda 2008-2013 döneminde yaklaşık 420 milyon TL kaynakla 3.242 proje desteklenmiştir.

Sosyal yardım ve hizmetler kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerle risk altındaki çocukların yaşam koşullarının

iyileştirilmesi, kadınların toplumsal konumlarının güçlendirilmesi, özürliülerin ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılması, kentlerin az gelişmiş bölgelerinde yaşayanların kente entegrasyonunun ve toplumsal uyumunun sağlanması amaçlanmıştır. Kırılgan kesimlerin ihtiyaç duyduklarında sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürebilecekleri yeni sosyal koruma merkezleri oluşturulmuştur. Bu alanda 24 merkez (Çocuk ve Gençlik Merkezi, Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi, Engelsiz Yaşam Merkezi, Yaşlı Dayanışma Merkezi, Toplum Merkezleri ve Sevgi Evleri gibi) hizmete alınmış ve çeşitli programlar düzenlenmiştir. Ayrıca, 15 adet yeni Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) açılmış, Bölge'deki ÇATOM sayısı 44'e ulaşmıştır. Ancak, hâlâ sayıca yetersiz olan bu merkezlerin yaygınlaştırılması, özellikle açılan merkezlerde nitelikli personelin istihdam edilerek ve uygulanan programlar çeşitlendirilerek hizmet kalitesinin yükseltilmesi öncelikli konulardan birisidir.

Toplumun tüm kesimlerinin kültür hizmetlerine erişimini sağlamak amaçlanmış, Adıyaman-Kahta, Batman, Mardin, Kilis ve Diyarbakır Kültür Merkezleri tamamlanarak hizmete açılmıştır.

Halkın spor faaliyetlerine katılımını sağlamak üzere 17.250 seyircilik 14 adet spor salonu, 2 adet futbol sahası ve 2 adet yarı olimpik kapalı yüzme havuzu tamamlanmıştır. Diyarbakır'da 7.500, Şanlıurfa'da 5.000 seyircilik kapalı spor salonları bitirilmiş ve hizmete sunulmuştur.

GAP Eylem Planı kapsamında son beş yılda eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal koruma gibi alanlarda önemli gelişmeler yaşanmasına rağmen, sosyal göstergeler yine de ülke ortalamalarının gerisindedir. Bölge'nin kalkınması açısından, ekonomik büyüme ile birlikte birey ve grupların ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımlarının artırılması, yaşam kalitelerinin yükseltilmesi, kendilerini geliştirebilecekleri, özgür, sağlıklı, güvenli ve yüksek standartta sosyal bir ortamın oluşturulması, dayanışma ve bütünleşmenin artırılması gerekmektedir.

Plan döneminde; sulama, arazi toplulaştırma ve enerji üretimi altyapısının yanı sıra ulaştırma, sanayi, kentsel altyapı ve hizmetler alanında kalkınma hamlesine temel teşkil edecek çok önemli merhaleler kat edilmiştir.

GAP kapsamında ilk etapta su depolama yapıları olan barajlar inşa edilmiştir. İkinci adımda bu suyu sulama alanlarına taşıyacak ana kanalların, daha sonra da tarlalara dağıtacak sulama şebekelerinin yapımı gelmektedir. GAP Eylem Planı ile bu ikinci adım gerçekleştirilmiş; 701,3 km'si 2008-2013 döneminde olmak üzere toplam 934,7 km ana kanal hizmete hazır hale getirilmiştir.

İnşaatlarına önceden başlanmış olan; Yukarı Harran Ana Kanalı, Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması İsale Kanalı ve 1. Kısım Ana Kanalı ile Çamgazi Ovası Sulaması, Samsat Pompaj Sulaması 1. Kısım, Yukarı Harran Ovası 6. Kısım Sulaması, Yukarı Harran Ovası Şebeke İnşaatı, Belkis-Nizip Sulaması, Kayacık Ovası Sulaması tamamlanmıştır.

Batman Sağ Sahil ve Sol Sahil Ana Kanal inşaatları bitirilmiştir.

EP döneminde ihaleleri yapılarak inşaatlarına başlanan Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması, Suruç Ovası Pompaj Sulaması, Bozova Pompaj Sulaması ana kanalları ile Aşağı Mardin Ana Kanalı inşaatlarının tamamı bitirilmiştir.

Suruç Ovası Pompaj sulamasının en önemli ayağını oluşturan, dünyanın en uzun beşinci su iletim tüneli olan, yaklaşık 18 km uzunluğundaki Suruç Tüneli tamamlanmıştır.

Bir yanda ana kanallar kesimler halinde tamamlanırken diğer yandan sulama şebekeleri de bitirilerek tarlalar peyderpey sulamaya açılmıştır. Bölge'de sulamaya açılan alan 2007 yılında 272.972 hektar iken 2013 yılı sonunda 411.508 hektara ulaşmış; sulama yatırımlarındaki fiziki gerçekleşme %15'den %23'e yükselmiştir. Eylem Planı hedefi olan 1.060 bin ha'a göre ise sulama hedefi %38,8 olarak gerçekleşmiştir. İhale ve yapım aşamasında olan sulama şebekeleri bitirildikçe sulamaya açılan alan miktarı da artacaktır.

Atatürk Barajı'ndan sonra en büyük sulama barajı özelliğini taşıyan ve yaklaşık 235 bin ha alanı sulayacak olan Silvan Barajı ve sulama projelerine başlanmıştır.

Eylem Planı döneminde yapımına başlanan ve 5.100 ha alanı sulayacak olan Pamukçay Barajı tamamlanmış, sulama şebekesi inşaatına başlanmıştır.

GAP EP (2008-2012) ile su kaynağı hazır, ana kanal inşaatı süren, tasarımı büyük ölçüde tamamlanmış ve cazibeyle sulama yapacak projeler ile ekonomik görülen birinci seviye pompaj sulamalarının tamamlanması hedeflenmiş ve önemli gelişmeler sağlanmıştır. Ancak, projelerin tasarımı ve ihale süreci çok uzun sürdüğü için programa alınan bazı projeler henüz tamamlanamamış, bazılarında ise başlanamamıştır. Yeni Eylem Planı'nda devam eden projelerin bitirilmesine öncelik verilerek ve yeni sulama şebekesi yatırımlarına başlanarak hızla tamamlanması sulamaya açılacak alan miktarında hedefe ulaşılması için zaruridir.

Geçtiğimiz yıllarda yapılan 1 milyon hektarlık toplulaştırmaya karşılık, Eylem Planı döneminde 2,4 milyon hektar alanda arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri yürütülmüş, 2,3 milyon hektar alanda çalışmalar tamamlanmıştır. Bu çalışma dünyanın bir seferde yapılan en büyük toplulaştırması olup kamulaştırma maliyetlerinin düşürülmesiyle 2,5 milyar TL tasarruf edildiği tahmin edilmektedir. Bu projeden yaklaşık 1.000.000 kişi yararlanmıştır. Harran Ovası'nda kapalı drenaj projesi ile 55.000 ha alanda çalışmalar planlanmış ve 35.843 ha alanda drenaj çalışmaları tamamlanmıştır. Planlanan 9.000 km drenaj hattının 7.416 km'si bitirilmiştir. Bu alanlarda tuzlanma problemi giderilmiştir.

Eylem Planı kapsamında inşaatına başlanan Ilısu Barajı'nda %73 gerçekleştirme sağlanmıştır.

Bölge'ye doğalgaz arzı sağlayacak 5 boru hattı inşaatından 3'ü tamamlanmış, Siirt, Batman ve Kilis illeri ile Bismil, Silvan, Beşiri, Kozluk, Kurtalan ilçelerine ve Adıyaman-Kâhta ilçesine doğal gaz arzı sağlanmıştır.

Bölge'nin pazarlama olanaklarının geliştirilmesi, rahat ulaşım sağlanması, seyahat konforunun artırılması için ulaştırma altyapısının üst sınırlara çıkarılmasına çalışılmış, bu amaçla ulaştırma yatırımlarına önem verilmiştir.

Bölge'nin karayolu ulaşım altyapısı önemli ölçüde iyileştirilmiştir. GAP Eylem Planı kapsamındaki 9 ilimizde bulunan yol ağı 6.306 km'dir. 2000'li yıllarda GAP Bölgesi'nde 98 km olan otoyol ağı 2013 yılı sonunda 291 km'ye, 294 km olan bölünmüş yol ağı ise 2.097 km'ye ulaşmıştır. Sathi cinslerine göre bu yolların 1.223 km'si bitümlü sıcak karışım (BST), 4.355 km'si sathi kaplama, 354 km'si stabilize, 86 km'si toprak ve 288 km'si de diğer yollardan oluşmaktadır. (Tablo 10).

Tablo 10: GAP Bölgesi Bölünmüş Yol Uzunlukları (km)

İller	2003 Yılı Öncesi	2003-2012 Yılları Arası	2013 Yılı	Toplam
Adıyaman	23	142	-	165
Batman	15	105	5	125
Diyarbakır	44	328	6	378
Gaziantep	116	222	-	338
Kilis	2	32	-	34
Mardin	28	216	-	244
Siirt	7	105	3	115
Şanlıurfa	28	501	1	530
Şırnak	25	138	5	168
GAP	288	1789	20	2097

Kaynak: KGM, GAP EP İzleme Raporları

- Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu trafiğe açılmıştır.
- Şanlıurfa-Kızıltepe-Silopi bölünmüş yolunun (351 km) 323 km'si bitümlü sıcak karışım (BSK) seviyesinde tamamlanmıştır.
- Diyarbakır-Mardin bölünmüş yolunun (91 km) 25 km'si BSK kaplamalı geriye kalan kısmı sathi kaplamalı bölünmüş yol seviyesinde tamamlanarak trafiğe açılmıştır.
- Diyarbakır Çevre Yolu (51 km) BSK olarak tamamlanmıştır.
- Diyarbakır-Siverek-Şanlıurfa yolunun (187 km) tamamı bölünmüş yol olarak trafiğe açılmış, 97,4 km'si BSK olarak tamamlanmıştır.
- Gölbaşı-Adıyaman-Kâhta yolunun tamamı bölünmüş yol olarak trafiğe açılmıştır.
- Cizre-Şırnak yolunun (44 km) 37 km'si sathi kaplamalı bölünmüş yol olarak trafiğe açılmıştır.

Plan döneminde mevcut karayolu ağının tamamına yakını iyileştirilmiş olmasına rağmen, standardı yetersiz olan güzergâhlarda kesintisiz ve güvenli ulaşımı sağlamak için karayolu altyapı iyileştirmesi, iller ve bölgeler arası ulaşımı güçlendirecek yeni yol etütlerinin yapılması ihtiyacı devam etmektedir.

Havayolu ulaşımında 2013 yılında hem sefer sayısı, hem de yolcu sayısı 2004 yılına göre yaklaşık 4 kat artmıştır (Tablo 11).

Batman Havaalanı Terminal Binası 2010 yılında, Adıyaman Havaalanı Terminal Binası 2013 yılında tamamlanmıştır. Mardin Havaalanı Terminal Binası tamamlanmak üzere olup, Diyarbakır Havaalanı Terminal Binası inşaatı devam etmektedir.

Şırnak Şerafettin Elçi Havaalanı 2013 yılında hizmete açılmıştır.

Bölge için büyük öneme sahip olan hava ulaşımı altyapısının uluslararası bağlantılar da dikkate alınarak güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

Tablo 11: GAP Bölgesi'ndeki Havaalanlarına İniş-Kalkış Yapan Uçak Sayısı ile İç ve Dış Hatlar Yolcu Sayısı (2004-2013)

Yıllar	Uçak Trafiği (İniş-Kalkış)					Yolcu Sayısı				
	İniş - Kalkış Toplam	Ticari Uçak ⁽¹⁾			Diğer ⁽³⁾	Yolcu Toplamı	İç Hat		Dış Hat	
		İç Hat ⁽²⁾	Dış Hat				Gelen	Giden	Gelen	Giden
			Türk	Türk						
GAP Bölgesi										
2004	9 476	8 230	406	26	814	955 708	448 748	454 921	25 396	26 643
2007	16 891	15 144	741	231	775	1 884 334	895 546	882 246	54 649	51 893
2010	30 339	24 979	1 318	426	3 616	3 266 842	1 592 584	1 559 680	55 835	58 743
2013	43 051	36 174	862	465	5 550	5 127 152	2 477 931	2 453 688	98 941	96 592
Türkiye										
2004	440 238	150 550	128 246	110 626	50 816	44 789 140	7 286 286	7 141 683	15 056 297	15 304 874
2007	642 988	281 473	156 723	135 639	69 153	66 463 286	14 796 631	14 513 702	18 384 006	18 768 947
2010	919 411	409 402	237 328	162 411	110 270	102 800 392	25 360 682	25 214 744	25 778 756	26 446 210
2013	1 223 795	554 166	323 780	181 445	164 404	149 430 421	38 093 932	38 054 594	36 550 858	36 731 037
Yüzde										
2004	2,2	5,5	0,3	0	1,6	2,1	6,2	6,4	0,2	0,2
2007	2,6	5,4	0,5	0,2	1,1	2,8	6,1	6,1	0,3	0,3
2010	3,3	6,1	0,6	0,3	3,3	3,2	6,3	6,2	0,2	0,2
2013	3,5	6,5	0,3	0,3	3,4	3,4	6,5	6,4	0,3	0,3

(1) Türk yabancı ayrımında ticari uçaklar esas alınmıştır.

(2) İç hat ticari havayolu ulaşımı sadece Türk tescilli havayolu taşıyıcıları tarafından sağlanmaktadır

(3) Ticari olmayan uçuşları (genel havacılık, askeri, lokal) kapsar

Not: Şırnak Şerafettin Elçi hava limanı 2013 yılında hizmete girmiştir

Demiryolu ulaşımında da gelişmeler olmuştur.

Çobanbey Demiryolu Sınır Kapısı, gar sahasındaki mayınlar temizlenip, tarihi Çobanbey İstasyonu'nun restorasyonu ile yeni gar binasının inşaatı tamamlanarak işletmeye alınmış ve Gaziantep-Halep arasında yük taşımacılığının yanı sıra yolcu taşımacılığına da başlanılmıştır. Ancak Suriye'de yaşanan siyasi gelişmeler nedeniyle taşımalara zorunlu olarak ara verilmiştir.

Başpınar Lojistik Merkezi'nin düzenlemesi tamamlanmıştır.

Bölge'nin mevcut demiryolu güzergâhında 500 km yol yenileme çalışması bitirilmiştir.

Yaşanabilir, düzenli, sağlıklı ve güvenilir yerleşimler oluşturmak amacıyla kentsel altyapı, içmesuyu ve konut ihtiyacının karşılanmasına yönelik yatırımlar hızlandırılmıştır.

Harita ve imar planı çalışmaları yürütülmüş; 35 yerleşimin hâlihazır haritası alınmış, 9 yerleşimin imar planı tamamlanmıştır. Nizip, Kilis ve Mardin kentlerinin katı atık düzenli depolama alanı yapımı bitirilmiştir. Ayrıca, Cizre-İdil-Silopi ile Siverek-Hilvan yöresinde sulamaya açılacak alanlar için alt bölge gelişme planları hazırlanmıştır. Adıyaman-Şanlıurfa-Diyarbakır Planlama Bölgesi ve Mardin-Batman-Siirt-Şırnak Planlama Bölgesi'ne ait çevre düzeni planları tamamlanmıştır.

TOKİ tarafından 2008-2013 döneminde Bölge'de yapımı planlanan 39.547 konutun 11.533'ü tamamlanmış, 1.272'si tamamlanma aşamasında, 9.843'ü devam etmekte, 16.899'u ise proje/ihale aşamasındadır.

Uzun yıllardır kırdan kente yaşanan göç, plansız ve sağlıksız kentleşmeye neden olmuş ve belediyeler altyapı sorunlarını gidermekte yetersiz kalmışlardır. Gerek göç alan illerde gerekse sulamaya açılan alanların artması ile gelişme potansiyeli olan yerleşimlerde kentsel altyapı, içmesuyu temini, sağlıklı ve güvenli konut üretiminin hızlandırılması ve kentsel dönüşüm projelerinin uygulanması zorunluluk arz etmektedir.

Sanayi altyapısını geliştirmeye yönelik 7 adet organize sanayi bölgesi (OSB) ve 8 adet küçük sanayi sitesi (KSS) tamamlanmış; Bölge'deki OSB sayısı 17'ye, KSS sayısı ise 36'ya yükselmiştir. Plan döneminde tamamlanan 1.405 ha büyüklüğünde 7 OSB'deki tüm parsellerde üretime geçilmesi halinde yaklaşık 35.000 kişiye istihdam olanağı sağlanacaktır. Tamamlanan 1.150 işyerlik 8 KSS ile 5.500 kişiye daha sağlıklı koşullarda çalışma olanağı sağlanmıştır.

Bölge'de özellikle son teşvik politikası uygulamalarından sonra özel sektör yatırımlarında artış gözlenmiştir. Mevcut OSB'ler artan talep karşısında yetersiz kalmakta, dolayısıyla yeni sanayi bölgelerinin kurulması ihtiyacı devam etmektedir.

Tablo 12: GAP Bölgesi'nde Tamamlanan OSB'ler

İller	Proje Adı	Alan (ha) (YP de esas alınan)	İmar Planında Planlanan Alan	Parsel Sayısı	Tahsis Edilen Parsel Sayısı	Üretimdeki Firma Sayısı	OSB'de Çalışan Kişi Sayısı
Adıyaman	Merkez 1 Etap	210	291	144	93	88	4 100
	Gölbaşı	50	110	33	10	6	50
Batman	Merkez	113	155	97	65	45	1 250
Diyarbakır	Merkez	523	720	344	214	150	4 000
Gaziantep	Merkez (1 2 3 4 Etap)(*)	2 330	3522	880	962	847	120 000
	Nizip	100	93	34	33	14	450
Kilis	Merkez	90	341	37	37	22	550
Mardin	Merkez (+Tevsii) (**)	300	247	190	197	156	2 600
Siirt	Merkez	70	70	76	11	4	70
Şanlıurfa	Merkez 1	286	391	263	253	244	5 550
	Merkez 2	96	800	257	145	35	1 500
Şırnak	Merkez	50	76	24	4	1	12
	Cizre	40	82	59	17	1	24
Toplam	17 OSB (*)	4 258	6 898	2 438	2 041	1 613	140 156

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2014

(*) Gaziantep 1, 2, 3 ve 4. etaplar toplama ayrı ayrı olarak dâhil edilmiştir.

(**) Mevcut alan ve tevsii alan toplama ayrı ayrı dâhil edilmiştir.

Tablo 13: GAP Bölgesi'nde Tamamlanan KSS'ler

İller	Proje Adı	İşyeri Adedi	Doluluk
Adıyaman	Merkez	350	350
	Merkez (II Bölüm KSS)	94	94
	Gölbaşı	60	55
	Besni	258	168
	Kâhta (Özkahta)	150	0
Batman	Merkez	250	250
	Merkez Ek	150	150
Diyarbakır	Bismil	108	108
	Merkez	320	320
	Merkez Oto	298	298
	Merkez Oto Tamirciler 3 Bölüm	376	376
	Merkez Marangoz	99	99
	Ergani	118	118
	Silvan	220	220
Gaziantep	Merkez 1 Bölüm	300	300
	Merkez 2 Bölüm	1 146	1 126
	Merkez 3 Bölüm	1 235	300
	Merkez Ayakkabıcılar	300	300
	Merkez 25 Aralık	357	325
	İslahiye	95	95
	Nizip 1 Bölüm	238	198
	Nizip 2 Bölüm	380	363
	Oğuzeli	64	64
	Nurdağı	96	40
Kilis	Merkez (1 Bölüm)	250	0
Mardin	Kızıltepe	200	167
	Nusaybin	154	123
	Merkez	190	183
Siirt	Merkez	128	128
Şanlıurfa	Merkez 1 Bölüm (Evren)	500	500
	Merkez 2 Bölüm (Evren)	500	455
	Siverek	100	100
	Suruç	105	85
	Birecik Fırat	202	167
Şırnak	Merkez 73 (1 Bölüm)	100	100
	Cizre	100	100
Toplam	36 KSS	9 591	7 825

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2014

2005 yılında başlatılan KÖYDES Projesi'nin temel amacı, kırsal kesimde süregelen içme suyu ve yol sorunlarının ortadan kaldırılmasıdır. Projeye 2005-2014 döneminde (İstanbul ve Kocaeli hariç) Türkiye genelinde 9,15 milyar TL kaynak tahsis edilmiştir. Yeni büyükşehir yasası ile birlikte KÖYDES Projesi, büyükşehir belediyesi olmayan 51 ilde uygulanmaktadır.

Bu dönemde GAP Bölgesi'ndeki illere toplam 1,25 milyar TL (%14) kaynak tahsis edilmiştir. 2005-2014 yıllarını kapsayan uygulama döneminde GAP'ta yol projelerinde; 710 km ham, 13.964 km stabilize, 15.629 km asfalt ve 68 km beton yol olmak üzere toplam 31.338 km uzunluğunda yol yatırımı yapılmıştır. Bunun yanında, köy içi yollarda ve köy meydanı düzenlemelerinde 957.684 m² parke yatırımı gerçekleştirilmiştir. İçme suyu projelerinde; 1.715 susuz ve 6.282 suyu yetersiz olmak üzere toplam 7.997 üniteye içme suyu yatırımı götürülmüştür. Küçük ölçekli sulama yatırımları kapsamında 619 ha alanda sulama yatırımı, 20 ünite de 5.513 kişinin yararlandığı atık su yatırımı gerçekleştirilmiştir.

Kentlerin içmesuyu ihtiyacının karşılanması için devam etmekte olan projelerin tamamlanması hedeflenmiş; Adıyaman, Mardin-Kızıltepe, Siirt ve Şırnak içmesuyu projeleri bitirilerek bu kentlere yeterli ve sağlıklı içme suyu sağlanmıştır. Batman İçmesuyu Uygulama Projesi bitirilerek belediyesine teslim edilmiştir.

Ayrıca, belediyelerin acil nitelikli olan, ancak finansmanında zorluk yaşanan içme suyu ve kanalizasyon projelerine kaynak sağlanması için 2010 yılında Kalkınma Bakanlığı koordinatörlüğünde Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) başlatılmıştır. SUKAP kapsamında GAP illerinde 77 içmesuyu projesi, 129 kanalizasyon projesi olmak üzere toplam 206 proje yer almaktadır. Bu projelerden 43'üne başlanmıştır.

Bölge'nin üretim faktörlerinin en verimli şekilde kullanımını gözeterek, katılımcılığı ve yerindenliği esas alan, uzun vadeli ve geniş perspektifli politika ve programlar uygulayacak kurumsal kapasitenin oluşturulması amacıyla kalkınma ajansları kurulmuştur.

Kurulan üç kalkınma ajansı Bölge'nin rekabet gücüne

katkı yapan kapsamlı destekler sağlamaya başlamıştır. Karacadağ, İpekyolu ve Dicle Kalkınma Ajansları uyguladıkları mali destek programlarında toplam 911 projeyi yaklaşık 190 milyon TL hibe ile desteklemiş, eş finansman ile birlikte 350 milyon TL'den fazla kaynak yatırıma yönlendirilmiştir.

Ankara'da Tarımsal Bankacılık Akademisi-GAP Bankacılık Okulu'nda 2008-2011 döneminde toplam 2.726 personele eğitim verilmiştir.

Diyarbakır GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi ile Şanlıurfa GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Eğitim Merkezi hizmet binaları tamamlanmış ve hizmete açılmıştır.

Diyarbakır İl Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü'nün ek laboratuvar binası, Gaziantep Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü yeni hizmet binası, Şanlıurfa İl Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü binasının bakım-onarımı tamamlanmıştır. Diyarbakır ve Gaziantep İl Laboratuvarları için cihaz alımı gerçekleştirilmiştir.

GAP Bölgesi'nde 985 adet, Türkiye'de ise 7.501 adet tarım danışmanı vardır ve Bölge'nin Türkiye içindeki payı %13,1'dir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Şanlıurfa'ya taşınmıştır.

EP kapsamında olmamakla birlikte GAP Bölgesi ile birlikte Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgelerinde 30 ilde IPA 2007 Programı Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi bileşeni kapsamında yürütülen proje ile kadın sivil toplum örgütlerinin kapasitesini geliştirerek ve farkındalık yaratarak kamu hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması ve artırılması amacıyla faaliyetler yürütülmüştür. Proje kapsamında 36 hibe projesi desteklenmiş; yapılan eğitim, bilgilendirme, seminer ve konferans gibi faaliyetlerden 41.876 kişi yararlanmıştır.

Bölge'de faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarının, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, STK'ların ve meslek odalarının kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi işgücü niteliğinin ve hizmet kalitesinin yükseltilmesi açısından dikkate alınması gereken önemli bir husustur.

TEMEL AMAÇ, POLİTİKA VE HEDEFLER

4. TEMEL AMAÇ, POLİTİKA VE HEDEFLER

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ekonomik büyüme, sosyal gelişme ve istihdam artışı sağlayarak vatandaşlarımızın refah seviyesini artırmak, hayat standardını yükseltmek, huzur ve mutluluğunu sağlamak GAP Eylem Planı'nın temel amacıdır.

Bu temel amaca ulaşırken, insan odaklılık, katılımcılık, kapsayıcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri esas alınacaktır.

GAP Eylem Planı'nda yer alan politika ve stratejiler, Onuncu Kalkınma Planı, BGUS çalışmaları ve bölge planlarında ortaya konulan politika ve stratejiler doğrultusunda belirlenmiştir. Eylem Planı kapsamında, Bölge'nin mevcut potansiyelinin değerlendirilerek rekabet gücünün artırılması, ekonomik kalkınmasının ve sosyal gelişmesinin hızlandırılarak ulusal büyüme ve ülkenin 2023 yılı hedeflerine katkısının azami düzeye çıkarılması hedeflenmektedir. GAP EP 2014-2018'de öncelikle

devam eden yatırımların tamamlanması esastır. Bunun yanı sıra gerçekleştirilen tüm icraatların kalıcılığını sağlamak, yenilikçi, ekonomik ve toplumsal gelişmeyi hızlandırıcı, istihdam artırıcı yeni programlarla GAP kalkınma sürecini sürdürülebilir kılmak Eylem Planının temel misyonudur.

Şehirlerin yaşanabilirliğinin artırılması, eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi, ulaşım ve konut altyapısının üst standartlara çıkarılması, doğal ve kültürel dokunun değerlendirilmesi, lojistik merkezlerin kurulması, modern sulama tekniklerinin uygulanması, rekabetçi ürün türlerine geçiş, pazarlama olanaklarının genişletilmesi, insan kaynakları ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi gibi ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeyi kolaylaştırıcı politikaların, daha gelişmiş bir altyapı ve kurumsal kapasite ile uygulanarak Bölge'nin rekabet gücünün artırılması hedeflenmiştir.

Tablo 14: GAP Bölgesi Belli Başlı Göstergeler

Gösterge	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2018 Yılı Hedefi
Kişi başı GSKD'in Türkiye Ortalamasına Oranı (%)*	43,1	46,6	50,8	50,2	-	-	54,4
İşsizlik Oranı (%) **	15,8	17,4	12,4	11,7	12,4	14,5	10,3
İstihdam Oranı (%)**	30,1	30,0	33,2	32,1	30,8	34,3	35,3
İşgücüne Katılma Oranı(%)**	35,7	36,3	37,9	36,3	35,2	40,1	39,1
İhracat Değeri (milyon dolar)***	4 390	4 446	5 178	6 945	8 061	8 880	22 119,8

* Bölgelerin ve Türkiye'nin 2004-2011 dönemindeki kişi başına GSKD verilerindeki ortalama yıllık artış hızı baz alınarak 2018 yılı hedefi belirlenmiştir.

** TÜİK, 2014

***Bölgelerin ve Türkiye'nin 2007-2013 dönemindeki ihracat değeri ve kişi başına ihracat değerlerindeki ortalama yıllık artış hızı baz alınarak 2018 yılı hedefi belirlenmiştir.

Bölge'nin ekonomik ve sosyal gelişimine ivme kazandıracak, özel sektör yatırımlarını Bölge'ye çekecek, KOBİ'leri geliştirecek, üretimi çeşitlendirecek ve verimliliği artıracak, Bölge'nin rekabet gücünü yükseltecek, istihdamı ve nitelikli işgücünü artıracak uygulamalara öncelikle devam edilecektir. Eğitimli ve sağlıklı bireyler yetiştirecek, dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata daha fazla katılımlarını sağlayacak, doğal varlıkları ve kültürel zenginlikleri koruyacak, çevreye duyarlı, sağlıklı ve güvenli yaşam mekânları oluşturacak çalışmalar hızlandırılacaktır. Sulama, ulaşım ve sanayi altyapısını daha da iyileştirecek ve yerel kurumların hizmet sunum kapasitelerini geliştirecek program ve uygulamalara ağırlık verilecektir.

Üretim yapısının dönüşümü, sektörel çeşitliliğin artırılması, girişimcilik ortam ve kültürünün geliştirilmesi ve yeni istihdam alanlarının oluşturulması sağlanacaktır. Kamu yatırımları, üretken özel sektör yatırımlarını destekleyen ekonomik ve sosyal altyapı projelerine yönlendirilecektir. Girişimcilik ve KOBİ desteklerinin sağlanmasında yenilik, verimlilik ve istihdam artışının yanı sıra kadın, genç ve sosyal girişimcilğe öncelik verilecektir.

Bölgesel düzeyde değer zinciri ilişkileri dikkate alınarak, yenilikçi ve yüksek katma değerli küme oluşumları teşvik edilecek, mevcut kümelerdeki işletmeler arası işbirlikleri artırılacak, kümelerin uluslararası piyasalarla bütünleşmeleri güçlendirilecek ve desteklerde merkezi ve bölgesel düzey uyumu gözetilecektir.

Bölge'nin AR-GE, teknoloji ve yenilik kapasitesi geliştirilecektir. Üniversitelerin sanayi ile işbirliği içerisinde teknoloji üretimine yönelik faaliyetleri desteklenecektir.

Kültürel zenginlik ve çeşitliliğin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması; ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi; kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ile tanıtım ve markalaşma stratejilerine öncelik verilerek yara-

tıcı endüstrilerin sosyo-ekonomik kalkınmaya katkısının artırılması sağlanacaktır.

Ekonomik kalkınmanın sağlanmasında, kültürel mirasın korunarak turizm odaklı değerlendirilmesi çalışmaları gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda, tarihi kent bölgeleri bir bütün olarak korunarak, kültür, sanat ve turizm merkezi haline getirilecek, ulusal ve uluslararası tanıtım ve markalaşma çalışmalarıyla desteklenecektir.

GAP Bölgesi Rekabet Gündemi çalışmalarında da vurgulanan; sürdürülebilir üretim stratejisi, girişimciliği geliştirme, uluslararasılaştırma, uygulamalı teknoloji, kümelenme ve ağ oluşturma stratejileri ile organik tarım, organik tekstil, yenilenebilir enerji ve turizm alanlarındaki proje, program ve faaliyetler desteklenecektir.

Bölge'nin ihtiyaçları doğrultusunda mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri başta olmak üzere aktif işgücü politikaları yaygınlaştırılacaktır. İşgücünün eğitim düzeyi yükseltilerek istihdam edilebilirliği artırılacak ve işgücü piyasasının talep ettiği becerilerin kazandırılmasını sağlayacak eğitim faaliyetlerine önem verilecektir.

Şehirlerin yaşam ve yatırım koşulları bakımından cazibesi artırılacak, taşıdıkları potansiyeller, sundukları imkânlar, ürettikleri mal ve hizmetler etrafında markalaşmalarını sağlayacak şartlar oluşturulacaktır.

Sulama altyapısının, sulama şebekelerinin yapımına öncelik verilecek, tarla içi sulamalarda modern sulama yöntemleri yaygınlaştırılacaktır. Arazi toplulaştırma faaliyetlerinde ilgili kamu kurumları arasında koordinasyon sağlanacak, tarla içi geliştirme hizmetleri etkinleştirilerek sulama oranı artırılacaktır. Sulamaya açılan alanlarda tarımsal eğitim ve yayım hizmetlerine ağırlık verilecek, üretim çeşitliliğine ve üretim artışına paralel sanayi altyapısı güçlendirilecektir. Son zamanlarda gerçekleştirilen sulama yatırımları sonucunda yoğun göç alması beklenen yerleşimlerin sorunlarının çözümü için yenilikçi yaklaşımlar benimsenecektir.

GELİŞME EKSENLERİ

5.GELİŞME EKSENLERİ

GAP EP 2014-2018 kapsamında;

- I. Ekonomik Kalkınmanın Hızlandırılması
- II. Sosyal Gelişimin Güçlendirilmesi
- III.Şehirlerde Yaşanabilirliğin Artırılması
- IV. Altyapının Geliştirilmesi
- V. Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

olmak üzere beş gelişme eksenini bulunmaktadır. Eksenler altında ana başlıklar ve iller itibarıyla eylemler yer almaktadır.

5.1. Ekonomik Kalkınmanın Hızlandırılması

İleri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, örgütlülüğü ve verimliliği yüksek, uluslararası rekabet gücünü artırmış bir tarım sektörünün oluşturulması, sanayi altyapısının ve girişimcilik ortamının geliştirilmesi, özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi, bölgenin teknolojik altyapısının ve üniversite-sanayi işbirliğinin ilerletilmesi, turizmin canlandırılması ve doğal kaynakların korunmasına yönelik tedbirlerle ekonomik dönüşümün sağlanması amaçlanmaktadır.

- Tarımsal üretimde verimlilik artırılarak tarıma dayalı sanayi yapısı geliştirilecektir. Üretici örgütlülüğü, tarım teknolojileri, değer zinciri esaslarına dayalı doğaya dost tarımsal üretim sistemlerinin yaygınlaştırılması desteklenecektir. Tarımsal eğitim ve yayım faaliyetlerinin etkinliğini artıracak modeller geliştirilip, uygulanacaktır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi için altyapı eksikleri giderilecek, iç sularda su ürünleri üretimini artırmaya yönelik destek programları geliştirilecektir. Kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına devam edilecek, kırsalda yaşanabilirlik artırılacaktır.
- Sanayi altyapısının temelini oluşturan OSB ve KSS yatırımlarına devam edilecek, ihtiyaç duyulan illerde Tarıma Dayalı İhtisas OSB'leri kurulacaktır.
- Bölge sınır kapıları güçlendirilecek ve sınır komşuları ile ticaret geliştirilecektir.
- Özel sektör yatırımlarının artırılmasını sağlamak amacıyla teşvik sisteminin daha etkin bir şekilde

uygulanmasına yönelik tedbirler alınacaktır.

- Bölgede AR-GE ve yenilik altyapısının belirlenmesi, potansiyellerin ortaya çıkarılması ve yenilik konusunda yürütülen faaliyetlere yön verilmesi amacıyla Düzey 2 bazında bölgesel yenilik stratejileri hazırlanacaktır.
- Kültür varlıklarının korunarak turizm odaklı değerlendirilmesi, istihdam ve sosyo-ekonomik kalkınmaya katkı sağlanması amacıyla turizm altyapısının iyileştirilmesi, turizm çekim merkezleri oluşturulması ve turizmin çeşitlendirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- Bölge'nin doğal kaynak ve enerji hammadde potansiyeli tespit edilecek ve kaynakların ekonomiye kazandırılması için faaliyetler yürütülecektir.
- Yenilenebilir enerji ile ilgili uygun yatırım alanları tespit edilecek, yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi, tarım, turizm gibi alanlarda kullanımına yönelik araştırma ve uygulama faaliyetleri desteklenecektir.
- Enerji alanında Bölge illerindeki üniversitelere özel enerji araştırmaları programı uygulanacaktır.
- Bölge illerinde rekabet gündemi ve kalkınma eylem planı hazırlanacak ve yaratıcı endüstrilerin gelişimi desteklenerek hem yeni ve yenilikçi sektörlerin ortaya çıkmasına hem de yaratıcı endüstrilerin diğer sektörlerdeki yenilikçiliği desteklemesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

5.2. Sosyal Gelişmenin Güçlendirilmesi

İnsan odaklı kalkınma anlayışı çerçevesinde, bireylerin kendilerini geliştirebilecekleri, sağlıklı, güvenli ve yüksek standartta yaşam sürebilecekleri sosyal bir ortamın oluşturulması sağlanacaktır. Eğitim, sağlık, sosyal yardım, kültür, sanat ve spor faaliyetleri gibi kamu tarafından sunulan hizmetlere erişimin güçlendirilerek fırsat eşitliğinin sağlanması, istihdam edilebilirliğin artırılması ve sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesi yönünde tedbirler alınacaktır.

- Eğitime erişimin artırılması ve kalitenin geliştirilmesi amacıyla bütün eğitim kademelerinde fiziki ve beşeri altyapı geliştirilecek ve fırsat eşitliği sağlanacaktır. Okulöncesi eğitimde yüzde 70 okullaşma oranına ulaşılabilecektir. İlk ve orta öğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 33'e düşürülecektir. Okuma kültürünün geliştirilmesi için mevcut okullar bünyesinde zenginleştirilmiş kütüphaneler oluşturulacaktır.
- Öğretmenlerin Bölge'de uzun süreli çalışması için gerekli tedbirler alınacaktır.
- Yükseköğretimde kalitenin artırılması amacıyla Bölge üniversitelerinin fiziki ve beşeri altyapısı geliştirilecek, yurt sayısı ve kapasitesi alternatif finansman modelleri de kullanılarak artırılabilecektir. Uluslararası öğrenci sayısının artırılması için gerekli tedbirler alınacak, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı azaltılacaktır.
- İstihdamın artırılması, işgücünün kalitesinin yükseltilmesi ile sosyal bütünleşmenin sağlanması için başta kadınlar ve gençler olmak üzere kırılgan grupların işgücü piyasasına girişleri kolaylaştırılacaktır. Bu çerçevede, esnek çalışma biçimlerine ilişkin işçi ve işverenlerin bilinç düzeyi artırılabilecektir. Aktif işgücü programları, Bölge'nin işgücü talebi dikkate alınarak, daha etkin ve yaygın bir şekilde uygulanacaktır. İşgücünün istihdam edilebilirliğini ve mevcut çalışanların niteliğini artırmaya yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenecek ve gerekli alt yapılar oluşturulacaktır. Ayrıca, sosyal yardım alan çalışabilir durumdaki yoksulların istihdamının artırılmasına yönelik ailelere bilinçlendirme eğitimleri verilecek ve gerekli tedbirler alınacaktır.

• Sağlık hizmetlerinin daha nitelikli, yaygın ve etkin sunulması amacıyla yatak sayısının artırılmasına devam edilecek, koruyucu ve birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirilerek temel sağlık göstergeleri daha da yükseltilecektir. Bölge'deki sağlık personelinin sayısı artırılabilecek ve personelin iller ve il içi hizmet birimleri arasındaki dağılımı hizmetlerin tüm yerleşim birimlerine etkin sunumunu sağlayacak şekilde iyileştirilecektir.

• Yapılan sağlık yatırımlarının oluşturduğu potansiyeli, Bölge turizmini çeşitlendirmek üzere kullanmak amacıyla sağlık turizmi öncelikli olarak değerlendirilecek; potansiyel ülke ve bölgeler belirlenerek hedef ülkelerde bölgenin sağlık hizmetlerinin tanıtımı yapılacaktır. Ortaöğretim, ön lisans ve lisans programlarına sağlık turizmi seçmeli dersleri konulacak, yurt dışından sağlık eğitimi almak için gelen öğrencilerin kontenjanları artırılabilecektir. Medikal turizm alanında çalışmayı planlayan üniversitelerin belli alanlarda uzmanlaşması sağlanacaktır.

• Sosyal Destek Programı (SODES) kapsamında meslek edindirme, sosyal içerme ve kültür-sanat-spor alanlarındaki proje ve faaliyetlerin desteklenmesine devam edilecektir.

• Risk altındaki çocukların, kadınların, gençlerin, engellilerin, yaşlıların ve özellikle göçle gelen kesimler olmak üzere kentlerin az gelişmiş bölgelerinde yaşayanların yaşam koşullarının iyileştirilmesine, toplumsal konumlarının güçlendirilmesine, ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılmasına yönelik tedbirler sürdürülecektir.

• Bölge'nin sosyal yapı analizi yapılacaktır. Sosyal Etkileşim Programı hayata geçirilecektir.

• Kültürel ve sanatsal faaliyetler artırılabilecek, kültür hizmetlerine erişim kolaylaştırılacaktır. İhtiyaç duyulan yerlerde spor tesisleri yapımına devam edilecek, mevcut tesislerin fiziki durumları iyileştirilecek ve halkın erişim ve etkin kullanımını sağlanacaktır.

5.3. Şehirlerde Yaşanabilirliğin Artırılması

Ülke genelinde ve Bölge'de mevcut coğrafi koşullara, kent-kır ayırımına, tarihi, kültürel ve çevresel değerlere uygun, insan ve toplum ihtiyaçlarına cevap veren, daha geniş ortak kullanım alanlarına sahip, sürdürülebilir, erişilebilir, yaşanabilir mekânların oluşturulması temel amaçtır. GAP Bölgesi'nde yer alan kentsel yerleşimlerin düzenli ve sağlıklı gelişmesi ve kentleşme olgusunun yaygınlaştırılması için sosyal, ekonomik ve mekânsal alanlarda bir iyileştirmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

- Bölge'nin büyüme ve çevrelerine hizmet verme

potansiyeli yüksek, çekim merkezi olabilecek illerinde fiziki ve sosyal altyapı güçlendirilerek, iş ortamı iyileştirilerek yatırımların bu merkezlere yönelmesi teşvik edilerek yeni sanayi odaklarının oluşması sağlanacaktır. Cazibe Merkezleri Destekleme Programı uygulamalarına Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep'te devam edilecektir.

• Yaşanabilir, düzenli, sağlıklı ve güvenli kentlerin oluşturulması için örnek imar uygulamaları desteklenecektir.

- Şehirlerin rekreasyon ihtiyaçlarını giderecek özel bir program geliştirilecektir. Bu çerçevede; yaşam mekânları spor yapmayı ve hareketliliği sağlayacak şekilde tasarlanacak, kültür ve spor aktivitelerinin gerçekleştirilebileceği mekânlar iyileştirilecek, dinlenme alanlarının sayısı ve kalitesi artırılacaktır.
- Şehir içi ulaşım sistemleri iyileştirilerek kentiçi ulaşımında erişilebilirlik düzeyi artırılacaktır.
- Kentsel çevre kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler desteklenecektir.
- İçme suyu, kanalizasyon, atık su şebekeleri ve arıtma tesisi projeleri SUKAP kapsamında desteklenecek, kırsal kesimde KÖYDES programı çalışmalarına devam edilecektir.

- Yeterli ve sağlıklı içme suyu temini çalışmalarına devam edilecek, bölgesel entegre katı atık yönetimi tesisleri yapılacaktır. İçmesuyu kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı sağlanacaktır.
- Bölge'de kentte ve kırsal niteliksel ve niceliksel, farklı gelir gruplarına ve hane halkı büyüklüklerine yönelik konut ihtiyaç araştırması yapılacak ve ihtiyaç olan yerlerde konut üretimi teşvik edilecek, gerekli finans desteği ve teknik altyapı sunulacaktır. Sağlıklı ve güvenli yaşam alanları oluşturmak amacıyla kentsel dönüşüm projeleri uygulanacaktır.

5.4. Altyapının Geliştirilmesi

Bölge'de kaliteli ve yeterli altyapı hizmetlerinin sağlanması, ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesi ve sosyal gelişmenin hızlandırılmasında temel belirleyici unsurlardandır. Sulama yatırımlarının tamamlanması, ulaştırma ağlarının iyileştirilerek ulaşımın daha konforlu hale getirilmesi, lojistik merkezlerin kurulması ve Bölge'nin bilgi iletişim teknolojileri altyapısının geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Plan dönemi sonunda GAP kapsamında toplam 1,1 milyon hektar alanın sulanması için depolama altyapılarının tamamlanması ve şebeke inşaatlarının da önemli ölçüde bitirilerek sulamaya açılması hedeflenmektedir.

- Devam eden ve yeni başlayacak büyük sulama işleri kapsamındaki başta şebeke inşaatları olmak üzere, depolama ve ana kanal inşaatları hızlandırılarak sulamaya açılacak alan miktarı artırılacaktır. Plan çerçevesinde devam eden 362 km ana kanal inşaatı tamamlanacaktır.
- Yüksek terfili sulama projelerinin etüt çalışmalarının yapılmasına devam edilecek ve bunun sonucunda öncelik görülmesi halinde uygun olan projeler hayata geçirilecektir. Ayrıca, sulamaya açılmış alanlarda şebekelerin rehabilitasyonu için talep oluşması halinde etüt çalışmaları yapılacaktır.

Bölge'nin tarımsal altyapısının geliştirilmesine yönelik uygulamalara ağırlık verilecek, toprak kaynakları korunacak ve geliştirilecektir. Sulama yatırımlarıyla eş zamanlı yürütülmesi gereken arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri tamamlanacaktır. Harran Ovası başta olmak üzere sulama alanlarında drenaj sistemlerinin kurulması tamamlanacaktır. Taşlı arazilerin belirlenmesi, haritalandırılması ve temizlenmesine yönelik arazi ıslahı çalışmaları yapılacaktır.

- İlsu Barajı ve HES tamamlanacaktır. Cizre Barajı ve HES yaptırılacaktır.
- Doğalgaz iletim altyapısı güçlendirilecek, Bölge'ye doğalgaz arzı sağlayacak olan projeler tamamlanacaktır.
- Bölge ulaştırma ağları ve lojistik hizmetleri güçlendirilecek, piyasalara erişim kolaylaştırılacaktır.
- Baraj göllerinin daha etkin şekilde ulaşım amaçlı kullanımını sağlamak üzere içsu yollarının geliştirilmesi etüdü gerçekleştirilecektir.
- Yerel yönetimler bünyesinde kamu bilişim merkezleri kurulacaktır.

5.5. Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Merkezi idarelerin taşra teşkilatları, yerel yönetimler, üniversiteler, STK'lar ve diğer kurum ve kuruluşların ihtiyaç duyulan alanlarda beşeri, mali, idari ve teknik altyapılarının desteklenerek kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

- Merkezi idarelerin taşra teşkilatlarındaki personelin eğitim ihtiyaçları çerçevesinde eğitim programları düzenlenecektir. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının beşeri kapasitesi geliştirilecektir.
- Bakanlıklar ile bakanlıkların taşra teşkilatında

çalışan personel arasında tecrübe paylaşımı sağlamak üzere bir hareketlilik programı uygulanacaktır.

- İŞKUR'un taşra teşkilatının hizmet sunumunda etkinliğin sağlanabilmesi amacıyla fiziksel, beşeri ve teknik imkânları geliştirilecektir.
- Büyükşehir belediyelerinin, belediyelerin ve il özel idarelerinin eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve gerekli görülen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.
- Büyükşehir belediyelerinin bilişim stratejisi

hazırlıkları desteklenecek, belediye hizmetlerinin daha şeffaf şekilde sağlanabilmesi için belediyelerin internet sitelerinin altyapılarının geliştirilmesi desteklenecektir.

- GAP BKİ ve kalkınma ajanslarının eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve ihtiyaç tespit edilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.
- Kamu kurumlarında üst düzey görevlerde bulunmuş ancak hâlihazırda emekli olan kişilerin bilgi ve tecrübelerinden ihtiyaçlar doğrultusunda yararlanılması sağlanacaktır.
- Kalkınma alanında çalışan STK'ların beşeri kaynaklarının güçlendirilmesine, proje hazırlama ve fon sağlama kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitim programları düzenlenecektir.

• Bölge üniversitelerinde çalışan personelin eğitim ihtiyaç analizi yapılacak ve ihtiyaç tespit edilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir. Ayrıca, üniversitelerinin 5018 sayılı kanun kapsamındaki kurumsal yapılanmaları ve süreç yönetimleri geliştirilecektir.

• Tarım ve Kredi Kooperatifleri Bölge Müdürlükleri çalışanlarının hizmetlerini daha etkin sunabilmeleri için ihtiyaç duydukları teknik alanlar tespit edilecek ve eğitim programları düzenlenecektir.

• Yerel yönetimler, merkezi idarelerin taşra teşkilatları, STK'lar, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kurumsal yetkinlik analizi gerçekleştirilecek ve tespit edilen idari, mali, beşeri ve teknolojik eksikliklerin giderilmesine ilişkin destek programları düzenlenecektir.

EYLEM PLANI (2014-2018)

6. EYLEM PLANI (2014-2018)

6.1 Eylem Planı'nın Yapısı

Yeni planda her gelişme eksenine ve alt başlık altında yer alan eylem için; eylem no, eylem adı, yer, sorumlu kuruluş, işbirliği yapılacak kuruluşlar, başlama-bitiş tarihi ve açıklama sütunları bulunmaktadır.

EylemNo	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
---------	-------	-----	-----------------	--------------------------------	----------------------	-----------------------------

- “Eylem No”, ilgili eksen ve alt başlığı ifade eden kod numarasıdır.
- “Eylem”, ne yapılacağını kısaca tanımlamaktadır.
- “Yer”, eylemin yürütüleceği ili göstermektedir.
- “Sorumlu Kuruluş”, öngörülen eylemi yürüterek süresinde sonuçlandırmaktan ve raporlamaktan sorumlu kuruluştur.
- “İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar”, eylemlerin yürütülmesi ve sonuçlandırılması sürecinde, gerçekleştirilecek eylem ile doğrudan veya dolaylı ilişkisi bulunan ve sorumlu kuruluşun işbirliği yaparak somut destek talep edeceği kuruluşlardır.
- “Başlama ve Bitiş Tarihi”, eylemin tamamlanması için öngörülen süreyi göstermektedir.
- “Yapılacak İşlem ve Açıklama” bölümü ise eylemin gerekçesini ve detayda yapılacak işleri ortaya koymaktadır.

6.2 Eylem Planı'nın Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesi

GAP Eylem Planı'nın uygulanmasında izleme ve koordinasyondan sorumlu kuruluş GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'dır. Planın bölge düzeyinde uygulanmasından Eylem Planı'nda yer alan bütün kamu kurum ve kuruluşları sorumlu olacaklardır. Uygulama yakından takip edilecek, sorunları tespit edilecek ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı zamanında bilgilendirilecektir. Eylem Planı'nda gerekli görülen revizyonlar Kalkınma Bakanlığı tarafından gerçekleştirilecektir.

Uygulamanın etkili biçimde yürütülmesi ve öngörülen hedeflere ulaşılmasında aşağıda belirtilen ilke ve esaslara uyulacaktır.

- GAP Eylem Planı'nda sorumlu kuruluş olarak belirtilen kurumlar bütçelerini ve yıllık iş programlarını hazırlarken Plan'daki eylemlere özel önem vererek önceliklendirecektir.
- Projelerin ve faaliyetlerin uygulanmasında tamamlanabilirlik, koordinasyon ve eşzamanlılık sağlanacak, başta valilikler olmak üzere yerel yönetimler de çalışmalarını

hızlandırmaya yönelik tedbirleri zamanında alacaklardır.

- Eylem Planı kapsamında yapılacak uygulamalar ulusal ve bölgesel planlar ile strateji belgelerine dayandırılacaktır.
- Eylem Planı'nın amaçlarına ulaşılmasında, kalkınma sürecinin ilgili tüm kesimlerce ve taraflarca benimsenmesi, bütüncül bir yaklaşımla sürdürülmesi ve bu kapsamda insan odaklılık, katılımcılık, kapsayıcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkeleri gözetilecektir.
- Bölgesel kalkınma süreçlerine sivil toplum ve özel sektör de dâhil olmak üzere tüm tarafların katılımı gözetilecektir.
- Başta tarım olmak üzere sanayi, eğitim, sağlık, ulaştırma, hizmet gibi kalkınmayı hızlandıracak sektörlerle ilişkin bütünleşmiş uygulamalara öncelik verilecektir.
- Bölge'de dönüşümü hızlandıracak yenilikçi yaklaşımların ve modellerin geliştirilmesine özen gösterilecektir.

6.3 Eylem Planı'nın Özet Finansman Tablosu (Milyon TL)

Eksenler	2014	2015	2016	2017	2018	2014-2018
Ekonomik Kalkınmanın Hızlandırılması	312	320	328	332	336	1 628
Sosyal Gelişmenin Güçlendirilmesi	1 186	1 219	1 248	1 265	1 277	6 195
Şehirlerde Yaşanabilirliğin Artırılması	192	198	202	205	207	1 004
Altyapının Geliştirilmesi	3 418	3 508	3 592	3 643	3 675	17 836
Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	5	5	5	5	5	25
Toplam	5 113	5 250	5 375	5 450	5 500	26 688

Not: Merkezi Yönetim Bütçesinden tahsis edilecek yatırım ödeneklerini göstermekte olup; diğer kaynaklardan sağlanacak ilave finansman dâhil değildir. Ayrıca, projelerin gerçekleştirme durumuna göre ve bütçe imkânlarına bağlı olarak ilave kaynak tahsis edilebilecektir.

6.4 Eylemler

- Ekonomik Kalkınmanın Hızlandırılması
- Sosyal Gelişmenin Güçlendirilmesi
- Şehirlerde Yaşanabilirliğin Artırılması
- Altyapının Geliştirilmesi
- Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

GAP EYLEM PLANI (2014-2018)

1. EKONOMİK KALKINMANIN HIZLANDIRILMASI

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
TARIM						
EK.1.1	Tarımsal üretimde verimlilik artırılarak tarıma dayalı sanayi yapısı geliştirilecektir.	GAP İlleri	GTHB	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler	2014-2018	Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamındaki projelere hibe desteği sağlanacaktır. Seracılık, tohumculuk, basınçlı sulama ve yeni teknoloji sulama sistemlerinin geliştirilmesi, yerel ve geleneksel ürünlerin saptanması ve geliştirilmesi gibi alanlara öncelik verilecektir.
EK.1.2	Tarımsal ürünlerin pazarlanmasına yönelik üretici örgütülüğü geliştirilecektir.	GAP İlleri	GTHB	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler	2014-2018	Bölge'de tarımsal üretimin artmasıyla birlikte üreticilerin ürünlerini makul bir fiyatla pazarlayabilmeleri ve sanayiye talep edilen hammaddenin düzenli temini açısından üretici örgütülüğü desteklenecektir.
EK.1.3	Kırsal alanlarda yaşanabilirlik artırılacaktır.	GAP İlleri	GAP BKİ	GTHB, Valilik, Kalkınma Ajansları, Kaymakamlık, Belediyeler, Üniversiteler, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	Kırsal alanların ekonomik, sosyal, ve çevresel boyutları etkin bir şekilde analiz edilip, entegre yaklaşımla havza temelli Alt Bölge Gelişme Planları tamamlanacaktır. Alt bölge gelişme planlarına dayalı olarak kırsal kalkınma öncelikleri belirlenip, uygulamaların desteklenmesi için Entegre Kırsal Kalkınma Projesi'nin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Tarım ve tarım sektörüne hizmet veren faaliyetlerin çeşitlendirilmesine yönelik projeler desteklenecektir.
EK.1.4	Tarım teknolojileri desteklenerek rekabet gücü artırılacaktır.	GAP İlleri	GAP BKİ	GTHB, Üniversiteler, Kalkınma Ajansları, TÜBİTAK, ASELSAN, HAVELSAN, TÜRKSAT, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2016	Tarımda kaynak kullanımını etkinliğinin artırılmasına yönelik "Hassas Tarım ve Sürdürülebilir Uygulamalarının Yaygınlaştırılması Projesi" tamamlanacaktır. Bu çerçevede karar destek sistemi altyapısı oluşturulacak, çıktılarını kullanıcılarına sistematik olarak aktarılacak, çıktılarının kullanılabilirliğini sağlamak için hassas tarım uygulamaları desteklenecektir. Kamu kurumları ve teknoloji üreten özel sektör kuruluşları ile işbirliğinde özel uygulamalar gerçekleştirilecektir.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
EK.1.5	Tarım eğitimi ve yayım faaliyetlerinin etkinliğini artıracak modeller geliştirilip, uygulanacaktır.	GAP İlleri	GAP BKİ	GTHB, Valilikler, Kalkınma Ajansları, Kaymakamlıklar, Üniversiteler, Ziraat Odaları, Üretici Birlikleri, Ziraat Mühendisleri Odası, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	“GAP Tarımsal Eğitim ve Yayım Projesi” kapsamında geliştirilen yayım modelinin (Çiftçi Örgütleri Merkezli Çoğulcu Yayım Modeli) uygulama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Sulamaya açılacak alanlarda çiftçilerin toprak ve su kaynaklarını etkin kullanması için ihtiyaç duyacakları eğitim ve yayım faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Sulama altyapısının sahiplenilmesi, işletme, bakım ve yönetiminin yapılması ile rekabet gücünün artırılmasına yönelik su kullanıcılarının örgütlenme ve grup oluşturma faaliyetleri desteklenecek, kurumsal kapasiteleri artırılabilecektir.
EK.1.6	Değer zinciri esaslarına dayalı doğaya dost tarımsal üretim sistemlerinin yaygınlaştırılması desteklenecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ	GTHB, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, Özel Sektör Kuruluşları, Üretici Örgütleri, STK'lar	2014-2015	“GAP Organik Tarım Küme Geliştirme Projesi” çerçevesinde; Bölge deki üreticiler ve birliklerin kurumsal kapasitelerini ve pazarlama olanaklarını artırmak üzere iş planları hazırlanacak, koçluk hizmetleri verilecektir. Eğiticilerin eğitimi, e-egitim, bitki koruma ve besleme, pazarlama vb. konularda tematik eğitimler verilecek ve modüller geliştirilecektir. Üreticilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için Organik Tarım Danışmanlık Merkezi (OTADAM) kurulacaktır. GAP Organik Tarım Küme Projesi küme üyelerinin kurumsal kapasitelerine, katma değerli ürünler üretmeleri ve pazarlama ile markalaşmalarına katkı sağlamak üzere "GAP Organik Değer Zinciri Mali Destek Programı", kalkınma ajansları ile birlikte hazırlanarak uygulamaya geçirilecektir.
			GTHB	GAP BKİ, Üniversiteler, Özel Sektör Kuruluşları, Üretici Örgütleri, STK'lar	2014-2018	İyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
EK.1.7	Tarımsal potansiyelin ekonomik olarak değerlendirilmesi için etüt çalışmaları yapılacaktır.	GAP İlleri	GTHB	UDHB, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, TOBB, Üniversiteler	2015-2016	Yapılacak olan sulama sonrası yüksek katma değer yaratabilecek optimum ürün deseni değerlendirmesi çalışmasıyla Bölge'de ihtiyaç duyulacak "Tarımsal Sanayi, Depolama ve Lojistik Hizmetleri" analiz edilecek ve böylelikle rekabet üstünlüğü olan ürünlerin etkin bir şekilde desteklenmesi için gerekli teşvik mekanizmaları ile ilgili projeksiyonlar geliştirilecektir.
EK.1.8	Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi için altyapı eksiklikleri giderilecektir.	GAP İlleri	GTHB	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler	2014-2018	- Büyükbaş süt işletmelerinin yanında etçi ve kombine ırk damızlık işletmelerinin desteklenmesi ve Bölge'de hayvan ırklarının geliştirilmesi sağlanacaktır. - Küçükbaş hayvancılık işletmelerinin desteklenmesi için yeni bir program geliştirilerek uygulanacaktır.
EK.1.9	İç sularda su ürünleri üretimini artırmaya yönelik destek programları geliştirilecektir.	GAP İlleri	GTHB	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler	2014-2018	Su ürünleri üretim potansiyelinin ortaya konulması ve üretimin artırılmasına yönelik destek programları geliştirilerek uygulamaya aktarılacaktır.
EK.1.10	Tarımsal araştırmalar desteklenecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ	Kalkınma Bakanlığı, GTHB, Üniversiteler, Kalkınma Ajansları	2015-2018	Bölge'deki tarımsal üretim altyapısını iyileştirmek, teknolojik altyapısına katkıda bulunmak ve bölge potansiyelini değerlendirmek amacıyla bilimsel araştırmalar özel programlarla desteklenecektir.
EK.1.11	Mayınlı alanlar temizlenerek ekonomiye kazandırılacaktır.	Gaziantep, Kilis, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak	Milli Savunma Bakanlığı	Valilikler	2015-2018	Mayın temizleme çalışmalarına, uygun ortam oluşturulduğunda, başlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SANAYİ VE TİCARET						
EK.2.1	OSB projeleri tamamlanacaktır.	GAP İlleri			2014-2018	Devam eden OSB projeleri kredilendirilecek ve OSB'lerin altyapı sorunları giderilecektir.
		GAP İlleri			2014-2018	Bölge'de artan talep göz önünde bulundurularak öntümüzdeki dönem için sanayi altyapısı ihtiyacının karşılanmasına yönelik planlama çalışmaları gerçekleştirilecektir.
		Adıyaman			2014-2017	Merkez Tevsii (I-II) OSB (106 ha) ve Arıtma Tesisi tamamlanacaktır.
		Batman			2014-2016	Kâhta OSB tamamlanacaktır.
		Diyarbakır			2014-2016	Besni OSB (124 ha) tamamlanacaktır.
		Gaziantep	BSTB		2014-2015	Merkez Tevsii OSB (46 ha) tamamlanacaktır.
		Kilis			2014-2017	Diyarbakır OSB (190 ha) tevsii alan ve arıtma tesisi yapılacaktır.
		Mardin			2015-2018	Diyarbakır Tekstil İhtisas OSB Projesi yapılacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2016	Merkez OSB V.Kısım ve Hizmet Binası (1.120 ha) tamamlanacaktır.
		Şırnak			2014-2016	İslâhiye OSB (85 ha) tamamlanacaktır.
					2014-2018	Merkez Tevsii OSB (100 ha) ve Arıtma Tesisi tamamlanacaktır.
					2015-2018	Polateli Şahinbey Tekstil İhtisas OSB yapılacaktır.
					2014-2016	II. OSB (150 ha) tamamlanacaktır.
					2014-2015	Mardin OSB altyapı ikmal inşaatı tamamlanacaktır.
			2014-2016	Şanlıurfa OSB II Etap (1.074 ha) tamamlanacaktır.		
			2014-2017	Birecik OSB (50 ha) tamamlanacaktır.		
			2014-2018	Merkez OSB tevsii alan (571 ha) tamamlanacaktır.		
			2014-2015	Cizre OSB enerjiji nakil hattı tamamlanacaktır.		

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
EK.2.2	Tarıma Dayalı İhtisas OSB'leri kurulacaktır.	Diyarbakır	GTHB		2014-2015	Diyarbakır Tarıma Dayalı İhtisas OSB kamulaştırma işlemleri tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2016	Şanlıurfa Tarıma Dayalı İhtisas OSB tamamlanacaktır.
EK.2.3	Devam eden KSS projeleri tamamlanacak, il ve ilçelerin ihtiyaçları doğrultusunda yeni KSS'ler kurulacaktır.	GAP İlleri	BSTB	Kalkınma Bakanlığı	2014-2018	Devam eden KSS projeleri ve ihtiyaç duyulan yerlerde yeni projeler kredilendirilecektir.
		Kilis			2014-2015	Kilis Yeni KSS II. Kısım (68 işyeri) tamamlanacaktır.
		Şırnak			2014-2015	Şırnak 73 KSS II. Kısım (50 işyeri) tamamlanacaktır.
					2014-2018	Cizre KSS II. Kısım (48 işyeri) tamamlanacaktır.
EK.2.4	Bölge sınır kapıları güçlendirilecektir.	Gaziantep, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, TOBB, Valilikler, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Yeni sınır kapıları açılacak ve mevcut sınır kapılarının modernizasyonu sağlanacaktır.
EK.2.5	Bölge'nin sınır komşuları (Suriye- Irak) ile ticaret geliştirilecektir.	Gaziantep, Kilis, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak		Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı	2014-2018	Bölge'de tarımın ve diğer sektörlerin gelişmesine paralel olarak, sınır komşuları ile ticaretinin artırılması yönünde tedbirler alınacaktır.
EK.2.6	İşletmeler arası işbirlikleri ve kümelenme faaliyetleri desteklenecektir.	GAP İlleri	Kalkınma Ajansları	Kalkınma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, BSTB, KOSGEB, GAP BKİ	2014-2018	Bölge'deki işletmelerin ortak tasarım, üretim, AR-GE, test-analiz merkezleri kurması; ortak tedarik, pazarlama, ihracat gibi alanlardaki işbirlikleri ve kümelenmeyi kolaylaştıracak faaliyetleri ilgili kurumların koordinasyonunda desteklenecektir. Bu kapsamda Kalkınma Bakanlığı ve UNDP işbirliği ile hazırlanan Küme Tanılama Rehberi kullanılarak tespit edilen kümeler desteklenecek ve gelişmeleri izlenecektir.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
EK.2.7	Bölge'deki işletmelerin ve girişimcilerin rekabet güçlerini geliştirmek amacıyla başta KOBİ'ler olmak üzere finansman imkânları artırılacak ve finansmana erişim kolaylaştırılacaktır.	GAP İlleri	Hazine Müsteşarlığı	TOBB, Ticari Bankalar, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Küçük işletmelerin finansmana erişiminde yeni fonların kullanılmasına yönelik mekanizmalar oluşturulacak, KOBİ'ler ticari bankalar aracılığıyla bu fonlardan yararlandırılacaktır.
			BSB (KOSGEB)	KGF, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Adıyaman, Şanlıurfa ve Şırnak illerinde Kredi Garanti Fonu (KGF) şubeleri açılacak, KGF'nin etkin tanıtımı yapılacak, KGF'den sağlanan teminat miktarı ve yararlanılan işletme sayısı artırılabilecektir. - Yaklaşık 200 adet KGF tanıtım toplantısı yapılacaktır. - 550 işletmeye kefalet sağlanacak olup, 195 milyon TL destek verilecektir.
						Gelişen 43 Anadolu Girişim Sermayesi Fonu Projesi ile hedef bölgedeki KOBİ'lerin finansal araçlara erişimini kolaylaştırmak amacıyla başta GAP Bölgesi olmak üzere toplamda 43 ilde kullanılabilen bir girişim sermayesi fonu oluşturulacaktır.
						KOSGEB Destek Programları kapsamında KOBİ'lere verilen destekler artırılabilecektir. Bölge'deki 5.000 işletmeye 58 milyon TL destek verilecektir.
EK.2.8	Bölge'nin kalkınmasında önem arz eden ve farkındalık yaratacak projeler desteklenecektir.	GAP İlleri	Ziraat Bankası	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, GTHB, Hazine Müsteşarlığı, Ticari Bankalar, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Bölge'deki firmalara yönelik olarak ticari kredilerin kullanımını artıracaktır.
			HALKBANK	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı TESK, KOSGEB, Ticari Bankalar, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Üretici örgütleri ile tarım işletmelerine çeşitli tarımsal faaliyetler kapsamında sağlanmakta olan faiz indirimi yatırım ve işletme kredileri yaygınlaştırılacaktır.
			Kalkınma Bankası	TOBB, Ticari Bankalar, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Bölge'de mevcut ve potansiyel müşteri gruplarına ve özellikle KOBİ'lere yönelik olarak bankacılık faaliyetleri artıracak, bölge ihtiyaçlarına uygun yeni finansal ürünler geliştirilecek, şube ağı güçlendirilecektir.
						Kalkınma Bankası'nın öz kaynaklarından kullandığı ve aracılık ettiği kredilerde Bölge'ye özel önem verilecektir. Kredi kullandırmada Bölge'ye yönelik ihtisaslaşma artırılabilecektir.
						Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle ulusal kalkınma plan ve programlarında öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölge bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere proje ve programlar geliştirilecek ve uygulamaya aktarılacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
TEŞVİK SİSTEMLERİ						
EK-3.1	Bölge'de yatırımların düzeyinin geliştirilmesine yönelik olarak iş ve yatırım ortamını iyileştirilecektir.	GAP İlleri	Ekonomi Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	Kalkınma ajansları Bölge'deki teşvik uygulamaları ve enstrümanlarına yönelik değerlendirme ve önerilerini altı aylık raporlar halinde Ekonomi ve Kalkınma Bakanlıklarına iletilecek, söz konusu kurumlar teşvik sisteminin tanıtımı, yaygınlaştırılması ve yeni teşvik enstrümanlarının geliştirilmesinde ortak faaliyet gösterecektir.
EK-3.2	Büyük ölçekli yatırımları çekmek amacıyla analitik çalışmalar yapılacaktır.	GAP İlleri	Kalkınma Bakanlığı	Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	Bölge'deki ajansların koordinasyonunda ve ilgili kurum ve kuruluşların katkısı ile bölgesel yatırım ortamına ilişkin sorunlar tespit edilecek ve çözümlüne ilişkin öneriler geliştirilecektir. Ayrıca, "Bölgesel Yatırım İklimi Değerlendirmesi" çalışması sonuçlarına göre bölge bütünlüğü gözetilerek iş ve yatırım ortamının geliştirilmesine dair tedbirler uygulamaya konulacaktır.
EK-3.3	Bölge ihracatının artırılması amacıyla ihracat destek programlarının daha etkin kullanımı sağlanacaktır.	GAP İlleri	Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı	Kalkınma Bakanlığı, GAP BKİ, Milli Emlak Genel Müdürlüğü	2014-2018	Bölge'nin büyük ölçekli ve nitelikli yatırımları başta olmak üzere potansiyel yatırım imkânlarının yatırımcılara tanıtılmasına ve yerelde desteklenmesine yönelik olarak bölge / il düzeyinde stratejiler hazırlanacaktır.
			Ekonomi Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, Ticaret ve Sanayi Odaları, İhracatçı Birlikleri	2014-2018	- Bölge'den ihracatın artırılması amacıyla yurtdışından Bölge'ye sektörel bazda alım heyetleri getirilecek, bölge üretiminin yurtdışında tanıtımına katkı sağlanacaktır. - "İhracatta Pazar Araştırması Desteği" ve "Eğitim Yardımı" Bölge'de etkin olarak uygulanacaktır. - İhracat desteklerinin Bölge'de daha etkin tanıtımı yapılacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
AR-GE, TEKNOLOJİ ve YENİLİK KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ						
EK.4.1	Bölge'nin AR-GE, teknoloji ve yenilik kapasitesi geliştirilecek, bu alanda kurumsallaşmanın sağlanması için Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve TEKMER'ler yaygınlaştırılacaktır.	GAP İlleri	Kalkınma Ajansları	Kalkınma Bakanlığı, BSTB, Ekonomi Bakanlığı, TÜBİTAK, KOSGEB, Sanayi ve Ticaret Odaları, Üniversiteler, GAP BKİ	2014-2018	Bölge'de AR-GE ve yenilik altyapısının belirlenmesi, potansiyellerin ortaya çıkarılması ve yenilik konusunda yürütülen faaliyetlere yön verilmesi amacıyla düzey 2 bazında bölgesel yenilik stratejileri hazırlanacaktır.
		Adıyaman	BSTB	Adıyaman Üniversitesi	2014-2017	Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulması noktasında ihtiyacın tam olarak belirlenmesi amacıyla bir fizibilite çalışması yapılacaktır.
		Batman		Batman Üniversitesi	2014-2016	
		Siirt	BSTB (KOSGEB)	Siirt Üniversitesi	2014-2018	Araştırma ve yenilikçilik kapasitesinin geliştirilmesini sağlamak amacıyla üniversite ile AR-GE ve İnovasyon İşbirliği Protokolü yapılacak ve ihtiyaç duyulması halinde TEKMER'e dönüştürülecektir.
GAP İlleri	Üniversiteler	Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, TÜBİTAK	2015-2018	Bölge'de teknolojiye dayalı, katma değeri yüksek üretim yapısına geçişi sağlamak üzere öncelikli alanlarda potansiyel ve kapasite sahibi üniversitelerde araştırma altyapıları geliştirilecektir.		

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
EK 4.2	Yaratıcı endüstriler geliştirilecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ	BSTB, Kültür ve Turizm Bakanlığı, MEB, İŞKUR, KOSGEB, Valilikler, Belediyeler, Üniversiteler, Kalkınma Ajansları, Ticaret ve Sanayi Odaları, STK'lar	2015-2017	GAP Bölgesi'ndeki kalkınma ajanslarıyla birlikte, her bir TR2 Bölgesi'nden birer il olmak üzere üç pilot ilde "Rekabet Gündemi" çalışması yapılacaktır. - Rekabet Gündemi hazırlanan üç pilot ilde "Rekabet Gücünün Artırılması Merkezli Kalkınma Eylem Planı" hazırlanacaktır. - İşletmelerin rekabet güçlerinin artırılmasına yönelik destek programları geliştirilecek ve uygulanacaktır. - Bölge'nin kalkınması açısından rekabet gücünün artırılmasına yaratıcı endüstrilerin katkıları konusunda bilgilendirme ve farkındalık artırılacaktır. - Üç ilde "yaratıcı endüstriler" konusunda haritalandırma çalışması yapılacaktır. - Kalkınma ajanslarıyla birlikte, üç pilot ilde yaratıcı endüstrilerle ilişkili değer zinciri geliştirilmesine yönelik destek programları hazırlanacak ve uygulanacaktır.
TURİZM						
EK 5.1	Turizm altyapısını iyileştirmeye yönelik çalışmalar desteklenecektir.	GAP İlleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı	GAP BKİ, Valilikler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2015-2018	"Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı" kapsamında öncelikle Turizm Merkezi ilam çalışmaları ile harita, planlama ve altyapı çalışmalarına devam edilecektir.
EK 5.2	GAP Bölgesi Turizm Master Planı kapsamında önerilen yeni proje ve faaliyetler hayata geçirilecektir.	Gaziantep	GAP BKİ	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, İl Özel İdareleri, İKA, Karacadağ KA	2014-2015	Birecik Baraj Gölü Aşağı Çardak Rekreasyon Alanı'nın oluşturulması çalışmaları yürütülecektir.
		Şanlıurfa, Gaziantep		Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Kalkınma Ajansları, Turizm STK'ları	2014-2018	- Aşağı Fırat Havzası Nehir Turizmi Projesi etüdü hazırlanacaktır. - Birecik Baraj Gölü projeleri öncelikli olarak hayata geçirilecektir. GAP Bölgesi Turizm Odaklı Tanıtım ve Markalaşma Projesi kapsamında; - Turizm odaklı tanıtım ve markalaşma "Eylem ve Yönetim Planı" hazırlanacak ve ilgili taraflarla birlikte uygulamaya yönelik çalışmalara başlanacaktır. - Tanıtım ve markalaşma stratejileri ile turizm destinasyonu oluşturulacaktır. - Bölge turizm çeşitliliği paketlenerek seyahat acentelerine pazarlanacaktır. - İllerde turizm tanıtım çalışmaları yapılacak ve tanıtım materyalleri hazırlanacaktır. - Dijital kent tanıtım sistemi ile sosyal medya sistemi oluşturulacaktır. - Harran ve Savur ilçelerinin yönetim planları hazırlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
EK.5.3	Bölge'nin turizm potansiyelini geliştirmek amacıyla tarihi ve kültürel varlıkların ulusal düzeyde tanıtımı yapılacak ve kültür ve sanat etkinlikleri düzenlenecektir.	Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, Valilikler, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	Gölbaşı gölleri kuş gözlem alanlarının ve Safvan Bin Muattal ziyaret yerinin tanıtımı yapılacaktır.
		Batman			2014-2018	Hasankeyf tanıtım projesi yapılacaktır.
		Diyarbakır			2014-2018	Diyarbakır ilinin her yönüyle tanıtımına yönelik çalışmalar yürütülecektir.
		Gaziantep			2014-2018	Diyarbakır Surları ve kültürel etkinlikler, Dicle Nehri ve su sporları, tarih öncesi medeniyetler, Diyarbakır kültür ve inanç turizmi değerleri tanıtılacaktır.
		Kilis			2014-2018	Karkamış Sulak Alanı, Huzurlu Yaylası, Yeşemek ve Tilmen'in tanıtımları yapılacaktır.
		Mardin			2014-2018	Şurahbil Bin Hasene Hazretleri ve Şeyh Muhammed Bedevi Hz.'nin tanıtımı yapılacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2018	Midyat'ın ve Sakin Şehir Savur'un tanıtımı yapılacaktır. Uluslararası Medeniyetlerin Kardeşliği Festivali'nin düzenlenmesi sağlanacaktır.
		Siirt			2014-2018	Şanlıurfa'nın her yönüyle tanıtımına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Göbeklitepe arkeolojik alanının tanıtımı yapılacaktır.
		Şırnak			2014-2018	Veysel Karani Etkinlikleri ve Tillo Anma Etkinlikleri (Eylül-Mart) yapılacaktır.
		Şırnak			2014-2018	Hz. Nuh, Cudi ve Mem-u Zin temalı kültür ve sanat etkinlikleri gerçekleştirilecektir.
EK.5.4	Tarihi kent bölgelerinin bir bütün olarak korunması, kültür ve sanat hayatının merkezi haline gelmesi sağlanacaktır.	Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak	Kültür ve Turizm Bakanlığı	GAP BKİ, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler	2014-2018	- Tarihi kent merkezleri bütüncül bir anlayışla korunacak, restorasyon, sokak sağlıklılaştırma vb. projelerle tarihi dokunun ortaya çıkması sağlanacaktır. Bu projelerle eş zamanlı olarak yürüyüş yolları, kent müzeleri, pansiyonlar, alış-veriş vb. mekânlar tasarlanacaktır. Gerekli bölgelerde koruma amaçlı imar planları hazırlanacaktır. - Diyarbakır surlarının onarımı ve çevre düzenlenmesi işi bitirilecektir. - İçkale yapılarının restorasyonu tamamlanacak taşır ve tanzim işleri bitirilecektir. - Gizre İçkale'nin müze ve park alanı olarak değerlendirilmesi sağlanacaktır.
		Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı	GAP BKİ, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler	2014-2015	Perre Antik Kenti çevre düzenlenmesi yapılacaktır.
		Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Özel İdareler, Üniversiteler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, DSI	2015-2015	"Kommagene Nemrut Turizm Odaklı Canlandırma Projesi"nin de tamamlayıcısı olan "Kral Yolu Projesi" yapılacaktır.
		Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Özel İdareler, Üniversiteler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, DSI	2015-2018	Nemrut Dağı Türümlüsü ve Anıtlarının Konsolidasyonu ve Restorasyon Uygulamaları yapılacaktır.
EK.5.5	Kültür varlıkları korunacak, geliştirilecek ve turizme kazandırılacaktır.	Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Özel İdareler, Üniversiteler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, DSI	2014-2018	Panorama ve Arkeoloji Müzesi (Kâhta Nemrut Müzesi) proje ve uygulama yapımı tamamlanacaktır.
		Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Özel İdareler, Üniversiteler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, DSI	2014-2017	Adıyaman Kâhta Yeni Kale Restorasyonu (II. Etap) tamamlanacaktır.
					2015-2017	Adıyaman Tuz Hanı restorasyonu yapılacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
		Batman			2014-2018	Mor Kiryakus Manastırı restore edilecektir.
					2014-2017	Hasankeyf Müzesi Teşhir, Tanzim ve Çevre Düzenleme Projesi yapımı ve uygulaması tamamlanacaktır.
		Diyarbakır			2015-2017	Hasankeyf Arkeopark Alanı proje yapımı ve uygulaması yapılacaktır.
					2015-2018	Diyarbakır Surları 7, 8, 15 ve 38 nolu burçların projeleri ve restorasyonu yapılacaktır.
					2015-2018	Diyarbakır surlarının restorasyon projeleri hazır olanlarının restorasyonu gerçekleştirilecektir.
					2015-2018	Ulu Camii ve Hanlar Bölgesi renovasyon uygulaması gerçekleştirilecektir.
					2015-2018	Paşa Hamamı ve Çardaklı Hamamı'nın restorasyonu gerçekleştirilecektir.
					2015-2018	Suriçi bölgesinde sağlıklaştırma projeleri hazır olan dört sokakta (Dört Ayaklı Minare Sokak- Yenikapı-Özdemir Sokak, Ziya Gökalp-Akıncılar Sokak, Gökalp-Artuklular Sokak, Ocak-Abdipaşa Sokak) sağlıklaştırma uygulaması yapılacaktır.
					2014-2015	Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi çevre düzenlemesi işi tamamlanacaktır.
					2014-2016	Dütlük Antik Kenti kazı çalışmaları tamamlanacaktır (Antik Kent üzerindeki yapılaşma durdurularak mevcut köy yakın bir alana taşınacaktır).
		Gaziantep			2014-2015	Rumkale çevre düzenlemesi ve uygulaması gerçekleştirilecektir.
					2017-2018	Rumkale Yapıları Restorasyonu (2. Etap) yapılacaktır.
					2015-2017	Gaziantep Kalesi Restorasyonu (2. Etap) yapılacaktır.
					2015-2017	Gaziantep Kalesi Restorasyonu (2. Etap) yapılacaktır.
					2015-2016	Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi çevre düzenlemesi yapılacaktır.
					2015-2018	Dionysos ve Danae Evleri Restorasyonu yapılacaktır.
		Kilis			2015-2017	Yesemek Açık Hava Müzesi çevre düzenleme projesi ve uygulaması yapılacaktır.
					2015-2017	- Ulucami ve çevresinde sokak sağlıklaştırma çalışmaları yapılacaktır. - Oylum Höyük'te açık hava müzesi yapılacaktır.
					2015-2016	Kilis Sokak Sağlıklaştırma Uygulamaları (2. Etap) tamamlanacaktır.
					2014-2015	Kilis Sabunhane Binası Restorasyonu tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2014-2015	Mardin Müzesi teşhir ve tanzimi ile çevre düzenlemesi işi tamamlanacaktır.
		Mardin			2015-2018	- Dara Koruma Amaçlı İmar Planı, - Dara Antik Kenti Çevre Düzenlemesi, - Mardin Merkez Koruma Amaçlı İmar Planı tamamlanacaktır, - Hah (Anıtlı) Kilisesi ve Mor Avgin Manastırı restorasyon işlerine başlanacaktır.
					2015-2018	Sin ve Seydoş Türbesi çevre ve altyapı planlaması yapılacaktır.
					2014-2016	Midyat sokak sağlıklaştırma projeleri ve uygulaması yapımı işi yapılacaktır.
		Siirt			2016-2018	Merkez, Yerlibahçe Köyü, Kilise Projesi ve Restorasyonu yapılacaktır.
					2015-2018	- Harran Kalesi'nin Restorasyonu işi (2.Etap) - Harran Kalesi Sur Duvarları Restorasyonu (2.Etap) yapılacaktır.
					2014-2016	Şanlıurfa Koruma Amaçlı İmar Planı ve kentsel tasarım projeleri tamamlanacaktır.
					2014-2015	Göbeklitepe Örenyeri Giriş Meydanı ve Gezi Güzergâhı uygulama projesi tamamlanacaktır.
					2015-2018	Harran Ulu Camii Restorasyonu yapılacaktır.
					2014-2015	Şanlıurfa Savaşan Köyü sağlıklaştırma projeleri yapımı tamamlanacaktır.
					2014-2017	Şanlıurfa Eski Halfeti sokak sağlıklaştırma projeleri yapımı ve uygulaması tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2017	Şanlıurfa Çimdin Kalesi projeleri yapımı tamamlanacaktır.
					2014-2018	Şanlıurfa Siverek Kalesi projeleri yapımı tamamlanacaktır.
					2015-2018	Birecik Kalesi Restorasyonu (2. Etap) yapılacaktır.
					2015-2016	Han-el Barur Kervansaray'ın Restorasyonu yapılacaktır.
					2015-2016	Germüş Kilisesi rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri yapılacaktır.
					2015-2016	Keloşk Harabeleri projeleri yapımı ve restorasyonu yapılacaktır.
					2015-2018	Soğmatar Antik Kenti koruma ve restorasyon projeleri yapımı işine başlanacaktır.
					2015-2018	Şuayip Ören Yeri restorasyonu ve çevre düzenleme projeleri yapımı işine başlanacaktır.
		Batman	GAP BKİ	Kültür ve Turizm Bakanlığı	2014-2018	Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma ve Kazı Kurtarma Projesi tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
		GAP İlleri	Vakıflar Genel Müdürlüğü	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Diyanet İşleri Başkanlığı (camiler için)	2014-2018	Toplam 65 adet kültür varlığı eski eser onarımı gerçekleştirilecektir.
DOĞAL KAYNAKLAR VE YENİLENEBİLİR ENERJİ						
		GAP İlleri				2014-2018 Döneminde; - 8.000 ha alanda ağaçlandırma - 40.100 ha alanda erozyon kontrolü - 1.750 ha alanda mera ıslahı - 63.500.000 adet fidan üretimi gerçekleştirilecektir.
		Adıyaman				- 600 ha alanda ağaçlandırma - 12.000 ha alanda erozyon kontrolü - 1.250 ha alanda mera ıslahı
		Batman				- 2.500.000 adet fidan üretimi - 300 ha alanda ağaçlandırma
	Orman varlığı artırılacak ve barajların erozyondan korunması sağlanacaktır.		Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Orman Genel Müdürlüğü)	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kalkınma Ajansları, Mahalli İdareler	2014-2018	- 2.500 ha alanda erozyon kontrolü - 400 ha alanda ağaçlandırma - 7.500 ha alanda erozyon kontrolü - 21.300.000 adet fidan üretimi - 2.000 ha alanda ağaçlandırma - 3.350 ha alanda erozyon kontrolü - 500 ha alanda mera ıslahı - 6.000.000 adet fidan üretimi - 500 ha alanda ağaçlandırma - 500 ha alanda ağaçlandırma - 5.000 ha alanda erozyon kontrolü - 13.250.000 adet fidan üretimi
		Diyarbakır				
		Gaziantep				
		Kilis				
		Mardin				

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	
EK.6.2	Bölge'nin doğal kaynak ve enerji hammadde potansiyeli tespit edilecek ve kaynakların ekonomiye kazandırılması kapsamında faaliyetler yürütülecektir.	Siirt	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (MTA)	GAP BKi, Valilikler, İl Özel İdareleri, TPAO	2014-2018	- 1.800 ha alanda ağaçlandırma	
		Şanlıurfa				- 5.000 ha alanda erozyon kontrolü	
		Şırnak				- 50.000 adet fidan üretimi	
EK.6.3	Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim, kullanım yaygınlaştırılacak ve enerji verimliliği desteklenecektir.	GAP İlleri	GAP BKi	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, Sanayi ve Ticaret Odaları, KOSGEB	2014-2015	- 1.800 ha alanda ağaçlandırma	
						- 3.250 ha alanda erozyon kontrolü	
						- 20.400.000 adet fidan üretimi	
EK.6.3	Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim, kullanım yaygınlaştırılacak ve enerji verimliliği desteklenecektir.	GAP İlleri	GAP BKi	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, Sanayi ve Ticaret Odaları, KOSGEB	2014-2015	- 100 ha alanda ağaçlandırma	
						- 1.500 ha alanda erozyon kontrolü	
						Bölge'de arama faaliyetleri hızlandırılarak sanayi ve enerji hammadde potansiyelleri araştırılacak, bölgesel düzeyde maden haritaları güncellenecek, maden envanteri hazırlanacak ve yatırımcılara sunulacaktır.	
EK.6.3	Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim, kullanım yaygınlaştırılacak ve enerji verimliliği desteklenecektir.	GAP İlleri	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (MTA)	GAP BKi, Üniversiteler, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Bölge madenlerinin katma değerinin artırılması ve bölge ekonomisine daha fazla katkı sağlanması için ilgili aktörleri bir araya getirerek bölge madencilğine yön vermek, ihtiyaç ve sorunları tespit ederek çözüm önerileri geliştirmek üzere ulusal/uluslararası sempozyumlar düzenlenecektir.	
						Diyarbakır, Şanlıurfa	Karacadağ ve Tektek Dağları çevresinde jeotermal (sıcak su) kaynak tespiti amacıyla Diyarbakır'da 2 derin sondaj (1.500-2.000 m), Siverek'te ve Karali'de 1 derin sondaj yapılacak ve termal turizm ile seracılığa kullanılacaktır.
							Karacadağ bazaltlarının tektonik olarak incelenmesi ve potansiyellerinin tespiti projesi tamamlanacaktır.
EK.6.3	Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim, kullanım yaygınlaştırılacak ve enerji verimliliği desteklenecektir.	GAP İlleri	GAP BKi	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, Sanayi ve Ticaret Odaları, KOSGEB	2014-2015	- Enerji Verimliliği Danışmanlığı Merkezi kurulacaktır.	
						- Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarında kurumsal kapasitenin artırılması, proje çalışmalarının bölge ölçeğinde tanıtılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetler düzenlenecektir.	
						- Toplam 150 KOBİ ve 150 hizmet binasında enerji tasarrufuna yönelik ön etüt çalışmaları yapılacaktır.	
EK.6.3	Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim, kullanım yaygınlaştırılacak ve enerji verimliliği desteklenecektir.	GAP İlleri	GAP BKi	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, Sanayi ve Ticaret Odaları, KOSGEB	2014-2015	- Sanayi kuruluşlarında detaylı etüt çalışmaları ve eş-finansman desteği ile enerji tasarrufu uygulamaları gerçekleştirilecektir.	
						- Mevcut sulama pompalarının enerji verimliliğinin tespitine yönelik teknik analiz çalışması gerçekleştirilecektir.	
						- Bölge'de kurulan güneş enerjili mikro sulama pilot proje sahalarının ölçme ve izleme sistemleri kurularak sistem performans değerleri izlenecek ve değerlendirilecektir.	

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
EK.6.4	Enerji alanında Bölge illerindeki üniversitelere özel enerji araştırmaları programı uygulanacaktır.	GAP illeri	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı GAP BKİ	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, YEEGM, GAP Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği Merkezi	2014-2018 2015-2015	Bölge'nin enerji potansiyeli ve Bölge'deki üniversitelerin kapasitesi dikkate alınarak enerji alanındaki araştırmalar arttırılacak ve bunların uygulamaya dönüştürülmesi teşvik edilecektir. Bölge'de Enerji Endüstri Bölgesi kurulabilmesine yönelik etüt çalışmalarını tamamlanacaktır.

GAP EYLEM PLANI (2014-2018)

2. SOSYAL GELİŞMENİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
► EĞİTİM						
SG.1.1	Okul öncesi eğitimde fiziki altyapı iyileştirilecek, okullaşma oranları arttırılacaktır.	GAP İlleri				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) okullaşma oranının Bölge illerinin tamamında Onuncu Kalkınma Planı hedefi olan %70'e yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu çerçevede 4.079 derslik yapılacaktır. (Derslik başına düşen öğrenci (DBÖ) sayısının 20 olacağı, ancak Bölge'deki okullarda %50 oranında ikili eğitim yapılacağı dolayısıyla DBÖ'nün ortalamada 30 olacağı varsayılmıştır).
		Adıyaman				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Brüt okullaşma oranı: %35,63 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 151
		Batman				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Okullaşma oranı: %30,85 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 272
		Diyarbakır				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Brüt okullaşma oranı: %33,51 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 831
		Gaziantep	MEB	Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, TOKİ	2014-2018	Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Okullaşma oranı: %29,57 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 1.098
		Kilis				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Okullaşma oranı: %38,04 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 28
		Mardin				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Okullaşma oranı: %27,72 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 384
		Siirt				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Okullaşma oranı: %42,36 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 78
		Şanlıurfa				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Okullaşma oranı: %33,97 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 1.046

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SG.1.2	İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı azaltılacak, fiziki altyapı ihtiyacı giderilecektir.	Şırnak				Okul öncesi eğitimde (4-5 yaş) Okullaşma oranı: %28,17 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 191
		GAP İlleri				Onuncu Kalkınma Planı'nda, ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısının 30'un üstünde olduğu illerin sayısının azaltılması hedeflenmiştir. Bu çerçevede, Bölge'de ilköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısının 33'e düşürülmesi amacıyla 8.302 derslik yapılacaktır. (İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 33 ve altında olan illerin ihtiyacı il özel idaresi gelirlerinden karşılanacaktır).
		Batman	MEB	Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, TOKİ	2014-2018	DBÖ: 38 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 494
		Diyarbakır				DBÖ: 42 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 1.969
		Gaziantep				DBÖ: 40 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 1.714
		Mardin				DBÖ: 37 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 538
		Şanlıurfa				DBÖ: 46 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 3.587
		GAP İlleri				Onuncu Kalkınma Planı'nda, ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısının 30'un üstünde olduğu illerin sayısının azaltılması hedeflenmiştir. Bölge'de ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 33'e düşürülecektir. Bu çerçevede 4.683 derslik yapılacaktır. Devam eden 9.400 kapasitelek pansiyon inşaatları tamamlanacaktır. Mevcut pansiyonların kapasite kullanım oranlarının yükseltilmesi amacıyla, taşımali eğitim faaliyetleri de dikkate alınarak gerekli tedbirler alınacaktır.
		Adıyaman				DBÖ: 34 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 240
		Batman				DBÖ: 41 İhtiyaç duyulan derslik sayısı:321
SG.1.3	Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı azaltılacak, 12 yıllık zorunlu eğitime geçiş için fiziki altyapı ihtiyacı giderilecektir.	Diyarbakır	MEB	Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, TOKİ	2014-2018	DBÖ: 49 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 1.434
		Gaziantep				DBÖ: 34 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 724
		Kilis				DBÖ: 28 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 24
		Mardin				DBÖ: 32 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 256
		Siirt				DBÖ: 27 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 145
		Şanlıurfa				DBÖ: 35 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 1.226
		Şırnak				DBÖ: 38 İhtiyaç duyulan derslik sayısı: 313
		GAP İlleri	MEB	Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı	2015-2018	Okuma kültürünün yaygınlaştırılması için öğrenci sayıları dikkate alınarak, mevcut okullar bünyesinde özelliği projeleri olan 63 adet zenginleştirilmiş kütüphane yapılacaktır.
SG.1.4	Zenginleştirilmiş kütüphaneler oluşturulacaktır.					

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
S.G.1.5	Öğretmenlerin Bölge'de uzun süreli çalışması için gerekli tedbirler alınacaktır.	Adıyaman	MEB	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler, Millî Piyango İdaresi	2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 4
		Batman			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 4
		Diyarbakır			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 12
		Gaziantep			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 13
		Kilis			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 1
		Mardin			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 6
		Siirt			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 3
		Şanlıurfa			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 16
		Şırnak			2015-2018	Yapılacak kütüphane sayısı: 4
		S.G.1.6			Bölge üniversitelerinin fiziki ve beşeri altyapısı geliştirilecektir.	Adıyaman
Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi		Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2018		Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir. Bu kapsamda devam eden; - Mühendislik Fakültesi, Merkezi Derslik Ofis Binası, - Teknik Bilimler MYO, - Enstitü Binası ve - Eğitim Fakültesi Ek Bina yapım işleri tamamlanacaktır. Yeni İşler; - Sosyal Bilimler YO, - İslami İlimler Fakültesi yapım işlerine başlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır. Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini artıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapılar geliştirilecektir. Bu kapsamda devam eden; - Yarı olimpik kapalı yüzme havuzu, - Sentetik atletizm pisti, - Futbol sahası ve - Kreş yapım işleri tamamlanacaktır.
					Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayım sayısı açısından geliştirilecektir.	

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
		Batman	Batman Üniversitesi	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2018	<p>Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir. Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, - Mühendislik Fakültesi, - Atölye ve Laboratuvar Binası ve - Kozluk MYO yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Güzel Sanatlar Fakültesi, - Teknoloji Fakültesi, - Hasankeyf Turizm ve Otelcilik MYO ve - İslami Bilimler Fakültesi yapım işlerine başlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır. <p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini artıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapılar geliştirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Merkezi kafeterya, - Spor salonu ve - 100 dairelik lojman yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Misafirhane ve - Kreş yapım işlerine başlanacaktır.
					2014-2018	<p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayın sayısı artırılarak geliştirilecektir.</p> <p>Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diyarbakır MYO, - Silvan MYO yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fen Fakültesi, - Konservatuvar ve - Hukuk Fakültesi yapım işlerine başlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır. <p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini artıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapılar geliştirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Öğrenci merkezi, - Kapalı tenis kortları, - Bisiklet yolu, - 3.000 seyircili tribün ve tırmanma duvarı yapım işleri tamamlanacaktır.
		Diyarbakır	Dicle Üniversitesi	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2016	<p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayın sayısı artırılarak geliştirilecektir.</p>
					2014-2018	<p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayın sayısı artırılarak geliştirilecektir.</p>

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2014-2018	<p>Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir. Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - İslâhiye MYO, - Merkez Kampüs Ek İdari ve Eğitim Binası, - Hukuk Fakültesi, - İlahiyat Fakültesi, - Mimarlık Fakültesi ve - Gaziantep İktisadi İdari Bilimler Fakültesi yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Güzel Sanatlar Fakültesi, - İletişim Fakültesi, - Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi ve Laboratuvarı, - Optik ve Ses Laboratuvarı ve - Nurdagi MYO ve örnek tarım ve uygulama alanı yapım işlerine başlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır. <p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini artıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapılar geliştirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Merkez kampüs çarşı binası, - Nizip Su Sporları Merkezi, - Tenis kortları, - Halı saha ve - Mini golf sahası yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayım sayısı açısından geliştirilecektir.</p> <p>Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Merkezi Derslik, - Ziraat Fakültesi ve Tarımsal Uygulama Merkezi, - Fakülte Binası ve - Meslek Yüksek Okulu yapım işleri tamamlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır. <p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini artıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapılar geliştirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Merkezi kafeterya ve - Futbol sahası yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Merkezi kütüphane, - Kongre ve kültür merkezi ve - Öğrenci yaşam merkezi yapım işlerine başlanacaktır. <p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayım sayısı açısından geliştirilecektir.</p>
		Gaziantep Üniversitesi		Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2015	
					2014-2018	
					2014-2018	
		Kilis	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2018	
					2014-2018	

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
		Mardin	Mardin Artuklu Üniversitesi	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2018	<p>Üniversitenin derslik ve idari mekân kapasitesi arttırılacaktır. Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve - İlahiyat Bilimleri Fakültesi yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - İdari Birimler Binası ve otopark yapım işlerine başlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır. <p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini arttıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapılar geliştirilecektir. Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 55 adet lojman ve - Yarı olimpik kapalı yüzme havuzu yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Merkezi yemekhane ve kafeterya, - Merkezi kütüphane ve - Öğrenci yaşam merkezi yapım işlerine başlanacaktır.
					2014-2018	<p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayın sayısı açısından geliştirilecektir.</p>
					2014-2018	<p>Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir. Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rektörlük Binası ve - Eğitim Fakültesi yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hazırlık Okulu ve - Veterinerlik Fakültesi yapım işlerine başlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır.
		Siirt	Siirt Üniversitesi	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2009-2018	<p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini arttıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapılar geliştirilecektir. Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 64 adet lojman, - Sentetik atletizm pisti, - Futbol sahası, - Merkezi kafeterya, - Merkezi kütüphane ve - Sağlık merkezi yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Öğrenci merkezi yapım işine başlanacaktır.
					2014-2018	<p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayın sayısı açısından geliştirilecektir.</p>

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2014-2018	<p>Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir. Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, - Viranşehir MYO ve - Ceylanpınar MYO yapım işleri tamamlanacaktır. <p>Yeni İşler;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veterinerlik Fakültesi ve Hayvan Hastanesi, - Eğitim Fakültesi, - Şanlıurfa Teknik Bilimler MYO, - Şanlıurfa Sosyal Bilimler MYO, - Rektörlük Binası, - Tam Otomasyonlu Tarımsal Araştırma İstasyonu - Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği (YENEV) Merkezi yapım işlerine başlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır.
		Şanlıurfa Üniversitesi		Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2015	<p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini arttıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapular geliştirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Öğrenci yaşam merkezi, - Yürüyüş yolu, - Tenis kortu ve - Halı saha yapım işleri tamamlanacaktır.
					2014-2018	<p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayın sayısı açısından geliştirilecektir.</p> <p>Üniversitenin eğitim ve idari mekân kapasitesi güçlendirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - TOKİ 1.Etap fakülte ve rektörlük binaları ile merkezi derslik yapım işleri tamamlanacaktır. - Makine-teçhizat, tefrişat, bakım-onarım, altyapı ve çevre düzenleme ihtiyaçları karşılanacaktır.
		Şırnak Üniversitesi		Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, YÖK	2014-2018	<p>Üniversite yerleşkesinde yaşam kalitesini ve memnuniyetini arttıracak sosyal, sportif ve kültürel altyapular geliştirilecektir.</p> <p>Bu kapsamda devam eden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kütüphane, - Lojman ve sosyal tesisler ile - Spor salonu yapım işleri tamamlanacaktır.
					2014-2018	<p>Üniversite kütüphanesi basılı ve elektronik yayın sayısı açısından geliştirilecektir.</p>

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SG.1.7	Bölge üniversitelerinde uluslararası öğrenci sayısının artırılması için gerekli tedbirler alınacaktır.	GAP İlleri	Üniversiteler	MEB, Kalkınma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, YÖK, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı	2014-2018	Onuncu Kalkınma Planı'nda 2018 yılında dünyadaki uluslararası öğrenci havuzundan alınan payın yüzde 1,50'ye yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, Bölge üniversitelerinde öğretim gören uluslararası öğrenci sayısının artırılması amacıyla yurtdışı tanıtım faaliyetleri yapılacak, Türkiye Bursları, Erasmus ve Değişim Programları etkin olarak kullanılacaktır.
SG.1.8	Bölge üniversitelerinde öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı azaltılacaktır.	GAP İlleri	Üniversiteler	Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı, TÜBİTAK	2014-2016	Bölge üniversitelerinde öğretim üyesi başına düşen lisans ve ön lisans toplam öğrenci sayısının Onuncu Kalkınma Planı hedefi olan 36'ya düşürülmesi amacıyla öğretim üyesi yetiştirme programlarında ve ilgili diğer kadrolarda yeterli artış sağlanacaktır.
SG.1.9	Bölge üniversiteleri ile sanayi arasında ilişkiler geliştirilecektir.	GAP İlleri	Üniversiteler	Kalkınma Bakanlığı, GAP BKİ, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Sanayinin yoğun olduğu illerde üniversite-sanayi işbirliğine yönelik projeler uygulanacaktır.
SG.1.10	Yurt sayısı ve kapasitesi, alternatif finansman modelleri de kullanılarak artırılabilecektir.	GAP İlleri				Toplam 8.750 kişilik yurt kapasitesi oluşturulacaktır. - 4.000 öğrencilik kapasite kiralama yöntemi ile - 4.750 öğrencilik kapasite yatırım programı kapsamında oluşturulacaktır.
		Adıyaman			2011-2015	Besni Öğrenci Yurdu (300 kişilik) tamamlanacaktır.
		Diyarbakır			2014-2017	Silvan Öğrenci Yurdu (300 kişilik) tamamlanacaktır.
		Gaziantep	Gençlik ve Spor Bakanlığı (YURTKUR)	Kalkınma Bakanlığı	2014-2017	İslâhiye Öğrenci Yurdu (300 kişilik) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Gaziantep Öğrenci Yurdu (1.000 kişilik) tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2016	Şanlıurfa Öğrenci Yurdu (1.000 kişilik) tamamlanacaktır.
			2014-2017	Viranşehir Öğrenci Yurdu (300 kişilik) tamamlanacaktır.		
			2014-2017	Birecik Öğrenci Yurdu (300 kişilik) tamamlanacaktır.		
		Şırnak			2014-2016	Şırnak Öğrenci Yurdu (500 kişilik) tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
TEMEL VE MESLEKİ BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ						
SG.2.1	Kadınlar ve gençlerin işgücü piyasasına girişleri kolaylaştırılacaktır.	GAP İlleri	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (İŞKUR)	KOSGEB, GAP BKİ, Valilikler, İlgili STK'lar, Meslek Odaları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	GAP illerindeki kreş ve gündüz bakımevlerinin sayısı artırılabilecektir. Kreş ve gündüz bakımevlerinden ihtiyacı olan çocukların yararlanabilmesine yönelik daha fazla sayıda ailenin desteklenmesi ve bu alanda özel sektörün teşvik edilmesine dair çalışmalar yapılacaktır. Gençlerin mesleki bilgi ve becerilerinin pratiğe dönüştürülmesi amacıyla GAP illerinde düzenlenen işbaşı eğitim ve staj programları yaygınlaştırılacaktır. Eğitimler verilirken özellikle genç işgücüne en fazla ihtiyaç duyulan, işgücü talebi yüksek sektörler göz önünde bulundurulacaktır. Bu doğrultuda, talebin yüksek olduğu sektörlerde işletmelerin bu programları uygulamaları için teşvik edici mekanizmalar geliştirilecektir.
SG.2.2	Esnek çalışma biçimlerine ilişkin işçi ve işverenlerin bilinç düzeyi artırılacaktır.	GAP İlleri	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (İŞKUR)	KOSGEB, GAP BKİ, Valilikler, İlgili STK'lar, Meslek Odaları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	İş Kanunu'nda düzenlenmiş ve düzenlenecek olan esnek çalışma biçimlerinin uygulanmasının artırılması amacıyla, GAP illerinde işçi ve işverenlere yönelik konferans ve seminerler düzenlenecektir.
SG.2.3	Aktif işgücü programları, Bölge'nin işgücü talebi dikkate alınarak, daha etkin ve yaygın bir şekilde uygulanacaktır.	GAP İlleri	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (İŞKUR)	KOSGEB, GAP BKİ, Valilikler, İlgili STK'lar, Meslek Odaları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	İŞKUR tarafından düzenlenen aktif işgücü programları (AİP) başta istihdam garantili kurslar olmak üzere, etki değerlendirmeleri ile Bölge'nin işgücü talebi de dikkate alınarak yaygınlaştırılacaktır. Bu doğrultuda, 2013 yılında yüzde 13,4 olan GAP illerinde AİP'lerden yararlanan kişi sayısının oranı, 2018 yılında yüzde 20'ye yükseltilecektir. Ayrıca, GAP illerindeki lise ve üniversite öğrencilerine iş arama beceri eğitimleri verilecektir. Bu amaçla, ilgili kurum/kuruluşlarla gerekli protokoller yapılacaktır. İŞKUR faaliyetlerini okullarda öğrencilere tanıtan ve temel iş arama becerilerini içeren seminerler düzenlenecektir. Üniversitelerde İŞKUR irtibat noktalarının sayıları artırılabilecektir.
SG.2.4	Sosyal yardım alan çalışabilir durumdaki yoksulların istihdamı artırılacaktır.	GAP İlleri	ASPB	ÇSGB, Kalkınma Bakanlığı, İŞKUR, GAP BKİ, İlgili STK'lar	2014-2018	- Sosyal yardım alanların istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla aktif işgücü programları uygulanacaktır. - İŞKUR'a kayıtları yapılanların İŞKUR tarafından önerilen işleri haklı bir sebebe dayanmaksızın reddedenler ile İŞKUR tarafından önerilen mesleki eğitimleri almaya haklı bir gerekçe olmadan reddedenlerin sosyal yardımları gözden geçirilecektir. Bu doğrultuda gerekli mevzuat düzenlemesi yapılacaktır. Ayrıca söz konusu kesimin çalışmaya teşvik edilmesi amacıyla yoksul ailelere yönelik bilinçlendirme eğitimleri verilecektir.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	
SG.2.5	İşgücünün istihdam edilebilirliğini ve mevcut çalışanların niteliğini artırmaya yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenecek ve gerekli alt yapılar oluşturulacaktır.	GAP İlleri	MEB	İŞKUR, KOSGEB, GAP BKİ, Valilikler, İlgili STK'lar, Meslek Odaları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	Hayat boyu öğrenim yaklaşımı kapsamında kişisel ve toplumsal gelişimin sağlanması amacıyla üniversitelerin sürekli eğitim merkezlerinin kullanımını yoğunluğu artırmak, gençlere yönelik kariyer destek hizmeti sağlanacak, halk eğitim merkezleri yaygınlaştırılacaktır.	
SAĞLIK							
SG.3.1	Bölge'nin sağlık alanındaki fiziki ve beşeri altyapı ihtiyacı giderilecektir.	GAP İlleri				Devlet hastanelerinde 2.835(*) adet, şehir hastanelerinde 5.375 adet olmak üzere toplam 8.210(*) yatak kapasitesi oluşturulacaktır.	
		Adıyaman				295 adet yeni yatak kapasitesi oluşturulacak, toplam 18 dairelik üç lojman inşaatı bitirilecektir.	
						2014-2016	Adıyaman Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi (200 yt.) tamamlanacaktır.
						2014-2016	Sincik Entegre İlçe Hastanesi (20 yt.+ 6 daireli lojman) tamamlanacaktır.
						2014-2016	Gölbaşı Devlet Hastanesi Revize Blok (75 yt.) tamamlanacaktır.
						2014-2015	Gerger Entegre İlçe Hastanesi 6 daireli lojman yapımı tamamlanacaktır.
						2015-2016	Adıyaman Tut İlçe Hastanesi 6 daire lojman yapımı tamamlanacaktır.
							Toplam 350 adet yatak kapasitesi oluşturulacak, 10 daireli lojman yapılacaktır.
						2016-2017	Sason Devlet Hastanesi Yeni Blok (50 yt.) yapılacaktır.
						2014-2017	Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi (300 yt.) tamamlanacaktır.
					Toplam 280 adet yatak kapasitesi oluşturulacaktır. 1 adet ADMSM ve 10 daireli lojman yapılacaktır. Şehir hastaneleri kapsamında 1.800 adet yeni yatak kapasitesi oluşturulacaktır.		
				2014-2016	Hazro Entegre İlçe Hastanesi (10 yt.) tamamlanacaktır.		
				2014-2016	Kocaköy Devlet Hastanesine Bağlı Entegre İlçe Hastanesi (10 yt.) tamamlanacaktır.		
				2014-2015	Kulp Entegre İlçe Hastanesi 10 daire lojman tamamlanacaktır.		
				2016-2018	Silvan Devlet Hastanesi (150 yt.-TOKİ) yapılacaktır.		

(*) Mardin Merkez 300 yataklı Devlet Hastanesi 2014 yılında tamamlanacağından, oluşturulacak devlet hastanesi yatak sayısı 2.535'e ve toplamda da oluşacak yatak kapasitesi 7.910'a düşmüştür.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2016-2018	Çermik Devlet Hastanesi (50 yt.) yapılacaktır.
					2014-2016	Diyarbakır Sağlık Müdürlüğü Binası+Halk Sağlığı Müdürlüğü+Halk Sağlığı Laboratuvarı+VSD+KETEM binaları tamamlanacaktır.
					2014-2016	Diyarbakır Çüngüş Entegre İlçe Hastanesi (10 yt.) tamamlanacaktır.
					2014-2015	Diyarbakır Çınar Devlet Hastanesi (50 yt.) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Diyarbakır Merkez Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi tamamlanacaktır.
					2016-2018	Diyarbakır Kayapınar Şehir Hastanesi (1.200 yatak) (İnşaatın 2020'ye uzama ihtimali vardır) - 200 yatak Psikiyatri - 100 yatak Yüksek Güvenlik Adli Psikiyatri - 150 yatak Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon - 100 yatak Onkoloji - 150 yatak Göğüs Hastalıkları - 100 yatak KVC + Kardiyoloji - 400 yatak Kadın, Doğum, Çocuk
					2016-2018	Yenişehir Şehir Hastanesi (600 yt.) - 200 yatak Genel Hastane - 400 yatak Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi yapılacaktır. (İnşaatın 2019'a uzama ihtimali vardır)
						Toplam 300 adet yeni yatak kapasitesi oluşturulacaktır. Toplam 120 ünitik 3 adet ADSDM yapılacaktır. Şehir hastaneleri kapsamında 1.875 adet yeni yatak kapasitesi oluşturulacaktır.
					2014-2017	Şahinbey Cengiz Gökçek Devlet Hastanesi (300 yt.) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Nizip ADSDM (20 ünit) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Şahinbey ADSDM (70 ünit) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Şehitkâmil ADSDM (30 ünit) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Gaziantep Şehir Hastanesi (1.875 yt.) tamamlanacaktır.
						Toplam 450 (*) yataklı bir hastane inşaatı tamamlanacaktır. Mardin ADSDM (50 ünit) ile Sağlık Müdürlüğü Hizmet Binası yapılacaktır.
					2014-2016	Nusaybin Devlet Hastanesi (150 yt.) tamamlanacaktır.
					2014-2016	- Mardin ADSDM (50 ünit) tamamlanacaktır. - Sağlık Müdürlüğü Hizmet Binası tamamlanacaktır.

(*)Mardin Merkez 300 yataklı Devlet Hastanesi 2014 yılında tamamlanacağından, oluşacak yatak kapasitesi 150'ye düşmüştür.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
		Siirt			2016-2018	Toplam 30 adet yatak kapasitesi oluşturulacaktır. Eruh Entegre İlçe Hastanesi (30 yt.) yapılacaktır.
					2014-2016	Toplam 1.055 adet yeni yatak kapasitesi oluşturulacaktır. Toplamda 100 ünit kapasiteli 2 adet ADSM ve 21 lojman yapılacaktır. Şehir hastaneleri kapsamında 1.700 yatak kapasitesi oluşturulacaktır.
					2014-2016	Merkez ADSM (50 ünit) ve Eyyübiye ADSM (50 ünit) tamamlanacaktır.
					2014-2015	Suruç Devlet Hastanesi 15 daire lojman tamamlanacaktır.
					2016-2018	Akçakale Devlet Hastanesi (75 yt. + 6 Da. Loj.-TOKİ) yapılacaktır.
					2015-2017	Suruç Devlet Hastanesi (150 yt.) yapılacaktır.
					2016-2018	Halfeti İlçe Hastanesi (30 yt.) yapılacaktır.
					2014-2016	Birecik Devlet Hastanesi (150 yt.) tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2016	Hilvan Devlet Hastanesi Ek Bina (50 yt.) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Şanlıurfa Merkez Devlet Hastanesi 400 yatak (200 yatak genel+200 yatak kadın doğum hast.) tamamlanacaktır.
					2016-2018	Balıklıgöl Devlet Hastanesi (200 yt.-TOKİ) yapılacaktır.
					2015-2018	Şanlıurfa Şehir Hastanesi (1.700 yatak) - 600 yatak Genel Hastane (Psikiyatri dahil) - 200 yatak Kardiyooloji, KVC Hastanesi - 200 yatak Onkoloji Hastanesi - 100 yatak Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon - 600 yatak Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi - Çocuk Hastalıkları Hastanesi işleri yapılacaktır. - 75 adet yeni yatak kapasitesi oluşturulacaktır. - 3 adet 10'ar dairelik lojman binası yapılacaktır.
		Şırnak			2014-2015	Silopi 10 daireli lojman+ İdil 10 daireli lojman+Cizre 10 daireli lojman tamamlanacaktır.
					2014-2016	Merkez Devlet Hastanesi Kadın Doğum ve Çocuk Ek Blok (75 yt.) (TOKİ) tamamlanacaktır.
		Diyarbakır	Dicle Üniversitesi		2014-2016	Acil Yardım ve Yoğun Bakım Ünitesi tamamlanacaktır.
		Gaziantep	Gaziantep Üniversitesi	Kalkınma Bakanlığı	2014-2016	Çocuk Hastanesi (250 yt.) tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa	Harran Üniversitesi		2014-2016	600 Yataklı Hastane inşaatı ve donanımı tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SG.3.2	Koruyucu ve birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirilecektir.	GAP İlleri				Koruyucu sağlık hizmetlerinin daha da iyileştirilmesini sağlamak amacıyla, Aile Sağlığı Merkezi (ASM) ve Toplum Sağlığı Merkezi'nin (TSM) kurulmasına, güçlendirilmesine, mobil hizmet araçlarının teminine ve sağlık personeli ile vatandaşların sağlık bilincinin geliştirilmesine yönelik eğitimlere devam edilecektir. 2 adet sağlık evi ile 2 adet ASM tamamlanacaktır. 4 adet ASM ve 2 adet sağlık evi tamamlanacaktır. 3 adet ASM + 3 adet TSM ile 2 adet sağlık evi tamamlanacaktır. 6 adet ASM ve Halk Sağlığı Laboratuvarı tamamlanacaktır. 3 adet sağlık evi ve 3 adet TSM tamamlanacaktır. 5 adet ASM + 2 adet TSM ile 7 adet sağlık evi tamamlanacaktır. 24 adet ASM ile 6 adet ASM+TSM tamamlanacaktır. 7 adet ASM, 1 adet sağlık evi ve 1 adet halk sağlığı laboratuvarı tamamlanacaktır.
		Adıyaman		Kalkınma Bakanlığı,	2014-2015	
		Batman		Mahalli İdareler,	2014-2015	
		Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı	STK'lar	2014-2015	
		Gaziantep			2014-2015	
		Mardin			2014-2015	
		Siirt			2014-2016	
		Şanlıurfa			2014-2015	
		Şırnak			2014-2016	
		SG.3.3	Bölge'deki sağlık personelinin sayısı artırılabilecek ve personelin iller ve il içi hizmet birimleri arasındaki dağılımı hizmetlerin tüm yerleşim birimlerine etkin sunumunu sağlayacak şekilde iyileştirilecektir.	GAP İlleri	Maliye Bakanlığı	
GAP İlleri	Kalkınma Ajansları			Sağlık Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, GAP BKİ	2015-2016	Medikal turizmde hem etkin tanıtımın yapılması hem de yatırımcıların öncelikle yönlendirilebilmesi (bu alanda faaliyet göstermek isteyen kurumlara bilgi sağlamak) için, Bölge'nin hizmet ticareti yapma potansiyeli yüksek olan ve Bölge sağlık kuruluşlarının avantajlı olduğu hizmet branşlarının (hem tedavi hem bakım alanında) belirleneceği yurtiçi ve yurt dışı pazar araştırmaları yapılacaktır.
SG.3.5	Yapılacak pazar araştırmalarının sonuçlarına göre hedef ülkelerde Bölge'nin sağlık hizmetlerinin tanıtımı yapılacaktır.	GAP İlleri	Kalkınma Ajansları	Sağlık Bakanlığı, GAP BKİ	2015-2016	Pazar araştırmalarının sonucuna göre ülke/bölge bazlı tanıtım ve pazara giriş stratejilerinin belirlenip buna göre tanıtım yapılması sağlanacaktır.
		GAP İlleri	Kalkınma Ajansları	Üniversiteler, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TOBB	2015-2016	Medikal turizmi alanında farkındalığın artırılması amacıyla çalıştaylar, eğitimler ve bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SG.3.7	Ortaöğretim, ön lisans ve lisans programlarına sağlık turizmi seçmeli dersleri konulacaktır.	GAP İlleri	YÖK	Dicle Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Adyaman Üniversitesi, GAP BKİ	2015-2016	Bölge'de medikal turizmi alanında çalışacak nitelikli insan gücü sayısını artırmak amacıyla ön lisans ve lisans eğitimi verilen medikal turizmi alanıyla ilgili olan programlara, sağlık turizmi seçmeli dersi konulacaktır.
SG.3.8	Yurt dışından sağlık eğitimi almak için gelen öğrencilerin kontenjanları arttırılacaktır.	GAP İlleri	YÖK	Dicle Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Adyaman Üniversitesi, GAP BKİ	2014-2016	Ülkemizde eğitim alan yabancı öğrenciler, eğitimleri sonrasında kendi ülkelerinde irtibat noktası olmaları ve ülkemizin sağlık sisteminin tanıtımını yapmaları hususunda önem arz etmektedir. Bu sebeple Bölge'deki üniversitelerin başta hekim ve hemşire olmak üzere yabancı öğrenci kontenjanlarının artırılması sağlanacaktır.
SG.3.9	Medikal turizm alanında çalışmayı planlayan üniversitelerin belli alanlarda uzmanlaşması sağlanacaktır.	GAP İlleri	Kalkınma Bakanlığı	Dicle Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Adyaman Üniversitesi, GAP BKİ	2014-2018	Medikal turizmde ihtisaslaşmanın önemli olduğu göz önüne alınarak Bölge'deki üniversitelerin rekabet güçlerinin artması amacıyla, belli bir alanda ihtisaslaşmak isteyen ve buna dair planlarını Kalkınma Bakanlığı'na sunan üniversitelerin bu alandaki yatırım ihtiyaçları desteklenecektir.
SOSYAL DESTEK PROGRAMI						
SG.4.1	SODES Programı kapsamında meslek edindirme, sosyal içerme ve kültür-sanat-spor alanlarındaki proje ve faaliyetler desteklenecektir.	GAP İlleri	Kalkınma Bakanlığı	Valilikler, Kalkınma Ajansları, GAP BKİ, Mahalli İdareler, İl Müdürlükleri, Kaymakamlıklar, STK'lar	2014-2018	SODES Programı uygulamalarına devam edilecektir.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlemler ve Açıklama
SOSYAL HİZMET VE YARDIMLAR						
SG.5.1	Risk altındaki çocukların yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik hizmetlerin etkinliği artırılabilecektir.	GAP illeri	ASPB	MEB, Sağlık Bakanlığı, GAP BKİ, TOKİ, Valilikler, Belediyeler, İlgili STK'lar	2014-2016	Devam eden; - 5(*) adet Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi - 1 adet Sevgi Evleri - Çocuk Yuvası (0-18 yaş-80 kişilik) - Sevgi Evleri Sitesi (Erkek-60 Kişi) tamamlanacaktır.
		Adıyaman				
		Diyarbakır				
		Gaziantep				
		Şanlıurfa			2014-2016	Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi (kız-30 kişi) tamamlanacaktır.
SG.5.2	Kadınların toplumsal konularının güçlendirilmesini sağlayacak çalışmaların nitelik ve niceliği artırılabilecektir.	GAP illeri	ASPB	Valilikler, Belediyeler, İlgili STK'lar, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, GAP BKİ	2014-2018	- Kadınların güçlendirilmesine ve toplum kalkınmasına entegrasyonuna yönelik çalışmalar sürdürülecektir. - Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda toplumsal algının dönüşümüne katkı verecek yerel projeler desteklenecektir. - Kadınlara ilişkin yapılacak çalışmalarda kapasite artırımı ve farkındalığı geliştirmeyi hedefleyen uygulamalar güçlendirilecektir. - Kadın istihdamını içeren "Sosyal Kalkınma Projeleri" yürütülecektir. - Kadın konularının hizmet kapasitesi geliştirilecektir.
				Valilikler, Belediyeler, İlgili STK'lar, GAP BKİ	2014-2018	- Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda toplumsal algının dönüşümü sağlanacaktır. - Kadınlara ilişkin yapılacak çalışmalarda kapasite artırımı ve farkındalığı geliştirmeyi hedefleyen "Güçlendirme Programları" uygulanacaktır. - Kadına yönelik şiddet, yasal haklar, toplumsal cinsiyet eşitliği vb. konularda kadınların ve toplumun bilgi ve bilinç düzeyinin artırılmasına yönelik eğitim/ seminerler gerçekleştirilecektir. - Erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesi kapsamında toplumun bilinçlendirilmesi sağlanacaktır. - Şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmetlerin iyileştirilmesi amacıyla kadın konuk evleri ve ilk kabul birimlerinin sayısının artırılması ve kapasitesinin geliştirilmesi sağlanacaktır.
			GAP BKİ	Valilikler	2014-2018	ÇATOM'ların kapasiteleri güçlendirilecektir.

(*) Mardin Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi 2014 yılında tamamlanmış olan yapılacak Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezi 4'e düşmüştür.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
S.C.5.3	Gençlerin ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımları sağlanacaktır.	GAP İlleri	İçişleri Bakanlığı (Belediyeler)	GSB, ASPB, MEB, ilgili STK'lar	2014-2018	Yerel Gençlik Meclislerinin kurulması teşvik edilecektir.
		GAP İlleri				11 ^(*) adet Gençlik Merkezi tamamlanacaktır.
		Diyarbakır			2014-2015	Ergani Gençlik Merkezi tamamlanacaktır.
		Mardin	Gençlik ve Spor Bakanlığı	MEB, ASPB, Belediyeler, ilgili STK'lar	2014-2015	Silvan Gençlik Merkezi tamamlanacaktır.
		Siirt			2014-2015	Yenişehir Gençlik Merkezi tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2015	Bismil Gençlik Merkezi yapılacaktır.
		Şırnak			2014-2015	Mardin Gençlik Merkezi tamamlanacaktır.
					2014-2015	Merkez Gençlik Merkezi tamamlanacaktır.
					2014-2015	Hilvan Gençlik Merkezi yapılacaktır.
					2014-2015	Merkez Gençlik Merkezi tamamlanacaktır.
S.C.5.4	Özellikle göçle gelen kesimler olmak üzere kentlerin az gelişmiş bölgelerinde yaşayanların kente entegrasyonu ve toplumsal uyumunu sağlamaya yönelik faaliyetler yürütülecektir.	GAP İlleri				Devam eden; 8 ^(*) adet sosyal hizmet merkezi (SHM) inşaatı tamamlanacaktır. Yeni; 18 adet SHM inşaatı yapımına başlanacaktır.
		Batman			2015-2018	2 adet SHM inşaatına başlanacaktır.
		Diyarbakır			2014-2015	1 adet SHM inşaatı tamamlanacaktır.
		Gaziantep	ASPB	MEB, Sağlık Bakanlığı, Valilikler, GAP BKİ, Belediyeler, ilgili STK'lar	2015-2018	6 adet SHM inşaatına başlanacaktır.
		Mardin			2014-2015	Karkamış SHM inşaatı tamamlanacaktır.
		Siirt			2014-2016	Midyat SHM inşaatı tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2016	Kızıltepe SHM inşaatı tamamlanacaktır.
		Şırnak			2014-2016	Nusaybin SHM inşaatı tamamlanacaktır.
					2015-2018	1 adet SHM inşaatına başlanacaktır.
					2015-2018	7 adet SHM inşaatına başlanacaktır.
			2014-2016	Şırnak-İdil SHM inşaatı tamamlanacaktır.		
			2015-2018	2 adet SHM inşaatına başlanacaktır.		

(*) Batman Gençlik Merkezi ve Şanlıurfa Merkez Gençlik ve Kültür Merkezi 2014 yılında tamamlanmıştır. Tamamlanacak toplam gençlik merkezi sayısı 9'a düşmüştür.

(*) Şırnak-Cizre SHM (TOKİ) ve Nurdagi SHM inşaatları 2014 yılında tamamlanmıştır. Toplam tamamlanacak SHM sayısı 6'ya düşmüştür.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SG.5.5	Yaşlıların sosyal hayata katılmaları yoluyla yaşam kaliteleri iyileştirilecektir.	GAP İlleri	ASPB	MEB, Sağlık Bakanlığı, Valilikler, GAP BKİ, Belediyeler, İlgili STK'lar	2014-2015	Gaziantep İhtisas Huzur Evi (Alzheimer, Demans) (100 kişilik) inşaatı tamamlanacaktır.
				ASPB, Belediyeler, İlgili STK'lar	2014-2016	Diyarbakır'daki İhtisas Huzur Evi (100 kişilik) (Alzheimer-Demans) inşaatı tamamlanacaktır.
SG.5.6	Bölge'nin sosyal yapı analizi yapılacaktır.	GAP İlleri	GAP BKİ	Kalkınma Ajansları	2014-2018	Yaşlıların gündüz vakit geçirebilecekleri, bakım ve sosyal ihtiyaçlarını giderebilecekleri yaşlı dayanışma merkezlerinin sayısı artırılabilecektir.
SG.5.7	Sosyal etkileşim programı hayata geçirilecektir.	GAP İlleri	Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Ajansları	Maliye Bakanlığı	2015-2018	Bölge'de sürdürülebilir insani gelişmeyi sağlamaya yönelik il bazında insan sermayesi, sosyal dokudaki kırılmalıklar, sosyal alanda öncelikli müdahale gerektiren alanları da kapsayacak şekilde sosyal yapı analizleri tamamlanacaktır. Tecrübe paylaşımı, iletişim ve işbirliği yoluyla, sosyal kaynaşmaya katkıda bulunmak amacıyla SEP uygulamaya konulacaktır. Program Kalkınma Bakanlığınca hazırlanan usul ve esaslar ve başvuru paketine uygun olarak kalkınma ajanslarınınca ilan edilecek teklif çağrıları ile uygulanacaktır.
KÜLTÜR SANAT						
SG.6.1	Kültür hizmetlerine erişim artıracak, okuma kültürünün geliştirilmesi sağlanacaktır.	GAP İlleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı	MEB, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Kuruluşları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	GAP illerinde bulunan 66 adet kütüphane binasının yeni konseptte uygun şekilde rehabilitasyonu sağlanacaktır.
				MEB, Diyanet İşleri Başkanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Kuruluşları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	Büyükşehir statüsündeki illerin merkez ilçeleri dâhil olmak üzere, halk kütüphanesi olmayan il ve ilçelerde yeni konseptte uygun halk kütüphaneleri kurulacak, 250 bin üzeri nüfusa sahip yerlerde ilaveten şube halk kütüphaneleri kurulacaktır. 1- Batman, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak illerinde il halk kütüphanesi yapımı (3.000 m2 x 5 kütüphane), 2- Kütüphane bulunmayan 14 ilçede kütüphane binası yapımı (1.000 m2 x 14 kütüphane), 3- Nüfusu 250.000'den fazla olan illerde 9 adet şube kütüphanesi yapımı (her biri en fazla 1.000 m2) sağlanacaktır.
		Şanlıurfa		Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Kuruluşları, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2016	Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullarda kuracağı Z-Kütüphaneler ile halk ve çocuk kütüphaneleri arasında koleksiyon alış-verişini, bilgi paylaşımını, ortak faaliyetleri ve ortak yazılım kullanımını da kapsayan entegrasyon sağlanacaktır. Kütüphanelerde görev yapan/yapacak personele daha kaliteli hizmet sunumu için eğitim verilecektir. Kütüphanelerin daha yaygın hizmet verebilmeleri için uygun alan olan cami ve benzeri yapılarda mahalle kütüphaneleri kurulacak ve işletmesinde gönüllü kuruluş ve kişilerden istifade edilecektir.
						Şanlıurfa Kültür Merkezi tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SG.6.2	Kültürel ve sanatsal faaliyetler artırılabacaktır.	GAP İlleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı	TCDD, STK'lar, Yerel Yönetimler, Kalkınma Ajansları, Üniversiteler, GAP BKİ	2014-2018	- Devlet Tiyatroları'nın Bölge'ye yönelik turne sayıları artırılacaktır. - Diyarbakır Orhan Asena Yerli Oyunlar Festivali sürekliliği hale getirilecek, tiyatro festivalleri diğer illere de yaygınlaştırılacaktır. - Tiyatro Treni projesi gerçekleştirilecektir. - Toplumun ortak hafızasında yer etmiş, beraberlik duygusunu güçlendiren tarihi olaylar ve değerlerimize ilişkin oyunlar hazırlanacak ve Bölge illerinde sahnelenecektir. Bu kapsamda Bölge'de yaşamış peygamberler, sahabeler, evliyalar ve azizler, tarihi olaylar, Bölge'nin gelenek, görenek ve töreleriyle ilgili oyunlar hazırlanacaktır. - Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı koro ve orkestraların Bölge'ye yönelik turneleri artırılacaktır.
SG.6.3	Bölge'deki kültür varlıklarının envanteri çıkarılacaktır.	GAP İlleri	GAP BKİ	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Vakıflar Gn.Md., TÜBA, GAP BKİ, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar	2014-2018	Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yürüttüğü envanter projesiyle entegre şekilde GAP Bölgesi'nde yer alan kültür varlıklarının envanteri çıkarılacaktır. Taşınmaz kültür varlıklarının tespiti ve belgelenmesi amacıyla rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanacaktır. Bunun yanı sıra acil müdahale ihtiyacı tespit edilen eserlerin mühendislik ve uygulama projeleri de hazırlanacaktır.
SPOR						
SG.7.1	Mevcut tesislerin fiziki durumları iyileştirilecek ve halkın erişim ve etkin kullanımını sağlanacaktır.	GAP İlleri	Gençlik ve Spor Bakanlığı	TOKİ	2014-2018	Devam eden spor tesisleri tamamlanacak, mevcut tesislerin modernizasyonları gerçekleştirilecektir. Yeni proje olarak nüfusu on binin üzerinde olduğu halde spor salonuna sahip olmayan ilçelere spor salonları yapılacaktır.
		Adıyaman			2014-2015	Adıyaman Merkez Spor Salonu (2.500 sey.) tamamlanacaktır.
		Batman			2014-2015	Adıyaman Merkez Atletizm Pisti tamamlanacaktır.
					2014-2015	Batman Gercüş Spor Salonu tamamlanacaktır.
		Diyarbakır			2014-2018	Batman Stadyumu (TOKİ) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Çok Amaçlı Spor Salonu tamamlanacaktır.
					2014-2015	Sentetik Yüzeyle Atletizm Pisti tamamlanacaktır.
		2014-2017			Diyarbakır Stadyumu (TOKİ) tamamlanacaktır.	
		2014-2015			Diyarbakır-Mardin Yolu Spor Tesisleri Modernizasyonu tamamlanacaktır.	
2014-2015	Merkez Çok Amaçlı Spor Salonu tamamlanacaktır.					
2014-2016	Merkez Olimpik Yüzme Havuzu tamamlanacaktır.					

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2015-2018	Çınar, Çüngüş, Eğil, Hani, Hazro ve Kocaköy ilçelerinde spor salonu yapılacaktır.
					2014-2015	Dicle Spor Salonu tamamlanacaktır.
					2014-2015	Merkez Sentetik Yüzeyle Atletizm Pisti tamamlanacaktır.
		Gaziantep			2014-2016	Şehitkâmil Çok Amaçlı Spor Salonu tamamlanacaktır.
					2014-2017	Gaziantep Stadyumu (TOKI) tamamlanacaktır.
					2015-2017	Karkamış, Nizip ve Yavuzeli ilçelerinde spor salonu yapılacaktır.
		Kilis			2014-2015	Kilis Merkez Spor Salonu (2.500 sey.) tamamlanacaktır.
					2014-2016	Kilis Yarı Olimpik Yüzme Havuzu tamamlanacaktır.
					2014-2015	Mardin Merkez Kapalı Yüzme Havuzu tamamlanacaktır.
		Mardin			2014-2015	Mardin Merkez Spor Salonu tamamlanacaktır.
					2015-2018	Dargeçit, Derik, Mazıdağı, Ömerli, Savur ve Yeşilli ilçelerinde spor salonu yapılacaktır.
					2014-2015	Siirt Merkez Spor Salonu tamamlanacaktır.
		Siirt			2014-2015	Siirt Kapalı Yüzme Salonu tamamlanacaktır.
					2014-2016	Merkez Çok Amaçlı Spor Salonu tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2016-2017	Bozova ve Halfeti ilçelerinde spor salonu yapılacaktır.
					2014-2016	Uludere Spor Salonu tamamlanacaktır.
		Şırnak			2014-2015	Şırnak Kapalı Yüzme Havuzu tamamlanacaktır.

GAP EYLEM PLANI (2014-2018)

3. ŞEHİRLERDE YAŞANABİLİRLİĞİN ARTIRILMASI

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
► CAZİBE MERKEZLERİ						
ŞYA.1.1	Cazibe Merkezleri Destekleme Programı uygulanacak ve yaygınlaştırılacaktır.	Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep	Kalkınma Bakanlığı	ASPB, KTB, TOKİ, İŞKUR, GAP BKİ, KOSGEB, İller Bankası, Üniversiteleri, OSB Yönetimi, Kalkınma Ajansları, Mahalli İdareler, STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2014-2018	Diyarbakır ve Şanlıurfa'da hali hazırda uygulanmakta olan program ile bölgesel ve ulusal ölçekli cazibe merkezi işlevi görecek şehirlerdeki iş ve yaşam ortamının iyileştirilmesi için çok yönlü projeler ilgili kuruluşlar aracılığıyla desteklenecektir. Sağlanacak destekler şehirlerin rekabet üstünlüğü olan sektörlerinin geliştirilmesine odaklanacaktır.
KENTSEL PLANLAMA						
ŞYA.2.1	Planlı kentsel gelişmenin sağlanması amacıyla örnek imar uygulamaları desteklenecektir.	GAP İlleri	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Yerel Yönetimler, İller Bankası, GAP BKİ	2014-2018	Hâlihazır harita ve imar planı yapımı işleri tamamlanan yerleşmelerde imar uygulamalarının yapılmasını teşvik etmek amacıyla örnek uygulamalar gerçekleştirilecektir.
ŞEHİRLERDE YAŞAM KALİTESİ						
ŞYA.3.1	Şehirlerdeki nüfusun rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik özel bir destek programı yürütülecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ	Yerel Yönetimler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler Birliği	2015-2018	Aşağıdaki alanlarda yürütülecek faaliyetler hibe ve /veya eş finansmana dayanan programlar ile desteklenecektir: - Yaşam mekânları spor yapmayı ve hareketliliği sağlayacak şekilde tasarlanacaktır. - Kültür ve spor aktivitelerinin gerçekleştirilebileceği mekânlar iyileştirilecektir. - Dinlenme alanlarının sayısı ve kalitesi artırılacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Ş YA-3-2	Dicle Vadisi Projesi etaplar halinde gerçekleştirilecektir.	Diyarbakır	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	UDHB, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Valilikler, Kamu Kurumları	2014-2018	Dicle Vadisi Projesi tamamlanacaktır.
Ş YA-3-3	Şehir içi ulaşım sistemlerinin iyileştirilmesine yönelik projeler desteklenerek kent içi ulaşımda erişilebilirlik düzeyi artırılabilecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Belediyeler Birliği	2014-2018 2015-2018	GAP Bölge Kalkınma İdaresi kalkınma ajansları ile birlikte; - Yayalar, engelliler, çocuklar, bisikletliler için ulaşımın daha kolay olduğu şehirler oluşturulması, - Kamu binaları ve ortak kullanım alanları başta olmak üzere şehirlerdeki hizmetlere (kentsel hizmetlere) erişilebilirliğin artırılması, - Şehir içi ulaşımda, trafik yönetimi ve toplu taşıma hizmetlerinde bilgi teknolojileri ve akıllı ulaşım sistemlerinin yaygınlaştırılması ve - Yaya ve bisiklet gibi alternatif ulaşım türlerine yönelik yatırım ve uygulamaların geliştirilmesi gibi alanlarda teşvik edici, destekleyici çalışmalar yapılacaktır.
Ş YA-3-4	Kentsel çevre kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler desteklenecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ			- Katı atık yönetimini kolaylaştıracak geri dönüşüm/ geri kazanım konularında bilinçlendirme ve altyapı çalışmaları yapılacaktır. - Tibbi ve tehlikeli atıkların toplanması, depolanması ve bertarafına ilişkin il düzeyinde stratejiler belirlenecek, yerel yönetimler arasında işbirlikleri oluşturulacak ve entegre tesisler için fizibilite çalışmaları yürütülecektir. - Yenilenebilir ve temiz enerji kullanımının yaygınlaştırılması kapsamında atıklardan enerji üretimine yönelik çalışmalar yapılacaktır.
KENTSEL ALTYAPI						
Ş YA-4-1	İçmesuyu, kanalizasyon, atıksu şebekeleri ve arıtma tesisi projeleri desteklenecektir.	GAP İlleri	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (İller Bankası)	Belediyeler, Kamu Kurumları	2014-2018	Su Kanalizasyon ve Altyapı Programı (SUKAP) kapsamında; İçmesuyu: 77 Kanalizasyon: 119 olmak üzere 196 proje tamamlanacaktır.
Ş YA-4-2	Yeterli ve sağlıklı içme suyu temini çalışmalarına devam edilecektir.	Diyarbakır			2014-2016	Ergani İçmesuyu Projesi tamamlanacaktır.
		Kilis			2014-2018	Yukarı Afrin (Kilis İçmesuyu) Projesi tamamlanacaktır.
		Mardin	DSİ	Kalkınma Bakanlığı	2014-2018	Midyat-Dargeçit-Ömerli İçmesuyu Projesi tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2016	Şanlıurfa İçmesuyu 2. Merhale Projesi tamamlanacaktır.
Ş YA-4-3	İçmesuyu kaynaklarının korunmasını ve sürdürülebilir kullanımı sağlanacaktır.	Şırnak			2014-2018	Silopi ve Cizre İçmesuyu Projesi tamamlanacaktır.
		Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İller Bankası, Kamu Kurumları, DSİ, Belediyeler	2014-2018	Su kirliliğinin önlenmesi ve içme suyu kaynaklarının korunması amacıyla içme suyu kaynakları olan Atatürk, Birecik ve Dicle barajlarına atılmaksızın atıksu deşarj eden belediyelerin (Adıyaman, Samsat, Kâhta, Bozova, Nizip, Birecik, Halfeti, Eğil ve Dicle) ve sanayi tesislerinin atıksu arıtma sistemleri öncelikli olarak faaliyete geçirilecektir.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
ŞYA-4-4	Bölgesel entegre katı atık yönetimi tesisleri yapılacaktır.	GAP İlleri	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İller Bankası, Belediyeler	2014-2018	Düzenli depolama, transfer istasyonu, pilot kompost, geri dönüşüm merkezleri, toplama taşıma araçları alımı, eski çöplük alanlarının rehabilitasyonu yapılacaktır.
ŞYA-4-5	KÖYDES Projesi kapsamında kırsal altyapı sorunları çözüme kavuşturulacaktır.	Adıyaman, Batman, Kilis, Siirt, Şırnak	İl Özel İdareleri	Kaymakamlıklar	2014-2018	Proje kapsamında, kırsal kesimde süregelen köy içme suyu ve yol altyapısı sorunları çözülecektir. Bunun yanında, atık su (fosseptik öncelikli olmak üzere) ve küçük ölçekli sulama yatırımları gerçekleştirilecektir. Böylece, kırsal kesimde yaşayan vatandaşların refah seviyelerinin artırılmasına katkı sağlanacaktır.
KONUT - KENTSEL DÖNÜŞÜM						
ŞYA-5-1	İhtiyaç olan yerlerde konut üretimi teşvik edilecek, gerekli finans desteği ve teknik altyapı sağlanacaktır.	GAP İlleri	TOKİ	Özel Sektör Kuruluşları, Yerel Yönetimler	2014-2018	- Alt ve orta gelir grubuna yönelik konut üretimi desteklenecektir. - Bölge'deki kamu personelinin barınma ihtiyacını giderecek alternatif çözümler üretilecektir. - Gelişme alanlarında teknik ve sosyal altyapı hizmetleri tamamlanarak üstyapının gelişimi hızlandırılacaktır.
ŞYA-5-2	Sağlıklı ve güvenli yaşam alanları oluşturmak amacıyla kentsel dönüşüm projeleri uygulanacaktır.	GAP İlleri	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Valilikler, Belediyeler, TOKİ, GAP BKİ, ASPB	2014-2018	İlk aşamada Diyarbakır olmak üzere, gelişme potansiyeli olan yerleşimlerin ihtiyaçları doğrultusunda kentsel dönüşüm projeleri uygulanacaktır. Kentsel dönüşüm kapsamında konut yapımı dışında sosyal ve ekonomik fayda sağlamaya yönelik projeler geliştirilecek ve pilot uygulamalar desteklenecektir.
		Diyarbakır			2014-2018	Suriçi bölgesinde kentsel dönüşüm uygulanacaktır.
ŞYA-5-3	Bölge illerinde kentte ve kırsal konut ihtiyaç analizi yapılacaktır.	GAP İlleri	GAP BKİ	TÜİK, Kalkınma Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	2015-2016	Bölge'de kentte ve kırsal niteliksel ve niceliksel, farklı gelir gruplarına ve hane halkı büyüklüklerine yönelik konut ihtiyaç araştırması yapılacaktır.

GAP EYLEM PLANI (2014-2018)

4. ALTYAPININ GELİŞTİRİLMESİ

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama	
SULAMA							
AG.1.1	Bölge'de devam eden ve yeni başlayacak büyük sulama işleri kapsamında, başta şebeke inşaatları olmak üzere, depolama ve ana kanal inşaatları hızlandırılarak sulamaya açılacak alan miktarı arttırılacaktır.	Adıyaman			2014-2018	Adıyaman- Kâhta Koçali Barajı ve Sulaması Projesi Koçali Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.: 299,1 hm3)	
					2015-2018	Koçali Barajı sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.: 17.761 ha)	
					2014-2018	Adıyaman-Göksu-Araban I. Merhale Projesi (Çetintepe Barajı) Çetintepe Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.: 248 hm3)	
							Adıyaman-Gömükan Projesi
						2014-2018	Gömükan Barajı inşaatına başlanacaktır. (Dep.:47,1 hm3)
						2015-2018	Gömükan Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.: 7.293 ha)
			Batman	Orman ve Su İşleri Bakanlığı (DSİ)		2014-2017	Batman II. Merhale Projesi Batman Sağ Sahil Sulaması ikmal ihalesi de yapılarak inşaat tamamlanacaktır. (Sul.:9.881 ha)
							Kralkızı-Dicle I. Merhale Projesi
						2014-2015	Kralkızı - Dicle Cazibe Sulaması 3. Kısım Ana Kanal ikmal inşaatı tamamlanacaktır. (Top.:27,9 km)
						2014-2015	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 4. Kısım Ana Kanal inşaatı tamamlanacaktır. (4. Kısım ikmalî dâhil) (Top.: 68 km)
				2014-2017	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 2. Kısım Şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:15.493 ha)		
				2014-2016	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 3. Kısım Şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:14.040 ha)		
				2014-2017	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 4. Kısım Şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.: 16.622 ha)		
				2014-2016	Kralkızı-Dicle Pompaj Sulaması 1. Kısım inşaatı, ikmal inşaatı da dâhil tamamlanacaktır. (Sul.: 11.393 ha)		

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Kralkızı-Dicle II. Merhale Projesi						
					2015-2018	Kralkızı-Dicle P3 Pompaj Sulaması 1. ve 2. Kısım inşaatına (Şebeke+Anakanal) başlanacaktır. (Sul.:24.959 ha)
					2015-2018	Kralkızı-Dicle P4 Pompaj Sulaması (Şebeke+Anakanal) inşaatına başlanacaktır. (Sul.: 12.470 ha)
Silvan Projesi						
					2014-2018	Silvan Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.: 7148,7 hm3)
					2014-2018	Silvan Barajı İletim Kanalı I. Kısım (Babakaya Tüneli+İletim Kanalı) inşaatı tamamlanacaktır. (Top.:12,8 km)
					2014-2018	Silvan Barajı İletim Kanalı II. Kısım (Silvan Tüneli) inşaatı tamamlanacaktır. (Top. : 11,4 km)
					2015-2018	Silvan Projesi ana kanalı inşaatına başlanacaktır. (Top.: 96 km)
					2015-2018	Silvan Cazibe Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.: 128.894 ha)
					2014-2016	Ambar Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.:132,11 hm3)
					2014-2016	Ambar Barajı Sulama inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:12.325 ha)
					2014-2016	Kuruçay Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.:43,27 hm3)
					2015-2018	Kuruçay Barajı Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:5.030 ha)
					2014-2017	Başlar Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.:28,87 hm3)
					2015-2017	Başlar Barajı Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:3.820 ha)
					2015-2018	Bulaklıdere Barajı inşaatına başlanacaktır. (Dep.:28,14 hm3)
					2015-2018	Bulaklıdere Barajı Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:6.402 ha)

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2015-2018	Kıbrıs Barajı inşaatına başlanacaktır. (Dep.:14.24 hm3)
					2015-2018	Kıbrıs Barajı Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:3.175 ha)
					2015-2018	Karacalar Barajı inşaatına başlanacaktır. (Dep.:24.49 hm3)
					2015-2018	Karacalar Barajı Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:4.245 ha)
					2014-2015	Pamukçay Barajı Sulaması inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:5.100 ha)
					2016-2018	Toplam 66.122 hektarlık Silvan Projesi Pompaj Sulamalarının 37.000 hektarlık kısmının inşaatına başlanacak ve 2018 sonuna kadar tamamlanacaktır
					Ergani Projesi	
					2014-2016	Diyarbakır-Ergani Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.: 15,4 hm3)
					2015-2017	Diyarbakır-Ergani Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:1.861 ha)
					Diyarbakır-Çermik-Kale Projesi	
					2014-2018	Diyarbakır Kale Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.: 183,5 hm3)
					2016-2018	Diyarbakır Kale Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:14.030 ha)
					Gaziantep P2 Pompaj Sulaması	
					2014-2016	Gaziantep P2 Pompaj Sulaması 1. Kısım inşaatı tamamlanacaktır. (Top.:14,5 km)
					2014-2018	Gaziantep P2 Pompaj Sulaması 2. Kısım inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:9.733 ha)
					Orta Ceyhan Menzelet II. Merhale	
					2014-2015	Orta Ceyhan Menzelet II. Merhale Kılavuzlu Sulaması 1. Kısım inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:7.809 ha)
					2014-2016	Kılavuzlu Sulaması 1. Kısım Ana Kanal inşaatı tamamlanacaktır. (Top.:46,8 km)

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
						Kayacak Projesi
					2014-2017	Doğanpınar Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.:153 hm3)
					2016-2018	Kayacak Sol Sahil Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:7.123 ha)
						Gaziantep Ardıl Projesi
					2014-2017	Ardıl Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.:14,36 hm3)
					2014-2017	Ardıl Sulaması inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:2.533 ha)
						Kilis-Musabeyli Projeleri
		Kilis			2014-2017	Kilis-Musabeyli Barajı inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.:56,84 hm3).
					2015-2017	Kilis-Musabeyli Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:3.395 ha)
						Aşağı Fırat II. Merhale Projesi
					2014-2016	Mardin-Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 1.Kısım şebekeleri inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:26.496 ha)
					2014-2017	Mardin-Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 2.Kısım şebekeleri inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:23.169 ha)
		Şanlıurfa-Mardin			2014-2017	Mardin-Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 3.Kısım şebekeleri inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:16.435 ha)
					2015-2018	Mardin Depolaması Cazibe Sulaması inşaatına başlanacaktır. (Sul.:29.729 ha)
					2014-2017	Mardin Depolaması inşaatı tamamlanacaktır. (Dep.:290 hm3)
					2015-2018	Mardin Depolaması Pompaj Sulaması 1. ve 2. Kademe şebeke inşaatına başlanacaktır. (Sul.: 52.675 ha)

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2014-2017	Viranşehir Pompaj Sulaması 1. Kademe şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:22.012 ha)
					2014-2017	Viranşehir Pompaj Sulaması 2. Kademe şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.: 15.616 ha)
					Şanlıurfa-Bozova Sulaması	
					2014-2015	Bozova Pompaj Sulaması 2. Kısım Ana Kanal inşaatı tamamlanacaktır. (Top.:74,9 km)
					2014-2016	Bozova Pompaj Sulaması 2. Kısım 1. Ünite şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:8.548 ha)
					2014-2015	Bozova Pompaj Sulaması 3. Kısım şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:16.291 ha)
					Suruç Ovası Pompaj Sulaması Projesi	
					2014-2015	Taşbasan Sol Sahil Sulaması 1. Kısım şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.13.089 ha)
					2014-2015	Taşbasan Sol Sahil Sulaması 2. Kısım şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:12.187 ha)
					2014-2015	Taşbasan Sağ Sahil Sulaması şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:9.157 ha)
					2014-2015	Suruç Ovası TP1 Sulaması şebeke inşaatı tamamlanacaktır. (Sul.:5.445 ha)
					Şanlıurfa Hilvan Siverek 1. Merhale	
					2015-2018	Hilvan-Siverek Pompaj Sulaması ana iletim kanalı inşaatına başlanacaktır. (Top.:4.7 km) (Sul.: 1.397 ha)
					2015-2018	Hilvan-Siverek Pompaj Sulaması şebeke inşaatına başlanacaktır. (Sul.: 18.644 ha)
AG.1.2	Yüksek terfli sulama projelerinin etüt çalışmalarına devam edilecektir.	GAP İlleri	Orman ve Su İşleri Bakanlığı (DSİ)		2014-2018	Eylem Planı'nda yer almayan yüksek terfli pompaj projelerinin süreç içerisinde planlama faaliyetlerine devam edilecek, öncelikli görülmeleri halinde değerlendirilmeye alınacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
AG.1.3	Sulamaya açılmış alanlarda şebekelerin rehabilitasyonu için talep oluşması halinde etüt çalışmaları yapılacaktır.	GAP İlleri	Orman ve Su İşleri Bakanlığı (DSİ)		2014-2018	Sulamaya açılmış açık sistem ile sulanan alanların kapalı sisteme geçişi için bölge sulama birliklerinden talep gelmesi halinde gerekli etütler yapılarak projeleri hazırlanacaktır.
AG.1.4	Arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile arazi ıslahı çalışmaları yürütülecektir.	GAP İlleri	GTHB	DSİ GAP BKİ, Ajanslar, Belediyeler, Valilikler	2014-2018 2014-2018 2014-2017	Harran Ovası başta olmak üzere, sulama alanlarında drenaj sistemlerinin kurulması tamamlanacaktır. Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme çalışmaları tamamlanacaktır. Bölge'deki taşlı arazilerin belirlenmesi, haritalandırılması ve temizlenmesine yönelik arazi ıslahı çalışmaları yapılacaktır.
ENERJİ						
AG.2.1	Doğalgaz iletim altyapısı güçlendirilecektir.	Mardin	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (BOTAŞ)		2014-2015	Doğalgaz Boru Hattı yapım işi tamamlanacaktır. İletim hattının toplam uzunluğu 68 km'dir. Bunun 48 km'si 40 inç çapında, 20 km'si 20 inç çapında doğal gaz boru hattı olarak belirlenmiştir.
AG.2.2	İlisu Barajı ve HES Projesi tamamlanacaktır.	Şırnak	Orman ve Su İşleri Bakanlığı (DSİ)		2014-2017	Doğalgaz Boru Hattı yapım işi tamamlanacaktır.
AG.2.3	Cizre Barajı ve HES Projesi yapılacaktır.	Şırnak	Orman ve Su İşleri Bakanlığı (DSİ)		2014-2016 2015-2018	İlisu Barajı ve HES bitirilecektir. (Mardin ilinde yapılan İlisu Barajı ve HES Projesi toplam 1.200 MW kurulu güce sahip olup, yıllık ortalama 3,833 GWh elektrik üretecektir. (Dep.:10.410 hm3) Cizre Barajı ve HES özel sektör vasıtasıyla yapılacaktır. (Şırnak ilinde Su Kullanım Hakkı Anlaşması kapsamında yapılacak olan Cizre Barajı ve HES 240 MW kurulu güce sahip olacak olup yıllık 1208 GWh elektrik üretecektir. (Sul.:121.000 ha)
ULAŞTIRMA						
AG.3.1	Karayolu ulaştırma altyapısı güçlendirilecektir.	Adıyaman	UDHB (KGM)	Kalkınma Bakanlığı, GAP BKİ, Valilikler	2014-2017 2014-2017 2014-2017	Malatya-Gölbabaşı (BY 100 km) tamamlanacaktır. Gölbabaşı-5.Bl.Hd. (BY (25 km) tamamlanacaktır. Gölbabaşı-Adıyaman-Kâhta (BY 98 km) tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
					2014-2017	Adıyaman-Yeşilyurt-Malatya (2A 106 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Nissibi Köprüsü yapımı tamamlanacaktır.
					2014-2017	Nemrut Dağı Turist.Yol. (3A 94 km) (Adıyaman, Malatya) tamamlanacaktır.
		Batman			2014-2016	Batman (Silvan-Kozluk) Ayr. (BY 28 km) tamamlanacaktır.
		Siirt, Diyarbakır, Batman			2014-2017	Batman Çevre Yolu (BY 14 km) tamamlanacaktır.
		Diyarbakır, Batman			2014-2017	Silvan-Malabadi-H.Köp.-İİ.Böl.Hd. (1 A, BY 98 km) tamamlanacaktır.
		Diyarbakır, Mardin			2014-2017	(Diyarbakır-Mardin)Ayr.-Bismil-Batman (BY 72 km) tamamlanacaktır.
		Diyarbakır			2014-2017	Diyarbakır-Mardin (BY 91 km) tamamlanacaktır.
		Diyarbakır			2014-2016	Diyarbakır-Ergani (BY 54 km) tamamlanacaktır.
		Diyarbakır, Şanlıurfa			2014-2017	Diyarbakır Çevre Yolu (Havaalanı Bağlantı yolu dâhil) (BY 23 km) tamamlanacaktır.
		Gaziantep, K.Maraş			2014-2017	Diyarbakır-Siverek-Şanlıurfa (Akziyaret Havaalanı-Hilvan Ayr.D) (BY 187 km) tamamlanacaktır.
		Gaziantep, Adıyaman			2014-2017	Kahramanmaraş-Narlı-Gaziantep (BY 60 km) tamamlanacaktır.
		Gaziantep			2014-2017	Gaziantep-Yavuzeli-Araban-Besni-(Adıyaman-Gölbashi) Ayr. (BY 113 km) tamamlanacaktır.
		Gaziantep, Kilis			2014-2017	Nurdağı-İslâhiye (BY 24 km) tamamlanacaktır.
		Siirt			2014-2016	Gaziantep-Kilis (Hava alanı-Oğuzeli BD) (Toplam 57 km; BY 57 km, BSK 57 km) tamamlanacaktır.
		Şanlıurfa			2014-2017	Siirt-Eruh (1A 57 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Siirt-Pervari (2A 90 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Şanlıurfa-Akçakale (BY 56 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Akçakale-Ceylanpınar (1 A 113 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Suruç-Akçakale (2 A 57 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Ceylanpınar-Kızıltepe (1 A 62 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Viranşehir-Ceylanpınar (1 A 46 km) tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
AG.3.2	Havayolu ulaştırma altyapısı güçlendirilecektir.	Şırnak	UDHB (DHMI)	Kalkınma Bakanlığı	2014-2017	Şırnak-Eruh (1 A 44 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Cizre-Şırnak (Toplam 36,90 km; BY 36,90 Km, SK 36,90 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	(Cizre-Silopi)Ayr. Irak H. (Hezil KD) (1A 15 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Kızıltepe-Nusaybin (BY 56 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Nusaybin Ay.-Ov.Ay. (BY 45 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Viranşehir-Kızıltepe (72 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Şanlıurfa-Viranşehir (BY 91 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Oyalı Ayr.-Cizre (BY 55 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Cizre-Silopi (BY 32 km) tamamlanacaktır.
					2014-2017	İlisu Baraj Gölü altında kalan yollar yerine yapılan yollar tamamlanacaktır.
AG.3.3	Demiryolu ve lojistik altyapısı güçlendirilecektir.	Gaziantep, Kilis	UDHB (TCDD)	Kalkınma Bakanlığı	2015-2018	Van-Şırnak karayoluna (73 km) başlanacaktır.
					2014-2018	Etüd-Proje işleri -Diyarbakır-Şanlıurfa Otoyolu (100 km) -Şanlıurfa-Habur Otoyolu (320 km) -Viranşehir Çevre Yolu (BY 10 km) -Cizre Çevre Yolu (BY 5 km) -Şırnak-Hakkâri yolunun iyileştirilmesi -Sason-Muş Yolu
					2014-2016	Diyarbakır Havaalanı Terminal Binası ve müteemmimleri ile pat sahalarının yapımı çalışmaları tamamlanacaktır.
					2014-2016	Fevzipaşa Varyantı (Bahçe-Nurdağ) tamamlanacaktır.
					2014-2015	Akçagöze-Başpınar Varyantı tamamlanacaktır.
					2014-2018	Toprakkale-Bahçe, Nurdağı-Başpınar- Gaziantep-Mustafayavuz Demiryolu (Gaziray dâhil) tamamlanacaktır.
					2014-2017	Mustafayavuz-Çobanbey Varyantı (Gaziantep-Halep) tamamlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
AG.3-4	İç sular ulaşım altyapısı güçlendirilecektir.	Şanlıurfa	UDHB	Belediyeler, DSİ, GAP BKİ, Valilikler	2014-2017	Mürşitpınar-Suruç-Şanlıurfa Yeni Demiryolu Projesi gerçekleştirilecektir.
		Mardin, Şırnak			2014-2017	Nusaybin-Cizre-Silopi-Habur Yeni Demiryolu Projesi ve Habur Lojistik Merkezi Projesi gerçekleştirilecektir.
		Gaziantep			2016-2018	Gaziantep- Halep hızlı tren projesi güvenlik durumu dikkate alınarak uygulamaya konacaktır.
		Diyarbakır, Şanlıurfa			2015-2016	- Diyarbakır-Şanlıurfa Demiryolu Uygulama ve - Elazığ-Diyarbakır Demiryolu avan projeleri etütleri tamamlandıktan sonra fizibilite sonuçları dikkate alınarak hayata geçirilecektir.
AG.4-1	Ücretsiz kablosuz internet erişim noktaları kurulacaktır.	GAP İlleri	UDHB		2014-2018	Baraj göllerinin daha etkin şekilde ulaşım amaçlı kullanımını sağlamak üzere GAP illerini de kapsayan iç su yolunun geliştirilmesi etüdü gerçekleştirilecektir. Ayrıca aşağıda belirlenen feribot alımı, sabit iskele yapımı ve gibi yatırımlar hayata geçirilecektir.
		Gaziantep, Şanlıurfa			2014-2015	2 adedi Atatürk Barajı'nda (Şanlıurfa), diğer 2 adedi Birecik Barajı'nda (Gaziantep) hizmet vermek üzere 4 adet feribot temin edilecektir.
		GAP İlleri			2015-2016	İç su yolunun geliştirilmesi etüdü doğrultusunda feribotların çalıştığı hatlar için gereken yerlerde sabit feribot yavaşma iskelesi yapılacaktır.
AG.4-2	Teknoloji geliştirme bölgeleri (TGB) ve organize sanayi bölgelerinin (OSB) bulunduğu yerlerde fiber altyapı yaygınlığı sağlanacaktır.	GAP İlleri	UDHB	Yerel yönetimler, Kalkınma Ajansları	2014-2018	İnternet kullanım oranlarının çeşitli nedenlerden dolayı düşük olduğu bölgede yerel yönetimlerin belirleyeceği yoğunluk yüksek olduğu meydan, park, kültür merkezi, müze ve diğer noktalarda ücretsiz kablosuz internet erişim noktaları kurulacaktır.
		GAP İlleri			2014-2018	Genişbant internet altyapısının yaygın olarak kullanıldığı teknoloji geliştirme bölgeleri (TGB) ve organize sanayi bölgeleri (OSB) için yüksek hız ve kalitede internet erişim imkânı sunan fiber teknoloji altyapısının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
AG.4-3	Yerel yönetimler bünyesinde Kamu Bilişim Merkezleri kurulacaktır.	GAP İlleri	UDHB	Yerel Yönetimler	2014-2018	Bireylerin BİT'e erişim imkânlarının artırılmasına yönelik hizmet veren mekânlar yaygınlaştırılacak ve işlevselleştirilecektir. Bu kapsamda, faal durumda olan Kamu İnternet Erişim Merkezleri'nden hizmet sunumuna devam edilecektir. Bu merkezlerden, yerel yönetimler altında faaliyet gösterenler ve yeni kurulacak olanlar Kamu Bilişim Merkezleri (KBM) olarak yapılandırılacaktır. KBM'lerde erişim imkânlarının sunulmasına ek olarak bireylerin sayısal becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler verilecektir. Bu eğitimler için yönlendirici içerik oluşturulacak, merkezlerin faaliyetleri düzenli olarak raporlanarak kamuoyuyla paylaşılacaktır.

BİLGİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ

GAP EYLEM PLANI (2014-2018)

5. KURUMSAL KAPASİTENİN BELİRTİLMESİ

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
► MERKEZİ İDARENİN TAŞRA TEŞKİLATI						
KK.1.1	İl müdürlüklerinin eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve ihtiyaç duyulan alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	GAP İlleri	ASPB, GTHB, MEB, Sağlık Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, GAP BKİ	Devlet Personel Başkanlığı, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı il müdürlüklerine politika yönetimi, planlama, proje hazırlama ve mali yönetim konularında eğitimler sağlanacaktır. Ayrıca eğitim ihtiyaçları analiz edilerek tüm il müdürlüklerine ihtiyaç duyulan alanlarda ilave eğitim programları düzenlenecektir. Eğitim programları ilgili kurumun mevcut ve planlanan eğitim programlarını tamamlayıcılığı gözetilerek tasarlanacaktır.
KK.1.2	Bakanlıklar ile bakanlıkların taşra teşkilatları arasında sistemli bilgi ve tecrübe paylaşımı sağlanacaktır.	GAP İlleri	Bakanlıklar	Devlet Personel Başkanlığı, GAP BKİ	2014-2018	Bakanlıklar ile bakanlıkların taşra teşkilatında görev yapan personelin bir program dâhilinde bilgi ve tecrübe paylaşımını sağlamak üzere bir hareketlilik programı uygulanacaktır.
KK.1.3	Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının beşeri kapasitesi geliştirilecektir.	Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Şanlıurfa	İçişleri Bakanlığı	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının personeline izleme, değerlendirme ve raporlama eğitimleri verilecektir. Ayrıca eğitim ihtiyaçları analiz edilerek ihtiyaç duyulan diğer alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.
KK.1.4	Tarım danışmanlarının eğitim ve teknolojik altyapı ihtiyaçları karşılanacaktır.	GAP İlleri	GTHB	Maliye Bakanlığı	2014-2018	Tarım danışmanlarının eğitim ve teknolojik altyapı ihtiyaçları analiz edilerek, gerekli görülen eğitim programları düzenlenecek ve teknolojik altyapı ihtiyaçları karşılanacaktır.
KK.1.5	İŞKUR'un taşra teşkilatının hizmet sunumunda etkinliğinin sağlanabilmesi amacıyla fiziksel, beşeri ve teknik altyapısı geliştirilecektir.	GAP İlleri	İŞKUR	Kalkınma Bakanlığı	2014-2018	Kurumun işçi ve işverenlerle iletişimini kolaylaştırmak için fiziksel ve teknik altyapısı desteklenecektir. Hizmet binaları engellilerin erişimine uygun hale getirilecek ve engelli vatandaşlarla iletişim kurulabilmesi amacıyla bölgede çalışan İş ve Meslek Danışmanlarına "işaret dili" eğitimi verilecektir.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
YEREL YÖNETİMLER						
KK.2.1	Büyükşehir belediyelerinin eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve gerekli görülen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Şanlıurfa	GAP BKİ	İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, Kalkınma Ajansları, TODAİE	2014-2018	Büyükşehir belediyelerine şehircilik hizmetleri ve kırsala hizmet sunumu alanlarında eğitimler düzenlenecektir. Ayrıca eğitim ihtiyaçları analiz edilerek ihtiyaç duyulan diğer alanlarda eğitim programları düzenlenecektir. Eğitim programları ilgili kurumun mevcut ve planlanan eğitim programlarını tamamlayıcılığı gözetilerek tasarlanacaktır.
KK.2.2	Belediyelerin eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve ihtiyaç tespit edilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ	İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, Kalkınma Ajansları, TODAİE	2015-2018	Belediyeler için AB proje hazırlama, proje yönetimi, ihale mevzuatı, protokol kuralları ve iletişim alanlarında eğitimler düzenlenecektir. Ayrıca eğitim ihtiyaçları analiz edilerek ihtiyaç duyulan diğer alanlarda eğitim programları düzenlenecektir. Eğitim programları ilgili kurumun mevcut ve planlanan eğitim programlarını tamamlayıcılığı gözetilerek tasarlanacaktır.
KK.2.3	İl özel idarelerinin eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve ihtiyaç tespit edilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	Adıyaman, Batman, Kilis, Siirt, Şırnak	GAP BKİ	İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, TODAİE	2015-2017	İl özel idareleri için AB projesi hazırlama eğitimleri düzenlenecektir. Ayrıca eğitim ihtiyaçları analiz edilerek ihtiyaç duyulan alanlarda eğitim programları düzenlenecektir. Eğitim programları ilgili kurumun mevcut ve planlanan eğitim programlarını tamamlayıcılığı gözetilerek tasarlanacaktır.
KK.2.4	Belediyelerin stratejik plan hazırlama çalışmalarına teknik destek sağlanacaktır.	GAP İlleri	Kalkınma Ajansları	İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği	2014-2018	Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere, belediyelere stratejik plan hazırlıklarında destek sağlanacaktır.
KK.2.5	Büyükşehir belediyelerinin bilişim stratejisi hazırlıklarına mali ve teknik destek sağlanacaktır.	Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Şanlıurfa	Kalkınma Ajansları	Kalkınma Bakanlığı, GAP BKİ, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	2014-2016	Büyükşehir belediyelerinin yatırım gereksinimi, teknoloji tercihleri, kurumsal kapasite, tasarruf planları, fayda, maliyet, iş planı gibi unsurları kapsayacak şekilde bilişim stratejileri hazırlıklarına ajanslarca mali ve teknik destek sağlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
KK.2.6	Belediye hizmetlerinin daha şeffaf şekilde sağlanabilmesi için belediyelerin internet sitelerinin altyapılarının geliştirilmesi desteklenecektir.	GAP İlleri	Kalkınma Ajansları	İçişleri Bakanlığı, GAP BKİ, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	2015-2018	Belediyelerin çevrimiçi sunumları mümkün olan hizmetlerini internet sitelerini üzerinden sunulabilmesi ve belediye faaliyetleri hakkında kamuoyunu daha etkin şekilde bilgilendirebilmeleri amacıyla teknik altyapıları desteklenecektir.
BÖLGE KALKINMA İDARESİ VE KALKINMA AJANSLARI						
KK.3.1	GAP BKİ ve kalkınma ajanslarının eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve ihtiyaç tespit edilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	GAP İlleri	GAP BKİ, Kalkınma Ajansları	Kalkınma Bakanlığı, AB Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, BSTB, TODAİE	2014-2018	Kalkınma ajansları için teşvik uygulamaları, AB fonları, akreditasyon ve bölgesel yenilik konularında eğitimler düzenlenecektir. Ayrıca GAP BKİ ve kalkınma ajanslarının eğitim ihtiyaçları analiz edilerek ihtiyaç duyulan diğer alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.
SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI						
KK.4.1	Bölgedeki STK'ların beşeri gelişimleri desteklenecektir.	GAP İlleri	Kalkınma Ajansları	GAP BKİ	2015-2017	Kalkınma alanında çalışan STK'larının örgütlenme, yönetim yapıları, kayıt sistemleri ve personel yetkinliklerinin güçlendirilmesine, proje hazırlama ve fon sağlama kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitim programları düzenlenecektir.
ÜNİVERSİTELER						
KK.5.1	Bölge üniversitelerinde çalışan personelin eğitim ihtiyaç analizi yapılacak ve ihtiyaç tespit edilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	GAP İlleri	Üniversiteler	YÖK, GAP BKİ, Kalkınma Ajansları, TODAİE, Devlet Personel Başkanlığı	2015-2018	Yeni kurulanlara öncelik verilmek üzere Bölge üniversitelerinde bir eğitim ihtiyaç analizi çalışması yapılacaktır, ihtiyaç duyulan alanlarda eğitim programları düzenlenecektir. Eğitim programları ilgili üniversiteler mevcut kurumsal kapasitelerine göre gruplandırılarak farklı seviyelerde verilecektir. Düzenlenecek tüm eğitimlerde üniversitelerin hâlihazırda devam eden ya da yakın zamanda gerçekleştirilmesi planlanan eğitimleri ile mükerrerlik oluşturulmamasına önem verilecektir.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
KK.5.2	Bölge üniversitelerinin 5018 sayılı kanun kapsamındaki kurumsal yapılanmaları ve süreç yönetimleri geliştirilecektir.	GAP illeri	Üniversiteler	Maliye Bakanlığı	2014-2016	Başta yeni kurulanlar olmak üzere Bölge üniversitelerinin 5018 sayılı kanun kapsamındaki faaliyetlerini daha etkin şekilde yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla kurumsal yapılanma ve süreç yönetimleri desteklenecektir.
DİĞER KURUM VE KURULUŞLAR						
KK.6.1	Tarım ve Kredi Kooperatifleri Bölge Müdürlükleri çalışanlarının hizmetlerini daha etkin sunabilmeleri için ihtiyaç duydukları teknik alanlar tespit edilecek ve bu alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	GAP illeri	Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği	Tarım Kredi Kooperatifleri Malatya ve Gaziantep Bölge Müdürlükleri	2015-2018	Bölge'deki Tarım Kredi Kooperatiflerine hizmet veren Malatya ve Gaziantep başta olmak üzere bölge müdürlüklerine, kooperatif üyelerine daha iyi hizmet verebilmeleri için ihtiyaç duydukları alanlarda eğitimler düzenlenecektir.
GENEL						
KK.7.1	Kamu kurumlarında üst düzey görevlerde bulunmuş ancak hâlihazırda emekli olan kişilerin bilgi ve tecrübelerinden ihtiyaçlar doğrultusunda istifade edilecektir.	GAP illeri	GAP BKİ	Kalkınma Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı, Kalkınma Ajansları	2014-2018	Kamu kurumlarında ya da özel sektörde üst düzey görevlerde bulunmuş ve emekli olmuş kişilerin ekonomik ve sosyal kalkınmaya ilişkin teorik bilgilerinden ve bölgeye yönelik tecrübelerinden ihtiyaçlar doğrultusunda istifade edilecektir. Bu bilgi ve deneyim aktarımı için gerektiğinde bu kişilerin bölgede gönüllülük esasına göre istihdamının koordinasyonu sağlanacaktır.

Eylem No	Eylem	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
KK.7.2	Yerel yönetimler, merkezi idarelerin taşra teşkilatları, STK'lar, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kurumsal yetkinlik analizi gerçekleştirilecek ve tespit edilen idari, mali, beşeri ve teknolojik eksikliklerin giderilmesine ilişkin destek programları düzenlenecektir.	GAP illeri	GAP BKİ	İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı, Kalkınma Ajansları, TODAİE	2015-2018	Kurumsal kapasiteyi nesnel olarak tespit etmek amacıyla idari, mali, beşeri ve teknolojik boyutları içeren bir kurumsal yetkinlik değerlendirme çerçevesi oluşturulacaktır. Bu çerçevede kullanılarak yerel düzeyde ilgili kurum ve kuruluşların kurumsal yetkinlikleri ve kapasiteleri analiz edilecektir. Çalışma neticesinde ortaya çıkan eksiklik ve darboğazların giderilmesi için gerekli tedbirler alınacak ve yapılacak önceliklendirmeler çerçevesinde bunlar giderilecektir.

GAP EYLEM PLANI

2014 - 2018